

ЦЕНТРАЛЕН ДЕПОЗИТАР

Правилник за дейността на „Централен депозитар” АД

(одобрен с решение № 537-ЦД от 10.07.2013г. на заместник-председателя на Комисията за финансов надзор, ръководещ управление „Надзор на инвестиционната дейност”, в сила от 1 януари 2014г., изм. и доп., одобрени с решение № 758-ЦД от 25.08.2014г., в сила от 12 септември 2014г., изм. и доп., одобрени с решение № 715-ЦД от 25.08.2015г., в сила от 15 септември 2015г., изм. и доп., одобрени с решение № 430-ЦД от 17.03.2017г., в сила от 01 април 2017г., изм. и доп., одобрени с решение № 1434-ЦД от 13.11.2017г., в сила от 02 декември 2017г., изм. и доп., одобрени с решение на КФН № 890-ЦД от 17.09.2018г., в сила от 03 октомври 2018г., изм. и доп., одобрени с решение на КФН № 1316-ЦД от 19.12.2019г., в сила от 07 януари 2020г., изм. и доп., одобрени с решение на КФН № 225-ЦД от 20.04.2021г., в сила от 05 май 2021г., изм. и доп., одобрени с решение на КФН № 203-ЦД от 15.03.2022г., в сила от 30 март 2022г., изм. и доп., одобрени с решение на КФН № 497-ЦД от 27.04.2023г., в сила от 12 май 2023г.¹, изм. и доп., одобрени с решение на КФН № 413-ЦД от 20.06.2024г., в сила от 05 юли 2024г., изм. и доп., одобрени с решение на КФН № 842-ЦД от 03.12.2024г., в сила от 18 декември 2024г., изм. и доп., одобрени с решение на КФН № 762-ЦД от 16.12.2025г., в сила от 01 януари 2026г.)

Част първа Общи разпоредби

Глава първа Основни принципи и положения

Чл. 1. (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Този правилник урежда реда и условията за извършване на дейността на „Централен депозитар” АД (Централния депозитар, ЦД) съгласно Закона за публичното предлагане на ценни книжа (ЗППЦК), Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ), актовете по прилагането им, и другите приложими по отношение на Централния депозитар нормативни актове.

(2) Правилникът за дейността на Централния депозитар (Правилника) урежда:

1. общите принципи на дейност на ЦД;
2. условията и реда за приемане на членове и за тяхното временно или окончателно изключване;
3. правата, задълженията и изискванията към членовете на ЦД;
4. *(изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* условията и реда за извършването на дейностите по чл. 127а, ал. 1 и 3 от ЗППЦК и Наредба № 8 от 03.09.2020 г. на Комисията за финансов надзор (КФН) за изискванията към дейността на централните депозитари на ценни книжа, централния регистър на ценни книжа и други лица, осъществяващи дейности, свързани със сетълмента на ценни книжа (Наредба № 8), както и дейностите по дял пети от ЗПФИ;
5. организацията на вътрешния контрол;
6. условията и реда за налагане на санкции на членовете на ЦД;
7. операционните правила на системата с окончателност на сетълмента, както и съдържанието на споразумението за системата за сетълмент, която ЦД управлява;
8. условията и реда за предоставяне на информация за извършваните услуги, изискванията за воденето на регистрите на ЦД, както и контрола за спазването им;
9. условията и реда за набиране на средствата и управлението на гаранционния фонд по чл. 132 от ЗППЦК и за изплащане на обезщетения от него;
10. *(нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* правилата на централния регистър на ценни книжа (ЦРЦК);
11. *(предишна т.10, Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* други въпроси, свързани с дейността на ЦД, съгласно действащата нормативна уредба.

¹ Разпоредбите, които уреждат правила и изисквания, свързани с участието на ЦД в T2S влизат в сила в съответствие с §13 от ПЗР

Чл. 2. (1) (Изм. - Протокол № 13 от 10.09.2018 г., Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Изменения и допълнения на правилника се приемат от Съвета на директорите (СД) на ЦД и подлежат на предварително одобрение от Комисията за финансов надзор по реда на чл.130, ал.3 от ЗППЦК във връзка с чл.167, ал.4 и 5 от ЗПФИ.

(2) СД на ЦД приема оперативни правила - инструкции, процедури и указания, които осигуряват работата на управляваните от него системи и регистри и са задължителни за членовете и участниците в системите.

(3) Предвидените в този правилник образци на документи се утвърждават от изпълнителния директор на ЦД и се публикуват на интернет страницата на ЦД.

(4) Централният депозитар издава периодичен информационен бюлетин за дейността си в електронна форма.

(5) Централният депозитар уведомява членовете си за своите решения, чрез информационния бюлетин и/или по електронен път. Публикуването на информацията в информационен бюлетин на ЦД или изпращането и по електронен път се счита за официално уведомление.

(6) (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Изменения и допълнения в правилника на ЦД, които касаят членовете му, както и промени на правилата по ал.2 се приемат от СД на ЦД след извършване на предварително съгласуване с членовете на ЦД. ЦД публикува на интернет страницата си проекта за промени, като на членовете на ЦД се предоставя достатъчен срок за предложения и становища по проекта. В приложимите случаи промените в правилника се съгласуват и с Комитета на ползвателите към ЦД.

Чл. 3. (1) (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Централният депозитар води централния регистър на ценни книжа чрез организиране и управление на регистрационна система за безналични финансови инструменти (регистрационна система, регистър), включително извършва следните дейности:

1. откриване и водене на сметки за безналични финансови инструменти в регистрационната система;
2. регистриране на емисии безналични финансови инструменти;
3. администриране на безналични финансови инструменти, включително водене на книги на притежателите на безналични акции и облигации, разпределяне на дивиденди, лихви и други плащания;
4. регистриране и обслужване на корпоративни действия по вписани емисии;
6. блокиране и деблокиране на безналични финансови инструменти;
7. обездвижване на финансови инструменти в предвидените от закона случаи.
8. (нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) организира разпределянето на дивиденди от публичните дружества, както и разпределянето и изплащането на лихви, главници и други плащания, включително и извършването на уведомления и други действия по администриране на разпределянето на дивиденди, разпределянето и изплащането на лихви, главници и други плащания.

(2) Централният депозитар организира и управлява система за клиринг и сетълмент (СКС, системата за сетълмент) на безналични финансови инструменти с окончателност на сетълмента, включително като извършва следните дейности:

1. откриване и водене на сметки за безналични финансови инструменти в СКС;
2. регистриране и осигуряване на приключване на сделки с безналични финансови инструменти;
3. водене на парични сметки и осъществяване на плащания във връзка със сделки с финансови инструменти;
4. регистриране на репо и обратно репо сделки с финансови инструменти;
5. управление на Фонд за гарантиране на сетълмента с финансови инструменти;

6. управление на централизирана информационна система за посредничество (пул) при заемане на финансови инструменти.

(3) Централният депозитар поддържа и съхранява регистри на:

1. безналични финансови инструменти;
2. особените залози върху безналични ценни книжа;
3. компенсаторните инструменти по смисъла на Закона за сделките с компенсаторни инструменти (ЗСКИ);
4. репо и обратно репо сделки;
5. други регистри в случаите, предвидени в действащото законодателство.

(4) Наредения за извършване на операции в СКС се подават от участниците в системата в съответствие с операционни правила за работа на системата.

(5) ЦД отразява в регистрационната система промените на собствеността, произтичащи от регистрация на приключилите сделки в СКС, въз основа на информацията, получена от членовете му по реда на част четвърта от правилника.

(6) Централен депозитар изпълнява функциите на Национална номерираща агенция за присвояване и поддържане на регистър на кодовете на емисии ценни книжа - ISIN (Международен номер за идентификация на ценни книжа - International Securities Identification Number).

(7) ЦД изгражда връзки с чуждестранни депозитарни институции за нуждите на двойно и крос листване и извършване на трансграничен сетълмент.

(8) *(Нова - Протокол № 13 от 10.09.2018 г.)* ЦД осъществява дейността си в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) № 909/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 година за подобряване на сетълмента на ценни книжа в Европейския съюз и за централните депозитари на ценни книжа, както и за изменение на директиви 98/26/ЕО и 2014/65/ЕС и Регламент (ЕС) № 236/2012 (Регламент (ЕС) № 909/2014) и съответните делегирани актове и актове за изпълнение, приети по силата на Регламент (ЕС) № 909/2014.

(9) *(Нова - Протокол № 13 от 10.09.2018 г.)* ЦД предоставя услуги по издаване и поддържане на идентификационни кодове на правния субект (LEI кодове) по реда на приети от СД правила. Услугите се предоставят след получаване на необходимите за това разрешения съгласно действащата нормативна уредба.

(10) *(Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023 г.)* ЦД е участник в общата платформа за сетълмент на ценни книжа TARGET2-Securities (T2S) на Евросистемата за целите на извършване на общоевропейски сетълмент на сделки с финансови инструменти от емисии, деноминирани в евро.

Чл. 4. (1) За извършваните услуги при осъществяване на дейността си Централен депозитар събира такси по приета от Съвета на директорите тарифа. Тарифата се публикува на интернет страницата на ЦД.

(2) За всички услуги, предоставяни от ЦД чрез регистрационната система и системата за клиринг и сетълмент се дължи такса съгласно Тарифата, освен в случаите предвидени в нормативен акт.

(3) При извършване на промени в тарифата, които касаят членовете на ЦД се прилага чл. 2, ал. 6.

(4) *(Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023 г.)* За услугите, предоставяни чрез T2S, се дължи такса съгласно Тарифата, в която се включва и таксата, която се начислява от T2S.

Чл. 5. (1) *(Изм. - Протокол № 13 от 10.09.2018 г., Протокол № 11 от 14.04.2021 г.)* Централен депозитар предоставя на членовете си механизми за приключване на сделки с безналични финансови инструменти, при осъществяване на дейността като оператор на система с окончателност на сетълмента в съответствие с чл. 227а от ЗПФИ и глава осма, раздел I от Закона за платежните услуги и платежните системи (ЗПУПС).

(2) Централен депозитар предоставя на дружествата с емисия безналични финансови инструменти механизми за:

1. регистриране на емисии финансови инструменти;
2. осъществяване на корпоративни действия и вписване на промени в регистрационната система;
3. отписване на емисии финансови инструменти.

(3) Централен депозитар предоставя на клиентите си механизми за достъп и вписване на обстоятелства в регистрите, които поддържа при спазване на изискванията на действащата нормативна уредба.

Чл. 6. Дейността на Централен депозитар се осъществява при спазване на следните принципи:

1. осигуряване на равни условия за достъп и участие в системата за клиринг и сетълмент на всички свои членове, съобразно избрания вид членство;
2. осигуряване на равни условия за всички емитенти на финансови инструменти от един и същи вид и клас;
3. прилагане на унифицирани правила за регистриране и извършване на корпоративни действия;
4. прилагане на унифицирани правила за приключване на сделки и трансфери с финансови инструменти;
5. прилагане на обективни стандарти, честно и безпристрастно отношение към различните клиенти и членове на ЦД, както и техните клиенти при обслужване на заявените от тях операции;
6. предоставяне на услугите необвързано една от друга;
7. разделяне и относителна самостоятелност на услугите предоставяни ЦД, свързани с регистрационната система и системата за клиринг и сетълмент на сделки с безналични финансови инструменти.

Глава втора **Членство в ЦД**

Раздел I **Общи положения**

Чл. 7. (1) Член на Централния депозитар е юридическо лице, което е изпълнило условията за членство съгласно настоящия правилник и е сключило договор за членство с ЦД.

(2) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Членовете на ЦД могат да бъдат участници в системата за сетълмент.

(3) Всички членове на ЦД са равнопоставени и имат еднакви права и задължения според вида на членството.

(4) Членовете на ЦД са длъжни да спазват разпоредбите на правилника, приложимото законодателството и договора за членство.

(5) ЦД предоставя достъп до услугите за клиринг и сетълмент за и чрез своите членове или участници в системата за сетълмент.

(6) Изборът на вида членство е доброволен и се определя от заявителя при условие, че отговаря на критериите за съответния вид членство.

(7) Промяна на вида членство се допуска в следните случаи:

1. лицето престане да отговаря на критериите за съответния вид членство;
2. по избор на самия член при съответствие с определените изисквания.

Чл. 8. (1) Видовете членство в Централен депозитар са:

1. клирингов член;
2. директен член;
3. неклирингов член.

(2) Клиринговите членове извършват посочените в чл. 9, ал. 2 операции в системата за сетълмент от свое име и за своя сметка, от името и за сметка на своите клиенти, както и от името и за сметка на неклирингови членове и/или техни клиенти. Клиринговите членове могат да извършват операции и от името и за сметка на неклирингови членове, в случаите когато неклиринговите членове сключват сделки с безналични финансови инструменти за своя сметка и/или за сметка на свои клиенти.

(3) Директните членове извършват посочените в чл. 9, ал. 3 операции в системата за сетълмент от свое име и за своя сметка, както и от името и за сметка на своите клиенти.

(4) Клиринговите и директните членове на ЦД извършват операции в СКС като преки участници в системата.

(5) Неклиринговите членове могат извършват посочените в чл. 9, ал. 4 операции в системата за сетълмент единствено чрез клирингов член въз основа на договорни отношения с него. Неклиринговите членове са непряки участници в системата за сетълмент.

(6) Клиринговите и директните членове на ЦД могат да извършват и дейност като:

1. оператор по регистъра – дейност по отразяване в регистрационната система на промени в собствеността, произтичащи от регистрация на приключили сделки с финансови инструменти в СКС
2. регистрационен агент – дейност по регистрация на прехвърляния на финансови инструменти, свързани с предварително сключени между страните сделки, дарения и наследяване.

Чл. 9. (1) Членовете на ЦД осъществяват функциите си в съответствие с притежавания от тях лиценз и избрания вид членство:

(2) Клиринговите членове могат да извършват от свое име и за своя сметка, от името и за сметка на своите клиенти, както и от името и за сметка на неклирингови членове и/или техни клиенти, операции по:

1. приключване на сделки с безналични финансови инструменти;
2. откриване и водене на сметки за безналични финансови инструменти и регистрация на клиенти;
3. откриване и водене на парични сметки и осъществяване на плащания във връзка със сделки с безналични финансови инструменти;
4. регистриране и депозиране на безналични финансови инструменти;
5. представителство при заявяване и извършване на корпоративни действия, включително и за изпълнение на парични и непарични задължения на емитент на безналични финансови инструменти, към притежателите на финансовите инструменти и към ЦД;
6. попечителство - държане на финансови инструменти и пари на клиенти в депозитарна институция и свързаните с нея услуги;
7. други функции, свързани с дейността на ЦД, съгласно правилника.

(3) Директните членове могат да извършват от свое име и за своя сметка, както и от името и за сметка на своите клиенти, операции по:

1. приключване на сделки с безналични финансови инструменти;
2. откриване и водене на сметки за безналични финансови инструменти и регистрация на клиенти;
3. откриване и водене на парични сметки и осъществяване на плащания във връзка със сделки с безналични финансови инструменти;
4. регистриране и депозиране на безналични финансови инструменти;
5. представителство при заявяване и извършване на корпоративни действия, включително и за изпълнение на парични и непарични задължения на емитент на безналични финансови инструменти, към притежателите на финансовите инструменти и към ЦД;
6. попечителство - държане на финансови инструменти и пари на клиенти в депозитарна институция и свързаните с нея услуги;
7. други функции, свързани с дейността на ЦД, съгласно правилника.

(4) Неклиринговите членове могат да извършват чрез клирингови членове, операции по:

1. по приключване на сделки с безналични финансови инструменти;
2. откриване и водене на сметки за безналични финансови инструменти и регистрация на клиенти;
3. откриване и водене на парични сметки и осъществяване на плащания във връзка със сделки с безналични финансови инструменти;
4. регистриране и депозиране на безналични финансови инструменти;
5. представителство при заявяване и извършване на корпоративни действия, включително и за изпълнение на парични и непарични задължения на емитент на безналични финансови инструменти, към притежателите на финансовите инструменти и към ЦД;
6. попечителство - държане на финансови инструменти и пари на клиенти в депозитарна институция и свързаните с нея услуги;
7. други функции, свързани с дейността на ЦД, съгласно правилника.

(5) При заявка за извършване на операции по ал. 4, клиринговият член указва съответния неклирингов член, от името на който се осъществява операцията.

(6) Дейност като оператор по регистъра по смисъла на настоящия правилник могат да извършват само клирингови и директни членове на ЦД.

(7) (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Дейност като регистрационен агент (РА) по смисъла на глава осма от Наредба № 38 на КФН за изискванията към дейността на инвестиционните посредници (Наредба № 38) могат да извършват само клирингови и директни членове на ЦД.

(8) (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Управляващите дружества и лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове по Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на другите предприятия за колективно инвестиране (ЗДКИСДПКИ), осъществяват дейност само като директни членове на ЦД.

Чл. 10. (1) (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Операторът по регистъра извършва предвидените в настоящия правилник дейности чрез подаване на съобщения с инструкции за операции в регистрационната система (ЦРЦК и другите, водени от ЦД регистри), както следва:

1. откриване и закриване на сметки в регистрационната система;
2. регистрация на клиенти;
3. отразяване на промени в регистрационната система, произтичащи от дейността на участниците в СКС;
4. изграждане на връзки между клиентските сметки в регистрационната система и СКС.

(2) Операторът по регистъра може да извършва операции в регистрационната система и от името на други членове на ЦД.

(3) (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Регистрационният агент осъществява дейността по чл. 109 от Наредба № 38 чрез подаване на съобщения за регистриране на:

1. сделки с финансови инструменти, предварително сключени пряко между страните;
2. прехвърляне на финансови инструменти при дарение и наследяване;
3. промяна на данни за притежателите на финансови инструменти, поправка на сгрешени данни, издаване на дубликати от удостоверителни документи и справки за портфейл финансови инструменти.

(4) Клиринговите и директните членове на ЦД получават право да осъществяват дейностите по ал.1 и ал.3 след изпращане, съответно одобрение на заявка до ЦД чрез системата за електронен обем на данни.

(5) (Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Кредитните институции, членове на ЦД, могат да извършва дейност и като директен участник в T2S (директно свързана страна, Directly Connected Party), в случай че отговарят на правилата и изискванията на T2S и са оторизирани като директно свързана страна от БНБ.

(6) (Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Кредитната институция сключва договор с ЦД за осъществяване на връзка с T2S като Directly Connected Party (DCP), който урежда:

1. правата и задълженията на страните във връзка с оторизацията за извършване на преки операции в T2S като DCP;
2. задълженията на съответната кредитна институция за преминаване на необходимите тестове за осигуряване на достъп;
3. правилата и процедурите при възникване на извънредни ситуации;
4. отговорностите на кредитната институция във връзка с извършваните операции в T2S.

(7) (Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) ЦД оторизира съответната кредитна институция с права за директни операции в T2S след успешно преминаване на необходимите тестове и изпълнение на останалите изисквания на настоящия правилник.

(8) (Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Процедурата за провеждане на необходимите за оторизация тестове се урежда в оперативна инструкция, която се приема от СД, в съответствие с публикуваните от ЕЦБ изисквания за директно свързване към T2S.

(9) (Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Членовете на ЦД, които са оторизирани да извършват дейност като DCP, носят отговорност към ЦД за причинени от тях вреди във връзка с извършваните от тях операции в T2S, която се урежда с договора по ал.6.

Раздел II

Условия и изисквания за членство

Чл. 11. (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Членове на Централния депозитар могат да са лицата, посочени в чл. 131, ал. 2 от ЗППЦК и чл.76, ал.1 от Наредба № 8, приети от Съвета на директорите на ЦД при условията и реда на този правилник.

(2) Клирингови членове на ЦД могат да бъдат само банки, получили лиценз за извършване на инвестиционна дейност от БНБ, или имащи право да извършат такава дейност на територията на Република Българи при условията на взаимно признаване съгласно Закона за кредитните институции.

(3) Клиринговите и директните членове трябва да отговарят на финансовите, техническите и оперативните изисквания, предвидени в чл. 12, 13 и 14.

(4) Неклиринговите членове трябва да отговарят на финансовите изисквания по чл. 12.

(5) *(Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* Изискванията, на които трябва да отговарят членовете на ЦД, които извършват дейност като DCP се определят в публикуваните от ЕЦБ правила и процедури за директно свързване към T2S.

Чл. 12. (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 28.11.2019г.)* Финансови изисквания за членство се изразяват в:

1. заплащане на дължимите вноски към гаранционния фонд за вреди и фонда за гарантиране на сетълмента, в приложимите случаи;

2. поддържане необходимите наличности по декларираните сметки за извършване на паричен сетълмент;

3. поддържане на необходимите наличности по сметки за покриване на задълженията към ЦД, възникнали в резултат на извършени услуги;

4. *(нова - Протокол № 11 от 28.11.2019г.)* заплащане на таксите за членство (встъпителна и годишни) в ЦД.

(2) *(Отм. - Протокол № 11 от 28.11.2019г.)*

(3) *(Изм. - Протокол № 11 от 28.11.2019г.)* Членовете на Централен депозитар следва да са погасили всички финансови задължения за извършени от ЦД услуги в срок най-късно до 15-то число на месеца, следващ този за който се отнасят съответните задължения.

(4) *(Нова - Протокол № 11 от 28.11.2019г.)* В случай че финансовите задължения не са погасени в срока по ал.3 се прилагат следните мерки:

1. неизправният член се задължава да осигурява положително салдо на сметките по ал. 1 т. 3 в края на всеки месец, считано от месеца на неизпълнение;

2. при необходимост на неизправния член се налагат санкции по реда на глава трета от настоящия правилник.

(5) *(Нова - Протокол № 11 от 28.11.2019г.)* След изтичане на шестмесечен срок, считано от месеца, следващ този на неизпълнение на финансовите задължения, съответният член има право да подаде искане за освобождаване от задължението по ал. 4, т.1. СД на ЦД се произнася с решение по подаденото искане след преценка на всички обстоятелства по случая.

(6) *(Нова - Протокол № 11 от 28.11.2019г.)* Таксите за членство в ЦД се заплащат по реда и в сроковете, предвидени в Тарифата за таксите, събирани от ЦД.

(7) *(Нова - Протокол № 11 от 28.11.2019г.)* При незаплащане на такси за членство на съответния член се налагат санкции по реда на глава трета от настоящия правилник.

Чл. 13. (1) Технически изисквания за членство се изразяват в:

1. наличие и поддържане в изправност на информационни системи за осъществяване на връзка със системите на ЦД;

2. съответствие на информационните системи с техническите правила и стандарти за комуникация, установени от ЦД;

3. спазване на реда за обмен на информация, установен в настоящия правилник и техническите правила за обмен на данни.

4. създадени процедури за сигурност и защита, включващи организационни и информационни средства при работа със системите, оперирани от ЦД.

(2) ЦД установява общи правила и определя еднакви стандарти за комуникация с всички свои членове, включително и при обмена на данни и съобщения по електронен път.

(3) Всички електронни съобщения и уведомления от страна на ЦД имат безусловно действие.

(4) ЦД може да издава указания за своите членове относно техническите параметри за осъществяване на комуникацията.

(5) ЦД провежда тестове за проверка на техническата и информационна готовност за осъществяване на връзка със системите, оперирани от него.

Чл. 14. Оперативните изисквания за членство се изразяват в:

1. наличие на вътрешна организация и квалифициран персонал, необходими за обезпечаване изпълнението на задълженията към ЦД, съгласно изискванията на действащата нормативна уредба;

2. служителите, оторизирани с достъп до системите за комуникация с ЦД следва да са информирани и обучавани периодично за процедурите за сигурност и защита.

Чл. 14а. (1) *(Нов - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* ЦД АД извършва цялостна оценка на риска вследствие на искане за достъп от участник в СКС, друг централен депозитар на ценни книжа (ЦДЦК), централен контрагент или място на търговия, като взема предвид следните рискове, произтичащи от достъпа до услугите на ЦД АД:

1. правни рискове;

2. финансови рискове;

3. операционни рискове.

(2) Оценка на съответните рискове се извършва при спазване на изискванията на Регламент (ЕС) № 909/2014 и Делегиран регламент (ЕС) 2017/392 на Комисията от 11 ноември 2016 година за допълване на Регламент (ЕС) № 909/2014 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на регулаторните технически стандарти относно лицензирането, надзора и оперативните изисквания за централни депозитари на ценни книжа (Регламент (ЕС) 2017/392).

(3) В случаите на искане за достъп по ал.1 заявителят представя допълнителни документи, необходими за извършване на цялостна оценка на риска, а именно:

1. въпросник за оценка на риска в приложимите случаи;

2. декларация за произход на средства, въз основа на които е формиран първоначалния капитал (при искане за първоначална регистрация на емисия финансови инструменти);

3. становище за правоспособност (за участници в СКС), ако бъде поискано от ЦД;

4. становище относно държавата (за участници в СКС извън ЕИП), ако бъде поискано от ЦД;

5. правилата и процедурите за достъп или членство, извършване на търговия, клиринг и сетълмент на сделките (при искане за достъп от място за търговия);

6. при необходимост допълнителна информация в зависимост от конкретния случай.

(4) СД одобрява въпросници за оценка на риска при следните искания за достъп :

1. от юридически лица, които възнамеряват да станат членове и участници в съответствие с чл.33 от Регламент (ЕС) № 909/2014;

2. от емитенти в съответствие с чл. 49 от Регламент (ЕС) № 909/2014;

3. от други ЦДЦК в съответствие с чл. 52 от Регламент (ЕС) № 909/2014;

4. от места за търговия и други пазарни инфраструктури в съответствие с чл. 53 от Регламент (ЕС) № 909/2014.

Раздел III

Ред за приемане на членове и промяна на вида членство

Чл. 15. (1) За приемане на нови членове и за промяна на вида членство се подава заявление по образец.

(2) *(Изм. - Протокол № 6 от 19.06.2015 г.)* Към заявлението за членство се прилагат:

1. ЕИК или друг идентификационен номер (ако няма ЕИК);

2. *(нова - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* идентификационен код на правния субект;

3. *(предишна т.2, Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* копие на лиценз за извършване на дейност, издаден от Комисията за финансов надзор (КФН), съответно от Българска народна банка (БНБ). Лицата, лицензирани в държава членка, представят копие на нотификацията от съответния компетентен орган за извършване на дейност на територията на Република България;

4. (предишна т.3, Протокол № 13 от 10.09.2018г.) декларация по образец за номерата на банковите сметки за получаване на средства от корпоративни действия;
 5. (предишна т.4, Протокол № 13 от 10.09.2018г.) декларация по образец за номерата на банковите сметки за участие в системата за сетълмент;
 6. (предишна т.5, Протокол № 13 от 10.09.2018г., изм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.) съгласие за директен дебит, съгласно действащата нормативна уредба, за извършване на плащания по сделки с безналични финансови инструменти чрез Трансевропейската автоматизирана система за брутен сетълмент на експресни преводи в реално време (TARGET) или друга платежна система, която ЦД АД използва – за участниците в СКС;
 7. (отм. - Протокол № 6 от 19.06.2015 г., предишна т.6, Протокол № 13 от 10.09.2018г.);
 8. (предишна т.7, Протокол № 13 от 10.09.2018г.) декларация за информационните канали, чрез които кандидатът ще осъществява връзката с ЦД с посочен ред на приоритетите за ползване, както и създадената организация за обезпечаване изпълнението на задълженията им към ЦД;
 9. (предишна т.8, Протокол № 13 от 10.09.2018г.) други документи, предвидени в нормативен акт;
 10. (нова - Протокол № 13 от 10.09.2018г.) приложимите документи по чл.14а, ал.3, даващи възможност на ЦД да извърши оценка на риска.
- (3) При подаване на заявление за промяна на вида членство, към него се прилагат и документите удостоверяващи изпълнението на условията за съответния вид членство.
- (4) В заявлението се посочва дали кандидатът възнамерява да осъществява функции като оператор по регистъра и/или регистрационен агент.
- (5) (Изм. - Протокол № 13 от 10.09.2018г., Протокол № 11 от 14.04.2021г.) В случаите на подаване на документи от страна на чуждестранни лица се предоставят съответните на посочените в ал. 2 еквивалентни документи. Документите, които са на чужд език следва да бъдат придружени от превод на български език и легализирани в съответствие с изискванията на действащото законодателство.
- (6) Копията на представените към заявлението документи се заверяват с подпис на представляващия дружеството, придружен с печат и с текст "Вярно с оригинала".

Чл. 16. (1) Заявленията за нови членове или промяна на вида членство се разглеждат и одобряват от Съвета на директорите на ЦД.

(2) Ако представените документи са непълни или нередовни, или е нужна допълнителна информация, ЦД изпраща съобщение до заявителя за констатираните непълноти и несъответствия или за исканата допълнителна информация и документи.

(3) Съветът на директорите се произнася с решение в срок до 30 (тридесет) дни от получаване на заявлението, а когато е била поискана допълнителна информация и/или документи - от представянето им.

(4) (Изм. - Протокол № 13 от 10.09.2018г.) Заявителят се уведомява писмено за взетото решение в тридневен срок от издаването му, но не по-късно от 30 дни от постъпване на заявлението, съответно на допълнителната информация.

(5) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015 г.) В тридневен срок от съобщаване на решението, с което се одобрява заявлението за членство, заявителят е длъжен да внесе встъпителната такса за членство, както и съответните вноски към предвидените в този правилник фондове.

(6) (Предишна ал.5, Протокол № 6 от 19.06.2015 г.) Съветът на директорите постановява отказ, ако:

1. не са спазени разпоредбите на нормативните актове или изискванията на правилника;
2. заявителят е представил неверни данни или документи с невярно съдържание;
3. заявителят не е отстранил констатираните непълноти и несъответствия или не е представил изискуемата допълнителна информация и документи в определения от Съвета на директорите срок.

(7) (Предишна ал.6, Протокол № 6 от 19.06.2015 г., изм. - Протокол № 13 от 10.09.2018г.) Отказът на Съвета на директорите да приеме лицето за член или да одобри исканата промяна на вида членство се мотивира писмено и и подлежи на обжалване по реда на чл.33, пар.3 от Регламент (ЕС) № 909/2014.

(8) (Предишна ал.7, Протокол № 6 от 19.06.2015 г.) ЦД публикува информация за членовете и техните функции на своята интернет страница.

Чл. 16а. (Нов - Протокол № 13 от 10.09.2018г.) В случаите на искане за достъп от друг ЦДЦК или пазарна инфраструктура се прилагат съответно изискванията на настоящия раздел от Правилника.

Чл. 16б. (Нов - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) (1) ЦДЦК, който е участник в T2S (participating CSD) може да подаде искане за достъп до ЦД.

(2) След получаване на искането по ал.1, ЦД незабавно предоставя достъп до предоставяните чрез T2S услуги.

(3) След получаване на достъп до СКС, ЦДЦК може да извършва дейностите по чл.163з от Правилника при условията на равнопоставеност с членовете на ЦД.

Раздел IV

Договор за членство и задължения на членовете на ЦД

Чл. 17. (1) Членството в ЦД възниква със сключването на писмен договор за членство.

(2) Договорът по ал. 1 е стандартизиран и съдържа конкретните права и задължения за съответния вид членство.

(3) (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Договорът за членство се сключва след вземане на решение от Съвета на директорите, с което се одобрява заявлението за членство, съответно след постановяване на решение на КФН или арбитражния съд към ЦД, с което се отменя отказ на Съвета на директорите за приемане на нов член.

(4) В приложимите случаи договорът за членство може да включва и клаузите на споразумение за участие в системата с окончателност на сетълмента, управлявана от ЦД.

(5) Участниците в системата за сетълмент получават достъп до СКС след подписване на споразумението за участие и изпълнение на другите условия, предвидени в настоящия правилник.

(6) Членовете на ЦД уведомяват чрез системата за електронен обмен на данни за оператор/и по регистъра, чрез които ще бъдат отразявани промените в собствеността в регистрационната система, в резултат на сключени сделки, както следва:

1. след подписване на договор за членство/споразумение за участие в системата;

2. при настъпване на промяна в заявените данни.

Чл. 18. (1) Членовете на ЦД носят отговорност за извършените от тях действия, включително относно данните и информацията, които предоставят при извършване на операции в системите, управлявани от ЦД.

(2) ЦД не носи отговорност за законосъобразността на действията на членовете, както и за верността на данните, получени от тях. ЦД не е страна по правоотношенията между членове на ЦД и техни клиенти или трети лица.

(3) ЦД не отговаря за вреди, свързани с регистрацията и сетълмента на сделки с безналични финансови инструменти, причинени в резултат на непълна, невярна или неточна информация, предоставена от членовете на ЦД.

(4) (Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г., изм. - Протокол № 6 от 23.05.2024г.) Членовете на ЦД, които извършват дейност като DCP в T2S носят отговорност за извършените от тях действия, включително относно данните и информацията, която предоставят при извършване на операции в T2S. ЦД отговаря за действията на оторизирани от него DCP при условията на подписаните с ЕЦБ споразумения за ползване на предоставяните чрез T2S услуги.

Чл. 19. (1) Членовете на ЦД са длъжни незабавно да информират ЦД за настъпили промени в информацията, съдържаща се в документите, въз основа на които са били приети за членове, както и относно промени на данните, свързани с изпълнението на наредените от тях операции.

- (2) ЦД може по всяко време да изиска от членовете си осигуряването на необходимата информация и документи, свързани с дейността им по този правилник.
- (3) Членовете са задължени да осигурят изискваната информация и документи в посочения от ЦД срок, като при неизпълнение на това задължение ЦД може да прилага санкциите, предвидени в този правилник.
- (4) ЦД може да поиска съдействие от КФН и нейните органи за извършване на проверка и/или прилагане на административни мерки в рамките на компетентността им.

Раздел V

Спиране и прекратяване на членство

Чл. 20. (1) Членството в ЦД се прекратява с решение на Съвета на директорите (СД) директорите в следните случаи:

1. при писмено заявление от члена за прекратяване на членството;
 2. при отнемане на лиценза за извършване на дейност от съответния компетентен орган;
 3. в случаите на налагане на санкцията “прекратяване на членството в ЦД” по реда на този правилник.
- (2) ЦД уведомява члена за прекратяване на членството в тридневен срок от вземане на решението.
- (3) За дата на прекратяване на членството, респективно за прекратяване на договора, се счита датата на решението на СД за прекратяване на членството или датата, изрично посочена в това решение.

Чл. 21. (1) Прекратяването на членство е свързано със заличаването на члена от регистрите на ЦД. Решението на СД влиза в сила от датата на постановяване, освен в случаите, когато СД реши друго.

- (2) В случаите по чл. 20, ал.1, т.1, СД прекратява членството след уреждане на отношенията на съответния член с останалите участници и неговите клиенти.
- (3) В случаите по чл. 20, ал.1, т. 2 и т.3, СД определя в решението си срок за уреждане на отношенията на съответния член с останалите участници и неговите клиенти.
- (4) Преди прекратяването на членството всички финансови инструменти по клиентските сметки при съответния член трябва да бъдат прехвърлени към сметки при други членове или към собствени сметки в ЦД.
- (5) До датата на решението на СД за прекратяване на членството, съответният член дължи всички приложими такси, определени и начислени, съгласно Тарифата за таксите на ЦД.
- (6) В срок до 3 работни дни от датата на уведомяване за решението на СД за прекратяване на членството, съответният член следва да представи в ЦД информация относно сумите за изплатени/неизплатени дивиденди към неговите клиенти.
- (7) Прекратяването на членството не води до погасяване на задълженията към ЦД.
- (8) Наредените в системата операции и корекции от съответния член преди датата на решението на СД за прекратяване на членството се извършват с цел приключването им.

Чл. 22. (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* СД има право временно да спре членството в случаите и по реда на глава трета от настоящия Правилник.

- (2) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* В случаите по чл. 20, ал. 1, т. 2 и чл. 26, ал. 3, т. 4 изпълнителният директор на ЦД може да разпорежи временно ограничаване на достъпа на съответния член до СКС за срок до постановяване на решение от СД на ЦД с цел осигуряване на сигурността на СКС и защита на интересите на притежателите на финансови инструменти.
- (3) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* На съответния член на ЦД с ограничен достъп по ал.2 се осигурява техническа възможност за подаване на нареждания за операции, необходими за уреждане на отношенията с клиентите му по реда на ЗПФИ.

Чл. 23. (1) За периода на временно спиране и при прекратяване на членство, ЦД извършва само операции за сделки, сключени преди датата на спирането, както и действия за корекции на грешки, възникнали преди тази дата.

(2) В случаите на временно спиране, се допуска изпълнение на нареждания за прехвърляне на наличности по клиентски сметки към други членове, без промяна на собственост.

(3) В случаите по ал. 1 съответният член на ЦД извършва необходимите действия по започналите операции във връзка с корпоративни действия и подава отчет в ЦД в определен от СД срок.

(4) В случаите на прекратено членство, временно спиране или отнемане на лиценз за извършване на дейност, ЦД може да разреши или да извърши служебни прехвърляния на активи от клиентски сметки към собствени сметки в ЦД при доказана и обоснована невъзможност за извършване на прехвърлянията от страна на съответния член.

(5) (*Нова - Протокол № 9 от 28.07.2014 г.*) Регистрация на заявени прехвърляния на финансови инструменти без промяна на собственост в системата на ЦД, в случаите по ал.2 и ал.4, се извършва след представяне на:

1. заявление от притежателя на финансовите инструменти;

2. документ за уведомяване на съответния член на ЦД, при който се съхраняват финансовите инструменти;

3. (*изм. - Протокол № 6 от 19.06.2015 г.*) в случаите на прехвърляне към клиентска сметка - документ за потвърждаване на прехвърлянето и откриване на клиентска сметка от съответния член на ЦД, при който ще се съхраняват финансовите инструменти;

4. други данни и документи, необходими, за извършване на регистрацията и установяване на надлежна легитимация и представителство.

(6) (*Предишна ал.5, Протокол № 9 от 28.07.2014 г., изм. - Протокол № 13 от 10.09.2018г.*) В случаите на оздравителни мерки или прекратителни процедури спрямо член на ЦД или участник в системата за сетълмент се прилага редът по чл. 131-134 от ЗПУПС.

(7) (*Предишна ал.6, Протокол № 9 от 28.07.2014 г.*) Членът на ЦД уведомява своите клиенти за временното спиране или прекратяване на членството.

Чл. 24. (*Изм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г.*) ЦД оповестява информацията за временното спиране или прекратяване на членство на своята интернет страница. В приложимите случаи ЦД уведомява съответните надзорни органи (вкл. ЕЦБ при сетълмент чрез T2S) за спиране/прекратяване на членството.

Чл. 25. (*Изм. - Протокол № 13 от 10.09.2018г.*) Лице, на което членството е прекратено по реда на този правилник (в случаите по чл.20, ал.1, т.3), може да кандидатства за член на ЦД след изтичане на шест месеца, считано от датата на вземане на решение от СД на ЦД за прекратяване на членството.

Глава трета **Санкции**

Чл. 26. (1) На членовете на Централен депозитар могат да се налагат следните санкции:

1. спиране или ограничаване на извършваните операции в системата за клиринг и сетълмент;

2. временно спиране на членство;

3. прекратяване на членство;

4. парична санкция.

(2) Санкциите се налагат:

1. с решение на СД;

2. автоматично от системата на ЦД в предвидените в настоящия правилник случаи.

(3) Санкциите се налагат в следните случаи:

1. неизпълнение на задълженията по сетълмента;

2. нарушаване на изискванията и задълженията, предвидени в настоящия правилник и/или на задълженията по договора за членство/споразумението за участие в СКС;

3. при отказ, забавяне или предоставяне на невярна или непълна информация, изискана от ЦД;

4. при изпълнение на приложена от надзорен орган административна мярка;

5. други случаи, при които се създава опасност за сигурността и нормалната работа на системата за сетълмент на сделки с финансови инструменти.

(4) При определяне на санкцията, СД взема предвид тежестта на извършеното нарушение, обстоятелствата при които е извършено, настъпилите последици по отношение на сигурността и нормалната работа на системите и регистрите, администрирани от ЦД.

(5) При обсъждането и гласуването на санкциите не участват членове на СД, които се явяват заинтересовани лица.

(6) Заинтересовани лица по предходната алинея са:

1. членовете на управителните и контролните органи на член на ЦД, прокуристи и служители;

2. (изм. - *Протокол № 13 от 10.09.2018г.*) лица, които пряко или непряко притежават най-малко 10 или над 10 на сто от капитала или от правата на глас в общото събрание на члена на ЦД или го контролират;

3. други лица, които имат пряка или косвена изгода от налагането или неналагането на санкцията.

(7) Решението за налагането на санкцията се съобщава на лицето в тридневен срок от неговото вземане.

(8) (Изм. - *Протокол № 13 от 10.09.2018г.*) В 7-дневен срок от съобщаване на санкцията СД може да я отмени, в случай че допуснатото нарушение се дължи на неизправност в системите на ЦД или неправомерни действия на служител на ЦД.

(9) Решението на СД за налагане на санкция по чл. 26, ал.1, т.1-3 може да се оспори пред Арбитражния съд към ЦД в 7 дневен срок от съобщаването в съответствие с неговия правилник.

Чл. 27. (1) (Изм. - *Протокол № 11 от 28.11.2019г.*) При наличие на непогасени финансови задължения на член към ЦД във връзка с извършване на дейността, членът се спира от операции в СКС до погасяване на задълженията. Спирането по изречение първо се изразява в ограничаване на възможността да бъдат въвеждани инструкции в СКС с изключение на такива по сделки в процес на сетълмент. Финансовите задължения се считат за непогасени, в случай че не са заплатени в сроковете по чл.12, ал.3 и ал.6.

(2) Всички операции наредени преди възникване на финансовото задължение се изпълняват по реда определен в настоящия правилник.

(3) Налагането и отмяната на санкцията по спирането на член от операции в системата, се прилагат автоматично от системата за клиринг и сетълмент;

(4) ЦД не носи отговорност за неизпълнението на операции след налагане на санкцията по ал. 1.

Чл. 28. (1) В посочените в чл. 26, ал. 3 случаи СД на ЦД може временно да спре членството за период до 90 (деветдесет) дни или за по-дълъг период, който съответства на приложена от надзорен орган мярка. Решението за временно спиране на членството съдържа условията за възстановяване на правата на съответния член на ЦД.

(2) До 10 дни след изтичане на периода на спиране на членството, СД взема решение относно възстановяване членството, ако поставените условия за това са изпълнени. В случай, че спирането е било вследствие на приложена административна мярка, възстановяването на членството се извършва след представяне на становище от съответния надзорен орган.

(3) СД може да удължи срока за временно спиране на членство, съответно да промени условията за възстановяване на членството, в случай че бъдат открити допълнителни обстоятелства, които са свързани с възстановяване на членството.

Чл. 29. Освен в посочените в чл. 26, ал. 3 случаи, СД може да прекрати членство, когато:

1. след изтичане на срока на временно спиране на членството не са изпълнени условията за възстановяване на членството;

2. е отнет лиценз за извършване на дейност;

3. се установи, че лицето е престанало да отговаря на съответните изисквания;

4. при извършване на системни нарушения на настоящия правилник.

Чл. 30. (1) (Изм. - Протокол № 5 от 02.03.2022г.) При закъснение (отлагане) на сетълмента по сделки с финансови инструменти на членовете на ЦД, причинили закъснението се налагат парични санкции за периода на забавяне, както следва:

1. (изм. - Протокол № 15 от 22.11.2024г.) За сделки, чието закъснение е причинено от недостиг на финансови инструменти, в случаите когато финансовите инструменти се търгуват само на едно място за търговия:

а) за сделки с акции, за които има ликвиден пазар по смисъла на член 2, параграф 1, точка 17, буква б) от Регламент (ЕС) № 600/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 година относно пазарите на финансови инструменти и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (Регламент (ЕС) № 600/2014) – 1,0 базисни пункта от общата пазарна стойност на финансовите инструменти, предмет на сделката, за всеки работен ден закъснение;

б) (изм. - Протокол № 15 от 22.11.2024г.) за сделки с акции, за които няма ликвиден пазар по смисъла на член 2, параграф 1, точка 17, буква б) от Регламент (ЕС) № 600/2014 – 0,5 базисни пункта от общата пазарна стойност на финансовите инструменти, предмет на сделката за всеки работен ден. В случай, че в инструкциите за сделката, не е посочена цената за финансовите инструменти предмет на сделката, за референтна цена се счита номиналната стойност на тези финансови инструменти, умножен по броя им. Номиналната стойност по предходното изречение се счита за референтна цена, само когато липсва пазарна стойност, определена въз основа на цената на затваряне на мястото за търговия, на което се търгуват съответните финансови инструменти;

в) за сделки с дългови инструменти, емитирани или гарантирани от: емитент на държавни дългови инструменти, както е определен в член 4, параграф 1, точка 60 от Директива 2014/65/ЕС; трета страна емитент на държавни дългови инструменти; местен орган на управление; централна банка; всяка многостранна банка за развитие, посочена в член 117, параграф 1, втора алинея и в член 117, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 575/2013; Европейския инструмент за финансова стабилност и Европейския механизъм за стабилност – 0,10 базисни пункта от общата пазарна стойност на финансовите инструменти, предмет на сделката, за всеки работен ден закъснение;

г) за сделки с финансови инструменти, които се търгуват на пазарите за растеж на МСП, с изключение на дълговите инструменти по б. „д“ – 0,25 базисни пункта от общата пазарна стойност на финансовите инструменти, предмет на сделката, за всеки работен ден закъснение;

д) за сделки с дългови инструменти, които се търгуват на пазарите за растеж на МСП – 0,15 базисни пункта от общата пазарна стойност на финансовите инструменти, предмет на сделката, за всеки работен ден закъснение;

е) за сделки с всички останали дългови инструменти, различни от б. „в“ и „д“ – 0,20 базисни пункта от общата пазарна стойност на финансовите инструменти, предмет на сделката, за всеки работен ден закъснение. В случай, че финансовите инструменти не се търгуват на регулиран пазар и/или друго място за търговия размера на санкцията е 0,20 базисни пункта от цената на сделката. При отсъствие на информация за стойността на сделката, референтната цена се определя по номиналната стойност на финансовите инструменти;

ж) за сделки с финансови инструменти, които не са обхванати от б. „а“, „в“, „д“, „е“ – 0,5 базисни пункта от общата пазарна стойност на финансовите инструменти предмет на сделката, за всеки работен ден закъснение

з) за сделки с компенсаторни инструменти – 1,0 базисни пункта от общата пазарна стойност на инструментите, предмет на сделката, за всеки работен ден закъснение.

Пазарна стойност е цената на затваряне на мястото за търговия, на което е сключена сделката.

2. За сделки, чието закъснение е причинено от липса на достатъчно парични средства:

а) (отм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.)

б) за сделки в евро – официалния лихвен процент по овърнайт кредити, начисляван от ЕЦБ.

3. (отм. - Протокол № 6 от 23.05.2024 г., нова - Протокол № 15 от 22.11.2024г.). В случаите, когато финансовите инструменти са приети за търговия на повече от едно място за търговия, пазарната стойност по т.1 се определя, както следва:

а) по отношение на финансовите инструменти по член 3, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 600/2014, допуснати за търгуване на място на търговия в ЕС, пазарната стойност на съответния финансов инструмент е цената при затваряне на най-относитимия по отношение на ликвидността пазар, посочен в член 4, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕС) № 600/2014. При определяне на пазарната стойност по предходното изречение се вземат предвид данните от регистъра на ЕОЦКП – Система за прозрачност на финансовите инструменти (Financial Instruments Transparency System - FITRS4), сегмент за прозрачност на дяловите финансови инструменти (Equity Transparency Calculation Results);

б) по отношение на финансовите инструменти, които са допуснати за търгуване на място на търговия в ЕС и са различни от посочените в буква а), пазарната стойност е цената при затваряне на мястото на търговия в ЕС, което е с най-висок оборот, като при определяне на пазарната стойност се вземат предвид данните от публикуваните от ЕОЦКП обобщени таблици с изчисления на всяко тримесечие;

Посочените в б. а) и б. б) данни се извличат от съответните регистри на ЕОЦКП в последния работен ден на месеца. След определяне на най-относитимия по отношение на ликвидността пазар, съгласно данните от регистрите на ЕОЦКП, референтната цена се определя в съответствие с обявените от така определения пазар данни. На първия работен ден от следващия месец се извършват съответните изчисления за целите на определяне на референтната цена.

Редът за извличане и записване на данните, както и за извършване на изчисленията се определя във вътрешна процедура, която се приема от СД.

в) по отношение на финансови инструменти, различни от тези по букви а) и б), за които не са налице данни, че се търгуват публично и за които няма надеждна информация за пазарна стойност, както следва:

аа) при дялови инструменти – емисионна стойност, съответно при липса на данни за емисионна стойност - номинална стойност;

бб) при дългови инструменти – номинална стойност.

г) ЦД АД приема, че надеждна информация за пазарната стойност по б. в) не е налице в следните случаи:

аа) липсват данни финансовите инструменти да са допуснати до търговия на място за търговия;

бб) липсва официална информация за пазарната стойност на финансовите инструменти, публикувана от съответното място за търговия;

вв) официална информация за пазарната стойност на финансовите инструменти не може да бъде получена от членовете на ЦД.

4. (нова - Протокол № 15 от 22.11.2024г.) За целите на изчисляване на паричните санкции по т.1-3, ЦД АД публикува на интернет страницата си актуална информация за регистрираните емисии финансови инструменти с изрично отбелязване на хипотезата по чл.7 от Делегиран Регламент(ЕС) 2017/389 на Комисията от 11 ноември 2016 г. за допълване на Регламент (ЕС) № 909/2014 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на параметрите за изчисляване на паричните санкции за неуспешен сетълмент и на операциите на ЦДЦК в приемащите държави членки (Регламент(ЕС) 2017/389), в която попада съответният финансов инструмент.

5. (нова - Протокол № 15 от 22.11.2024г.) Определената по реда на т. 1 и т. 3 референтна цена се използва за изчисляване на паричните санкции при неуспешен сетълмент поради липса на финансови инструменти и парични средства.

(2) (Изм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.) В случай, че получената сума на санкцията е по-малка от 1 (едно) евро се прилага санкция в размер на 1 (едно) евро.

(3) (Нова - Протокол № 5 от 02.03.2022г.) Санкциите се изчисляват, налагат, събират и разпределят в съответствие с изискванията на раздел 2 от Регламент (ЕС) 2018/1229 на Комисията от 25 май 2018 година за допълване на Регламент (ЕС) № 909/2014 на Европейския

парламент и на Съвета по отношение на регулаторните технически стандарти за дисциплина при сетълмента (Регламент (ЕС) 2018/1229).

(4) *(Предимна ал.3, изм. - Протокол № 5 от 02.03.2022г., изм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* Санкциите по ал. 1 се прилагат автоматично след приключването на сделките. Сумите по наложени санкции се събират служебно от сетълмент сметките на 15-то число на месеца, следващ този, през който са наложени.

(5) *(Предимна ал.4 - Протокол № № 5 от 02.03.2022г.)* При системни нарушения, водещи до отлагане на сетълмента, СД може да вземе решение за налагане на санкции по чл. 26, ал. 1, т. 2 и т. 3 от правилника. За системно нарушение, водещо до отлагане на сетълмента, се счита причиняването сумарно на 20 и повече дни закъснения на сделки в рамките на 6 месеца.

(6) *(Предимна ал.5 - Протокол № 5 от 02.03.2022г.)* При закъснение на сделки с финансови инструменти, причинено от оператор по регистъра се прилагат санкциите по ал.1.

(7) *(Предимна ал.6, изм. - Протокол № № 5 от 02.03.2022г.)* Сумите по наложените санкции за закъснение на сделки с финансови инструменти се разпределят служебно от ЦД по сметките на участниците в СКС, които са засегнати от неуспешния сетълмент, при последната сетълмент обработка на системния ден, следващ деня на сетълмента. На същия ден ЦД уведомява участниците в СКС за приложените санкции.

(8) *(Нова - Протокол № 3 от 16.03.2017 г., предишна ал.7- Протокол № 5 от 02.03.2022г., изм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.)* При липса на подадени инструкции с информация за разпределяне на финансови инструменти по сметки на крайни собственици в регистрационната система, се прилага санкцията по ал.1, но не по-малко от 25 (двадесет и пет) евро за всяка отделна сделка. Сумите по наложените санкции за липса на подадени инструкции с информация за разпределяне на финансови инструменти постъпват във Фонда за гарантиране на сетълмента с финансови инструменти.

(9) *(Нова - Протокол № № 5 от 02.03.2022г.)* При системно неизпълнение на задълженията за подаване на инструкции с информация за разпределяне на финансови инструменти по сметки на крайни собственици, СД може да вземе решение за налагане на санкции по чл. 26, ал. 1, т. 2 и т. 3 от правилника. За системно нарушение се счита неподаването на инструкции за разпределяне на финансовите инструменти от събирателните сметки в СКС по отношение на една или няколко сделки в рамките на три последователни дни.

Глава четвърта

Арбитраж

Чл. 31. (1) Към Централния депозитар функционира арбитражен съд.

(2) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Арбитражният съд към ЦД е независима правораздавателна институция за извънсъдебно разрешаване на спорове, създадена на основание чл. 127а, ал. 9 от ЗППЦК.

Чл. 32. Общото събрание на акционерите на ЦД приема Правилник на арбитражния съд и избира неговия председател и заместник-председател.

Чл. 33. (1) Арбитражният съд разглежда и разрешава спорове:

1. между членове на ЦД;
2. между ЦД и неговите членове;
3. между участници в системата за сетълмент;
4. между ЦД и участниците в системата за сетълмент, чийто оператор е ЦД.
5. *(отм. - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)*

(2) Членовете на ЦД и участниците в системата за сетълмент подписват съгласие спорите по ал. 1 да бъдат предоставени за разглеждане от арбитражния съд.

(3) Арбитражният съд решава и други спорове, които са свързани с дейностите, извършвани от ЦД.

Част втора
Правила за централния регистър на ценни книжа. Регистрация на безналични финансови инструменти. Обслужване на корпоративни действия
(загл.изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)

Глава пета

Раздел I
Общи правила за централния регистър на ценни книжа
(нов - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)

Чл. 33а. (1) Регистрацията, воденето, съхраняването и достъпа до централния регистър на ценни книжа (ЦРЦК), съгласно ЗППЦК и актовете по прилагането му, се уреждат в настоящите правила при съответно прилагане на останалите части на Правилника за дейността на ЦД.

(2) ЦД осъществява дейността по водене на ЦРЦК чрез организиране и управление на регистрационна система за безналични и дематериализирани (обездвижени) финансови инструменти (регистрационна система, регистър).

(3) Регистрационната система се състои от електронни записи на емисиите безналични финансови инструменти и включва:

1. ЦРЦК;
2. регистър на емисии финансови инструменти, които не подлежат на вписване в ЦРЦК;
3. други регистри, които ЦД води в съответствие с действащото законодателство.

(4) Чрез регистрационната система ЦД осъществява функциите по:

1. водене и поддържане на ЦРЦК;
2. извършване на регистрационните услуги и услугите по централно поддържане по смисъла на Регламент (ЕС) № 909/2014.

Чл. 33б. (1) В регистрационна система на ЦД се вписват емисии безналични финансови инструменти, както следва:

1. безналични дялови ценни книжа, издадени от дружества със седалище в Република България;
2. безналични недялови ценни книжа и дялове на предприятия за колективно инвестиране, издадени съгласно законодателството на Република България;
3. безналични ценни книжа, издадени от дружества със седалище в друга държава с цел регистрация на място за търговия в Република България;
4. други емисии безналични финансови инструменти в съответствие с действащото законодателство.

(2) Ценните книжа по т.1 и т.2 се регистрират в ЦРЦК, който е функционално и системно обособен от останалите регистри, които ЦД води по реда на действащото законодателство.

Чл. 33в. (1) Регистрацията и поддържането на емисия финансови инструменти в ЦРЦК се извършва в съответствие с ЗППЦК и актовете по прилагането му, както и с приложимите изисквания на Регламент 909/2014 и делегираните актове по прилагането му.

(2) ЦД обезпечава нормалното функциониране и съхраняване на информацията в ЦРЦК по реда на настоящия правилник и приложимата нормативна уредба.

(3) Предвидените в настоящия правилник мерки за сигурност и защита на информационните системи на ЦД се прилагат относно ЦРЦК.

Чл. 33г. (1) ЦД не отговаря за вреди, свързани с организирането и управлението на регистрационната система, причинени в резултат на непълна, невярна или неточна информация, предоставена от неговите членове, от емитенти на финансови инструменти или от друга депозитарна институция.

(2) ЦД не носи отговорност за верността на данните, получени от неговите членове, емитенти, други депозитарни институции и други овластени органи и лица, както и за законосъобразността на действията им, свързани с вписвания в регистрационната система, освен ако служител на ЦД

е разполагал с данни, че представената на депозитаря информация е непълна, невярна или неточна

(3) ЦД отговаря за вреди, причинени в резултат на негови или на негови служители действия и бездействия в нарушение на закона, подзаконовите нормативни актове, настоящия правилник и други вътрешни правила, уреждащи дейността му. Отговорност по предходното изречение за действия и бездействия на лица, свързани със служители на ЦД, може да възникне само в случай, че вредите са причинено съвместно със служители на ЦД. Претенции за вреди се предявяват по общия исков ред.

(4) *(Нова - Протокол № 6 от 23.05.2024г.)* ЦД отговаря за вреди, причинени в резултат на негова и/или на членовете му дейност при ползването на T2S при условията на подписаните с ЕЦБ споразумения за ползване на предоставяните чрез T2S услуги.

Раздел II

Вписване и достъп до ЦРЦК *(нов - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)*

Чл. 34. (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* В ЦРЦК се вписва следната информация:

1. имената на притежателя на финансови инструменти по чл. 127 от ЗППЦК, както и имената на лицето по чл. 133 от ЗПФИ, което държи от свое име по обща сметка финансови инструменти на други лица;
 2. ЕГН/ЛНЧ (номер на чужденец) на физическо лице, съответно ЕИК или друг идентификационен номер на юридическо лице;
 3. идентификационен код на правния субект, ако има такъв;
 4. тип на сделката;
 5. дата на сделката;
 6. дата и час на сetyлмента;
 7. брой финансови инструменти;
 8. стойност на сделката;
 9. наименование на емисията;
 10. идентификационен код на емисията ценни книжа;
 11. идентификационен код на емитента;
 12. идентификационен код на сметките за ценни книжа на емитентите;
 13. идентификационни кодове на сметките за ценни книжа на участниците;
 14. посредници по сделката;
 15. данни за централния депозитар на ценни книжа, при който е регистрирана емисията;
 16. особени залози и финансови обезпечения върху финансови инструменти;
 17. запазване, съответно прехвърляне правото на глас и правото на дивидент при сделки с прехвърляне, съответно запазване правото на собственост върху финансовите инструменти.
- (2) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* За всяка регистрирана емисия финансови инструменти, които дават еднакви права, ЦД открива сметка за финансови инструменти на дружеството, емитирало финансови инструменти и сметки на притежателите на финансови инструменти. Във връзка със сметките по предходното изречение в регистъра се поддържат данните, посочени в чл. 4-6 от Наредба № 8.

(3) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* В регистъра относно сключените репо или обратно репо-сделки се вписват следните данни::

1. страните по репо сделката;
2. срок на договора;
3. дата на безусловния и неотменяем ангажимент за обратно изкупуване на безналичните финансови инструменти;
4. цената на изпълнение на безусловния и неотменяем ангажимент;
5. лицата, които упражняват правата по безналичните финансови инструменти, както и условията за упражняване правото на глас.

- (4). *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Сметките в ЦРЦК се откриват и водят по реда на част трета от настоящия правилник.
- (5) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* ЦД води книгите на притежателите на безналични ценни книжа по чл. 127, ал. 1 от ЗППЦК по реда на глава седма от настоящия Правилник.
- (6) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Системата за регистрация на финансови инструменти в ЦРЦК се поддържа от ЦД при спазване на изискванията съгласно чл.85 от Наредба № 8.
- (7) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Вписване на тежести върху емисии финансови инструменти, регистрирани в ЦРЦК, се извършва по реда на част седма от настоящия правилник.

Чл. 35. *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* (1) Първоначалната регистрация на емисия финансови инструменти и промените по вписаните обстоятелства се извършват въз основа заявление по образец (публикувано на интернет страницата на ЦД) на хартиен носител или подадено чрез електронния портал на ЦД от:

1. емитент на финансови инструменти;
2. член на ЦД;
3. Агенцията за публични предприятия и контрол (АППК);
4. други органи и лица в предвидените от закона случаи.

(2) Към заявленията се прилагат документите, посочени в този правилник или друг нормативен акт, както и документ за платена такса съгласно Тарифата за таксите, събирани от ЦД.

(3) В случаите, когато документите за регистрация и промени на вписани обстоятелства се подават от член на ЦД се прилага заверено копие на договор за поемане/обслужване на емисията или изрично пълномощно за извършване на съответните действия по регистрация.

(4) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Заявленията се подават по електронен път или на хартиен носител от представляващия/те дружеството или изрично упълномощено лице. При подаване на заявление по електронен път чрез интернет страницата на ЦД е задължително наличието на валиден електронен подпис на представляващия заявителя или упълномощено от него лице.

(5) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Подаването на документи по електронен път се извършва при спазване на технически изисквания (процедура) за електронно въвеждане, публикувана на интернет страницата на ЦД.

(6) *(Отм. - Протокол № 11 от 14.04.2021 г.).*

(7) *(Изм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* Копията на представените към заявлението документи се заверяват с подпис на представляващия дружеството, придружен с печат (при наличие на такъв) и с текст "Вярно с оригинала". Копия на документите могат да се подават и в електронен формат по реда на ал. 5, подписани от представляващия емитента с квалифициран електронен подпис съгласно приложимата нормативна уредба.

(8) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* ЦД може да изисква документи и сведения от заявителите, когато е необходимо за извършване на регистрация или промени по вписани обстоятелства.

(9) *(Нова. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Обслужването на емисия ценни книжа се извършва от ЦД въз основа на стандартизиран договор за администриране на финансови инструменти.

Чл. 36. (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Вписвания в ЦРЦК, свързани със сключени сделки с финансови инструменти, се извършват от членовете на ЦД, които имат статут на оператор по регистъра по смисъла на настоящия правилник или въз основа на информация, получена от друг ЦДЦК, в качеството му на депозитарна институция, осигурила сетълмента на сделката.

(2) *(Изм. - Протокол № 13 от 10.09.2018г., Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Информацията за промените в собствеността, произтичащи от сделки с финансови инструменти, се подава от:

1. членовете на ЦД най-късно до 17.00 часа на деня в който е настъпил сетълмента.
2. ЦДЦК по всяко време като вписванията на промени в ЦРЦК се извършват, както следва:
 - а) данни, получени до 16.00 часа се вписват до 24.00 часа на същия ден;
 - б) данни, получени след 16.00 часа се вписват до края на работния ден, следващ деня на получаване.

(3) (Нова - Протокол № 13 от 10.09.2018г., изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Операторът по регистъра подава съобщения с инструкции за операции в ЦРЦК по реда на настоящия правилник, както следва:

1. откриване и закриване на сметки в ЦРЦК;
2. регистрация на клиенти;
3. отразяване на промени в ЦРЦК, произтичащи от дейността на участниците в СКС;
4. изграждане на връзки между клиентските сметки в ЦРЦК и СКС.

Чл. 36а. (Нов - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) (1) Достъпът до ЦРЦК и другите регистри на финансови инструменти, водени от ЦД се осъществява при условията и по реда на чл. 131, ал.1 и 2 и чл.133, ал.5 от ЗППЦК.

(2) ЦД осигурява възможност за електронен достъп на притежателите на финансови инструменти до информацията по чл.131, ал.1 от ЗППЦК чрез информационен портал на интернет страницата си.

Чл. 36б. (Нов - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) (1) ЦД осигурява възможност за предоставяне на необходимата за вписване в ЦРЦК информация по чл.127, ал.2 на ЗППЦК от съответния ЦДЦК чрез защитен информационен канал по следните начини:

1. директно от ЦДЦК, при който е регистрирана емисията;
2. чрез член на ЦД, който осъществява функции като оператор по регистъра.

(2) В случаите по т.1 (директно предоставяне), съответният ЦДЦК получава достъп до информационна система/електронен портал по реда на технологична процедура за оторизация, приета от СД на ЦД.

(3) ЦД администрира достъпа до информационната система (електронния портал) като в случаите на установен риск за информационната система, има право да предприеме мерки за ограничаването му по реда на настоящия Правилник.

(4) В случаите по т.2 (предоставяне чрез ОР), съответният ЦДЦК предоставя информацията чрез член на ЦД, осъществяващ функции като оператор по регистъра, посредством осигурените за членовете на ЦД комуникационни канали.

(5) Информацията се предоставя в срока по чл. 36 от настоящия правилник чрез съобщение, което съдържа реквизитите, посочени в оперативните инструкции за работа на СКС.

(6) ЦД извършва вписване на съответните обстоятелства в ЦРЦК в сроковете съгласно чл.36, ал.2 от настоящия правилник.

(7) В случай, че съобщението за предоставяне на информация не съдържа необходимите за вписването данни, ЦД изпраща съобщение за непълноти и несъответствия. В съобщението ЦД определя срок за представяне на информацията не по-кратък от 3 часа. Вписването в ЦРЦК се извършва след получаване на цялата информация, която е нужна за регистрация на съответното обстоятелство.

(8) Информация за регистрация на корпоративни действия в ЦРЦК се подава от съответния ЦДЦК в определен от ЦД формат с минимално изискуемо съдържание. Регистрацията се извършва в сроковете съгласно чл.36, ал.2, т.2.

(9) При необходимост ЦД предоставя на съответния ЦДЦК извлечение от книгата на притежателите на финансови инструменти и други справки за вписвани в ЦРЦК обстоятелства. Информацията се предоставя най-късно до края на следващия работен ден.

Чл. 36в. (Нов - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) (1) Първоначалното вписване на емисии финансови инструменти, издадени от дружества със седалище в Република България, както и издадените съгласно законодателството на Република България финансови инструменти в ЦД АД в качеството му на ЦДЦК, и вписването на промени в такива емисии се извършват автоматично в ЦРЦК.

(2) Дружества със седалище извън Република България, издали ценни книжа, които не отговарят на условията по чл. 127, ал. 1 от ЗППЦК, могат да заявят вписване на емисии финансови инструменти, издадени от тях в ЦД АД в качеството му на ЦДЦК.

Глава шеста
Регистрация на емисии финансови инструменти

Раздел I
Регистрация на емисия безналични финансови инструменти

Присвояване на ISIN

- Чл. 37.** (1) Централен депозитар, в качеството му на национална номерираща агенция, издава ISIN за емисии на дружества, емитирали безналични и налични финансови инструменти.
- (2) За всяка емисия безналични финансови инструменти, предоставящи еднакви права на техните собственици, се присвоява ISIN.
- (3) За присвояването на ISIN се подава заявление по образец, към което се прилага документ за платена такса.
- (4) ЦД извършва регистрацията на ISIN в срок до 2 (два) работни дни. След регистрацията ЦД издава удостоверение за ISIN, което се предоставя на представляващия/те дружеството или на изрично упълномощено лице.
- (5) *(Изм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г., изм. - Протокол № 6 от 23.05.2024г.)* В случай на промяна в правата и характеристиките по финансови инструменти, за които има издаден ISIN, ЦД след постъпило писмено заявление от дружеството - емитент, определя нов ISIN на финансовите инструменти, за които се отнася промяната, съответно, нов FISN (Код за съкратено наименование на финансовите инструмент-Financial Instrument Short Name ISO 18774) , когато е приложимо.
- (6) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г., изм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г., изм. - Протокол № 6 от 23.05.2024г.)* ЦД издава FISN и CFI (Код за класификация на финансовите инструменти-Classification of Financial Instruments ISO 10962) на дружества с емисии финансови инструменти въз основа на заявление по образец по ал.3, към което се прилага документ за платена такса. За всяка емисия финансови инструменти, предоставящи еднакви права на техните собственици се присвоява отделен код.
- (7) *(Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* Емитентът заявява издаване на новите кодове по ал. 5 най-късно 2 дни преди обявяване на съответното корпоративно действие.
- (8) *(Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* При регистрация на емисия финансови инструменти ЦД издава FISN и CFI въз основа на заявлението по ал. 3.

Първоначална регистрация на емисия финансови инструменти

- Чл. 38.** (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Регистрация на емисия финансови инструменти в ЦРЦК се извършва въз основа заявление по образец, което съдържа:
1. ЕИК или друг идентификационен номер (ако няма ЕИК);
 2. *(нова - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* идентификационен код на правния субект (LEI)
 3. *(предишна т.2, Протокол № 13 от 10.09.2018г., изм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* данни за идентификация на емисията: ISIN, FISN и CFI ;
 4. *(предишна т.3, Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* решение на компетентния орган на емитента за издаване на финансовите инструменти;
 5. *(предишна т.4, Протокол № 13 от 10.09.2018г., Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* данни за финансовите инструменти (брой и вид, съгласно вписаните обстоятелства в ТРРЮЛНЦ в приложимите случаи;
 6. *(предишна т.5, Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* списък на притежателите на безналични финансови инструменти на хартиен и магнитен носител със следните данни:
 - а) за местни физически лица - трите имена на акционера, ЕГН, адрес, брой финансови инструменти;
 - б) за местни юридически лица - наименование на дружеството, седалище и адрес на управление, ЕИК, брой финансови инструменти;
 - в) за чуждестранните физически лица – имена, служебен номер, присвоен от ЦД, адрес, брой финансови инструменти;

г) за чуждестранни юридически лица - наименование, правно-организационна форма, регистрационен номер на вписване в регистъра на съответната държава/ЕИК (ако имат присвоен такъв), седалище, адрес по регистрация, брой финансови инструменти.

7. (предишна т.6, Протокол № 13 от 10.09.2018г.) договор за администриране на емисията по чл. 42 от правилника, подписан в два екземпляра от представляващия/те дружеството;

8. (предишна т.7, Протокол № 13 от 10.09.2018г.) документ за платена такса за регистрация;

9. (предишна т.8, Протокол № 13 от 10.09.2018г.) други документи, предвидени в нормативен акт;

10. (нова - Протокол № 13 от 10.09.2018г., Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) ЦДЦК, при който ще бъдат регистрирани финансовите инструменти, в случай че се предвижда регистрация при друг ЦДЦК.

(2) (Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021 г.) В случай че емисията подлежи на регистрация в ЦД по реда на Регламент (ЕС) № 909/2014 заявлението следва да съдържа следната допълнителна информация:

1. идентификационен код на правния субект (LEI);

2. приложимите документи по чл.14а, ал.3, даващи възможност на ЦД да извърши оценка на риска.

(3) (Предишна ал.2 - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) В случаите, при които не са налице персонални данни за притежателите на финансовите инструменти, последните не се регистрират по индивидуални сметки, а в отделна депозитна сметка на дружеството.

(4) (Предишна ал.3 - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) След представяне на необходимите персонални данни, финансовите инструменти се прехвърлят от общата депозитна сметка по индивидуална сметка на съответния притежател.

(5) (Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) В заявлението се посочват регистрите, водени от ЦД, в които следва да бъде вписана съответната емисия.

(6) (Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Към заявлението не се представят документи, които са обявени в ТРРЮЛНЦ.

(7) (Нова - Протокол № 17 от 13.11.2025г.) Документите, които са на чужд език се представят в оригинал или нотариално заверен препис и следва да бъдат придружени от официален превод на български език.

Чл. 39. (1) Въз основа на представените документи ЦД преценява доколко са спазени условията за регистрация. Ако предоставените данни и документи са непълни или нередовни или е нужна допълнителна информация или доказателства за верността на данните, ЦД изпраща съобщение за констатираните непълноти и несъответствия или за изисканата допълнителна информация или документи.

(2) (Изм. - Протокол № 13 от 10.09.2018г.) ЦД извършва регистрацията в срок до 5 работни дни от получаването му, а когато са били поискани допълнителна информация или документи - от получаването им, освен ако в нормативен акт е предвиден друг срок.

(3) (Изм. - Протокол № 13 от 10.09.2018г.) Регистрация на емисия дългови ценни книжа се извършва в срок един работен ден от получаване на пълния комплект, необходими за регистрацията документи освен ако в нормативен акт е предвиден по-дълъг срок.

(4) (Нова - Протокол № 13 от 10.09.2018г.) В случаите на фактическа сложност сроковете по ал.2 и 3 могат да бъдат удължени в рамките на срока по чл.49, пар.2 от Регламент (ЕС) № 909/2014, за което заявителят се уведомява изрично.

(5) (Предишна ал.4, Протокол № 13 от 10.09.2018г.) ЦД може да откаже да регистрира финансовите инструменти, ако:

1. не са налице всички необходими данни (документи) или те не са подадени по надлежния ред;

2. в документите липсват определените реквизити или има неточности и противоречия в представените данни;

3. съществуват нормативно установени забрани или ограничения;

4. (нова - Протокол № 13 от 10.09.2018г.) не са спазени изискванията на Регламент (ЕС) № 909/2014.

- (6) (Нова - Протокол № 13 от 10.09.2018г.) При искане за регистрация на емисия финансови инструменти в съответствие с член 49 от Регламент (ЕС) № 909/2014, ЦД АД извършва оценка на риска съгласно чл.14а от настоящия правилник.
- (7) (Предишна ал.5,изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.) В случаите по ал. 5, т. 1 и 2, ЦД може да постанови отказ само ако заявителят не е отстранил нередовностите в съответствие с дадените му указания в определения му срок.
- (8) (Предишна ал.6,изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.) Отказът на ЦД да регистрира финансови инструменти се мотивира писмено и подлежи на обжалване по реда на чл.49, пар.4 от Регламент (ЕС) № 909/2014.
- (9) (Предишна ал.7,Протокол № 13 от 10.09.2018г.) Заявителят се уведомява писмено за взетото решение в тридневен срок.
- (10) (Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) ЦД администрира вписаните в ЦРЦК емисии финансови инструменти при спазване на приложимите изисквания за извършване на регистрационни услуги съгласно Регламент (ЕС) № 909/2014.
- (11) (Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021 г.) Емитентът се задължава да информира ЦД за всяка промяна на подлежащи на вписване в Търговския регистър обстоятелства относно правното му състояние (адрес, ЕИК, представляващ/и, преобразуване, ликвидация, несъстоятелност и др.) и/или промени в данни за емисията (номинална стойност, брой финансови инструменти, структура на капитала и др.) в сроковете и по реда на Общите условия, приложими за договорите с емитентите на финансови инструменти.

Регистрация на емисия финансови инструменти, вписана при друг ЦДЦК

Чл. 39а. (Нов - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) (1) Регистрация на емисии финансови инструменти, които са вписани в регистъра на друг ЦДЦК се извършва по искане на член на ЦД, място за търговия или друга компетентна институция.

(2) Регистрацията се извършва въз основа на заявление по образец, което задължително съдържа данни за:

1. наименование на емитента;
2. LEI на емитента;
3. вид на валутата;
4. общ размер на емисията;
5. брой на финансовите инструменти, с които емисията ще бъде първоначално регистрирана в ЦД;
6. данни за идентификация на емисията: ISIN, FISN и CFI.

(3) Членът на ЦД, който е заявил регистрацията, открива сметки на своите клиенти след потвърждение от ЦД, че емисията е регистрирана. В случай че регистрацията е заявена от друго лице, ЦД открива съответните сметки.

(4) В случаите, когато емисията е регистрирана в T2S, ЦД предприема съответните действия за получаване на достъп до ЦДЦК (участник в T2S), при който е регистрирана емисията.

(5) В случаите, когато емисията е регистрирана в международна депозитарна институция (Issuer CSD), ЦД предприема съответните действия за осъществяване на връзка със съответната институция.

(6) След осъществяване на достъпа по ал. 4 и 5, ЦД открива своя сметка в съответната депозитарна институция, по която се регистрират финансовите инструменти.

(7) След получаване на потвърждение от депозитарната институция, спрямо която ЦД АД е инвестиращ ЦДЦК (Investor CSD) за финализиране на транзакцията с финансови инструменти, за първоначалния баланс, ЦД разпределя финансовите инструменти в съответствие с получените инструкции от участниците в СКС.

(8) ЦД извършва ежедневна реконсiliaция (равнение) на емисиите, спрямо които е инвестиращ ЦДЦК. Реконсiliaцията се изразява в сравняване на общия брой регистрирани финансови инструменти от съответната емисия и разпределени по сметки на крайните собственици с броя на финансовите инструменти, съхранявани по сметката на ЦД в съответната депозитарна институция.

Регистрация при ограничения за прехвърляне

Чл. 40. (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* При наличие на ограничения за прехвърляне на акциите, предвидени в устава на съответното дружество, се подава допълнително заявление (по образец) за вписване на ограниченията в ЦРЦК и блокиране на акциите от емисията. В заявлението се посочват данни за лицата, оправомощени да дават съгласие за извършване на прехвърлянията.

(2) Нарезданията за прехвърляне на акции по ал.1 се подават от членовете на ЦД в СКС по общия ред. Членовете на ЦД представят писмена заявка, съдържаща данни за клиента и номера на изпратеното нареждане за прехвърляне. Към заявката се прилага съгласие по образец от съответното дружество за деблокиране и извършване на прехвърлянето.

(3) Въз основа на получените инструкции за прехвърляне и депозирани документи по ал.2 и при наличие на съответствие между тях, ЦД деблокира съответните акции и обработва нарежданията за прехвърляне. След извършване на прехвърлянето акциите се блокират във връзка с ограниченията по ал.1.

Раздел II

Регистрация на емисия налични финансови инструменти

Чл.41. (1) ЦД регистрира налични ценни книжа след тяхното обездвижване съгласно настоящия правилник.

(2) За обездвижване и регистрация на емисия налични ценни книжа се подава заявление по образец. Към заявлението се прилагат оригинали на документите, които материализират ценните книжа, съответно временните удостоверения по чл. 167 от Търговския закон (ТЗ).

(3) Предаването на оригиналите на документите, които материализират ценните книжа се извършва с приемо-предавателен протокол по образец. Приемо – предавателният протокол съдържа следната информация:

1. данни за притежателите;
2. вид на ценните книжа;
3. номера на купюрите;
4. купюрен строеж на ценните книжа - брой, номинална стойност и обща номинална стойност;
5. поредни номера на ценните книжа.

(4) Приемо–предавателният протокол се подписва от представител на заявителя и оправомощен служител на ЦД.

(5) ЦД вписва всички тежести върху емисията финансовите инструменти, наложени преди обездвижването и вписването в ЦД, въз основа на заявление по образец.

(6) ЦД регистрира собствениците и прехвърля от сметката на дружеството съответния брой ценни книжа към индивидуалните сметки на собствениците.

(7) След извършване на прехвърлянето по ал. 6, ЦД издава акт за регистрация и удостоверителни документи за притежавани финансови инструменти по реда на този правилник.

Регистрация на емисия деривативни финансови инструменти

Чл.41а. *(Нов - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* (1) Регистрация на емисия деривативни финансови инструменти се извършва въз основа на заявление по образец по реда на настоящия правилник.

(2) Сетълмент на сделките с деривативни финансови инструменти се извършва при спазване на изискванията на настоящия правилник и технологична процедура за обработка на съобщения в СКС, която се приема от СД.

(3) СД приема отделни технологични процедури в зависимост от типа на деривативните инструменти.

(4) ЦД осигурява гаранционен механизъм за приключване на сделките с деривативни финансови инструменти.

(5) ЦД може да създаде фонд за гарантиране на приключването на сделките с деривативни финансови инструменти. Фондът функционира и се управлява при съответно прилагане на раздел X, глава единадесета от настоящия правилник.

(6) Фондът се създава с решението на СД за приемане на процедурата по ал.3. С решението на СД се създава и Комитет по управление на фонда, който включва представител на оператора на съответното място за търговия. Комитетът за управление приема методика за определяне на вноските във фонда по реда на чл.150, ал.3.

Раздел III

Договор за администриране на емисия. Удостоверителни документи

Договор

Чл.42. (1) След извършване на регистрацията на емисията финансови инструменти, съответното дружество сключва писмен договор с ЦД за администриране (поддържане и съхранение на данните) на емисията и предоставяне на свързаните с това услуги.

(2) Договорът е стандартизиран и се прекратява след отписване на емисията финансови инструменти от регистрационната система и издаване на акт за deregистрация.

Удостоверителни документи

Чл.43. (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* След регистрация на емисия безналични финансови инструменти ЦД издава акт за регистрация, който представлява извлечение от вписаните в съответния регистър данни и съдържа информация за:

1. емисията финансови инструменти;
2. списък на притежателите на финансови инструменти;
3. брой финансови инструменти.

(2) Актът за регистрация се предоставя на представляващия/те дружеството или на изрично упълномощено лице.

Чл.44. При поискване от дружеството ЦД издава удостоверителни документи за притежателите на финансови инструменти с лични сметки.

Чл. 45. ЦД издава документи, удостоверяващи вписвания в регистрите, водени от него срещу заплащане на съответната такса съгласно Тарифата за таксите, събирани от ЦД.

Глава седма

Регистрация и обслужване на корпоративни действия

Раздел I

Общи положения

Чл.46. (1) При настъпили промени в данни на емисия финансови инструменти и предстоящи корпоративни действия дружеството – емитент уведомява ЦД за промените или предстоящото действие след вземане на решението от съответния компетентен орган.

(2) Регистрацията на промени и/или корпоративни действия се извършва въз основа на заявление по образец, към което се прилагат актуалните документи, отразяващи съответните промени, както и документ за платена такса. В заявлението се посочва ЕИК или друг идентификационен номер (ако няма ЕИК)

- (3) Регистрацията на промени се извършва след вписването им в Търговския регистър, освен в предвидените в действащата нормативна уредба случаи. Заявителят посочва номер на вписване на съответните обстоятелства по партидата на дружеството в Търговския регистър.
- (4) Регистрацията на промени се извършва в срок до 5 (пет) работни дни от постъпване на заявлението, в случай че не са предвидени други срокове в нормативен акт.
- (5) При наличие на вписани тежести спрямо съответните финансови инструменти, заявителят декларира изпълнението на предвидените в действащата нормативна уредба мерки и процедури за защита на кредиторите. В тези случаи заявлението и документите към него се подават до ЦД след съобразяване с получените от кредиторите инструкции.
- (6) В случаите, когато в нормативен акт е предвидено представяне пред ЦД на съгласие или друг документ от кредитор или изпълнителен орган (при вписани тежести), тези документи се представят към заявлението по реда на настоящия правилник.
- (7) ЦД извършва действията по регистрация или обслужване на корпоративни събития въз основа на подадените от заявителя данни, освен в предвидените в настоящия правилник случаи.
- (8) След вписване на промените ЦД издава удостоверителни документи по реда на настоящия правилник.
- (9) Чл.38 и чл.39 се прилагат съответно.
- (10) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Регистрацията на корпоративни действия чрез системата на ЦД се отразява автоматично по съответните сметки в ЦРЦК.
- (11) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Регистрацията на корпоративни действия може да се извърши и въз основа на информация от друг ЦДЦК по реда на чл.36б.
- (12) *(Нова - Протокол № 17 от 13.11.2025г.)* В случай че в резултат на корпоративно действие емитентът следва да компенсира притежатели на финансови инструменти с парични средства се извършва отделно плащане към съответните притежатели чрез системата на ЦД.

Раздел II

Регистрация на промени в капитала

Регистрация на увеличение на капитала чрез издаване на нови акции

- Чл.47.** (1) ЦД регистрира увеличение на капитала чрез издаване на нови акции след вписване на решението за увеличението в Търговския регистър.
- (2) Регистрацията се извършва въз основа на заявление по образец, към което се прилагат:
1. решение на компетентния орган на дружеството за промяната на капитала;
 2. списък на акционерите на хартиен и цифров носител, придобили нови акции от увеличението на капитала.
- (3) При увеличение на капитала чрез записване на акции през системата на ЦД, новите акции се записват по клиентски сметки при инвестиционния посредник – член на ЦД, чрез който е извършено записването.
- (4) В случаите на увеличение на капитала, в които записването на акции не се извършва чрез инвестиционен посредник и през системата на ЦД, новите акции се записват по собствени сметки на акционерите.

- Чл.48.** (1) В случаите на увеличение на капитала чрез издаване на нови акции, без да е внесена стойността на акциите от увеличението, дружеството, емитирало новите безналични акции, може да заяви увеличението на капитала, в съответствие със заявения капитал, вписан в Търговския регистър.
- (2) В тези случаи заявителят нарежда новите безналични акции да се блокират по сметките на акционерите. ЦД деблокира новите акции по нареждане на дружеството след внасяне на целия размер на вноските за увеличението на капитала и вписване на това обстоятелство в Търговския регистър.

Регистрация на увеличение на капитала чрез увеличение на номиналната стойност на акциите

Чл.49. (1) Регистрацията на увеличението на капитала чрез увеличение на номиналната стойност на акции се извършва въз основа на заявление по образец, към което се прилагат:

1. копие от решение на компетентния орган на дружеството за промяната на капитала;
 2. уведомление за окончателното приключване на процедурата по увеличение на капитала.
- (2) В случай, че акционерите не са заплатили акциите от увеличението в определените срокове и се налага тяхното обезсилване, към заявлението се прилагат:
1. списък на акционерите, чиито акции трябва да бъдат обезсилени с данни за акционерите и броят акции, които следва да бъдат обезсилени;
 2. копие на обявления в Търговския регистър документ за записване и плащане на допълнителни вноски от увеличението на капитала;
 3. декларация от представляващия дружеството, за това, че в установения срок акционерите не са направили вноски за заплащане на акциите от увеличението.

Регистрация на увеличението на капитала чрез емисия права и записване на акции срещу права

Чл.50. (1) Регистрацията на увеличението на капитала чрез емисия на права и записване на акции срещу права се извършва въз основа на заявление по образец.

(2) При първоначално увеличение на капитала на акционерно дружество със специална инвестиционна цел (АДСИЦ), правата се регистрират по сметка на член на ЦД - поемател на емисията или по клиентска емисионна сметка на емитента при член на ЦД – обслужващ увеличението на капитала.

Чл.51. (1) Дружеството-емитент може да заяви издаването на удостоверителни документи чрез член на ЦД за правата регистрирани по собствени сметки. Документите се предоставят на притежателите по начин, определен от дружеството.

(2) В случай, че дружеството не заяви издаването на удостоверителни документи, уведомява ЦД за сключен договор между него и член на ЦД за обслужване на инвеститорите с права по лични сметки, включващ клауза, оправомощаваща съответния член на ЦД да изисква информация от ЦД и да издаде документ за притежаваните права. Удостоверителният документ съдържа следните реквизити:

1. наименование на члена на ЦД – издател на документа;
 2. номер на документа и дата на издаването му;
 3. трите имена и ЕГН, съответно наименование и БУЛСТАТ/ЕИК, на притежателя на правата;
 4. номер на собствената сметка на притежателя на правата (титуляра);
 5. брой права, намиращи се по сметката в момента на проверката;
 6. ISIN на емисията права;
 7. наименование на дружеството, емитирало правата.
- (3) Проверката за притежаваните права и издаването на документ, се извършва единствено чрез член на ЦД, с когото дружеството е сключило договор. Проверката се извършва чрез комуникационната система на ЦД.
- (4) Членовете на ЦД могат да предоставят информация за резултата от проверката и документ за притежаваните права само на собственика на правата или на изрично упълномощено от него лице, въз основа на представено пълномощно с нотариална заверка на подписа.

Чл.52.(1) След регистрацията на емисията права ЦД издава акт за регистрация на емисията.

(2) Упражняването на правата и придобиване на акции срещу тях се извършва чрез член на ЦД.

(3) Упражняването на правата – записване на акции срещу тях и/или тяхната продажба, се извършва от клиентска сметка на собственика при член на ЦД.

Записване на акции срещу права

- Чл.53.** (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Членовете на ЦД подават информация за всеки клиент, който иска да запише акции, срещу притежаваните от него права.
- (2) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Записването на акции срещу правата се извършва чрез двустранно потвърждение от съответния член, който обслужва увеличението на капитала и този, чиито клиент записва акции.
- (3) При наличие на съвпадение на данните, ЦД блокира съответния брой права по сметката, от която се извършва записването, отговарящ на броя акции, които клиента е записал.
- (4) Записването на акциите, може да бъде и съпроводено с тяхното плащане. В тези случаи, членовете на ЦД изпращат и данни за сумата и сметките.
- (5) След приключване на процедурата по увеличението на капитала, дружеството или членът на ЦД, обслужващ увеличението, уведомяват ЦД в срок до 3 (три) работни дни.

Регистрация на права върху записани акции

- Чл. 54.** (1) В случаите, когато проспекта за увеличаване на капитала на публично дружество предвижда издаване на права върху записаните акции съгласно чл. 112б, ал.13 от ЗППЦК, дружеството заявява в ЦД издаване на временен ISIN код и регистрация на временна емисия ценни книжа за периода от приключване на подписката до регистрацията на увеличението на капитала.
- (2) Дружеството уведомява ЦД на следващия ден, след приключването на подписката, за резултатите от нея.
- (3) Членовете на ЦД уведомяват за записаните при увеличението акции и плащанията по тях.
- (4) Въз основа на получената информация ЦД издава справка на дружеството за записаните при увеличението акции и извършените плащания на записаните акции.
- (5) Правата върху записани акции се регистрират по клиентски подсметки за всяко лице, записало акции от увеличението на капитала в съответствие с получените инструкции от членовете на ЦД в съотношение, предвидено проспекта. Сделките с права върху записани акции се регистрират в СКС по общия ред.
- (6) При регистрацията на увеличението на капитала акциите от увеличението се разпределят в съответствие с регистрираните права върху записани акции, след което емисията права върху записани акции се дерегистрира.
- (7) Вписаните спрямо правата върху записани акции тежести се отразяват в регистъра съответно при регистрацията на увеличението на капитала.

Регистрация при продажбата на права при условията на явен аукцион по реда на чл.112б, ал.7 от ЗППЦК

- Чл.55.** (1) Дружеството или членът на ЦД, обслужващ увеличението на капитала уведомяват ЦД за предстоящия аукцион в срок три работни дни преди датата на провеждането му и заявяват издаването на удостоверение за упражнените и неупражнени права.
- (2) Членовете на ЦД, обслужващи увеличението на капитала откриват клиентска сметка за емисията права на съответното дружество емитент.
- (3) На следващия работен ден (два работни дни преди датата на аукциона) ЦД издава удостоверение за упражнените и неупражнени права, в което се посочва броят на правата, срещу които има записани акции, към края на предходния работен ден, в т.ч. и правата, за които има стартирана процедура по наследяване и са вписани в портфейл на наследодателя, но не са наредени за прехвърляне.
- (4) При изготвянето на справката за тези удостоверения, правата описани в справки за портфейли във връзка със стартирани процедури за наследяване, които не са наредени за прехвърляне, се деблокират. Правата, описани в справката, които поради наследяване са вече наредени в трансфер за прехвърляне, остават блокирани до приключване на трансфера.

- (5) Всички права, посочени в удостоверението се прехвърлят със служебна транзакция към клиентската сметка на дружеството.
- (6) След приключването на всички сделки сключени при провеждането на аукциона, дружествата или членовете на ЦД, обслужващи увеличението на капитала, заявяват в ЦД издаването на удостоверение за постъпилите суми от продажбата на права по сметката на ЦД.
- (7) При нареждане за запориране на активи, включващи и права, изпълнителния орган, наредил запора, се уведомява, за наличието на права в портфейла на длъжника.
- (8) (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Компетентният изпълнителен орган следва да даде разрешение за разпореждане с правата, преди провеждането на аукциона. При записване на акции срещу правата запорът се прехвърля върху новоиздадените акции.
- (9) (Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) При липса на разрешение по ал. 8 след продажбата на правата, получената сума се привежда по посочена сметка от изпълнителния орган след приключване на аукциона. Ако увеличението на капитала е неуспешно, получената сума се връща на купувача на правата.
- (10) (Предимна ал.9 - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Сделките, сключени на аукциона се приключват в СКС по общия ред, предвиден в настоящия правилник.

Чл.56. (1) В случай, че на проведения аукцион не са продадени всички права, разпределянето на общия брой непродадени права се извършва въз основа на алгоритъм, описан в инструкция, която се публикува на интернет страницата на ЦД.

(2) Непродадените права от аукциона, разпределени по алгоритъма, се връщат обратно по сметките на собствениците им на следващия работен ден след приключване сетълмента на всички сделки по аукциона.

(3) Дружеството или членът на ЦД, обслужващ увеличението на капитала, заявява в ЦД изготвянето на справка за лицата записали права. Справката се изготвя в срок от два работни дни.

(4) ЦД превежда сумите от продажби на права по сметките на членовете на депозитара, чрез които е извършена продажбата, след регистрация на увеличението на капитала. Парите постъпили от продажба на права, които са били по собствени сметки и продадени на аукциона, се превеждат по сметка, посочена от дружеството.

(5) Регистрирането на придобитите акции срещу права се извършва по реда за регистрация на увеличение на капитала, като допълнително се предоставят следните данни:

1. списък на акционерите, който освен основните данни, съдържа и името и глобалния номер на членовете на ЦД, чрез които са записани правата за всеки акционер.
2. списък на акционерите, които са записали права, но не са платили пълния размер на полагащите им се акции от увеличението на капитала.
3. списък на акционерите, които са записали права, но не са платили акциите, от увеличението на капитала.

Регистрация при първично публично предлагане

Чл.57. (1) При регистрация на емисия финансови инструменти в случаите на първично публично предлагане в ЦД се регистрира временна емисия акции/облигации.

(2) Временната емисия се регистрира по общия ред за първоначална регистрация на емисия финансови инструменти като към заявлението за регистрация се прилагат и следните документи:

1. (изм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.) копие на решението на компетентния орган на дружеството за провеждане на първично публично предлагане;
2. копие на решението на КФН за потвърждаване на проспекта за първично публично предлагане;
3. (изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) удостоверение на обслужваща банка за открита и блокирана сметка по чл.89м, ал.1 от ЗППЦК;
4. договор за обслужване на увеличението на капитала или изрично пълномощно за извършване на действията по регистрация.

(3) Придобитите финансови инструменти от временната емисия се записват по клиентски сметки при членовете на ЦД, чрез които са закупени.

- (4) (Изм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.) След регистрацията на временната емисия ЦД издава акт за регистрация.
- (5) (Изм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.) След вписването на съответните обстоятелства в Търговския регистър, ЦД извършва регистрация на основната емисия финансови инструменти по общия ред.
- (6) Акциите от увеличението на капитала се регистрират по сметки на лицата, придобили финансови инструменти от временната емисия при същите членове на ЦД, при които са били открити сметките от временната емисия.
- (7) ЦД регистрира емисията с постоянен ISIN и издава съответните удостоверителни документи.

Чл.58. (1) (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) При неуспешно провеждане на първичното публично предлагане, дружеството или членът на ЦД, чрез който се осъществява предлагането, уведомява писмено депозитара за това, в срока по чл. 89м ал. 4 от ЗППЦК и заявява изготвяне на списък, съдържащ данни на лицата, които са придобили финансови инструменти от временната емисия, броя на придобитите от тях финансови инструменти, сумата, която са заплатили за придобиването им и членът на ЦД, чрез който са ги придобили.

(2) ЦД изготвя и изпраща списъци към всички членове, чрез които има закупени финансови инструменти от временната емисия, с данни за клиентите, които са ги закупили и сумите, които трябва да бъдат възстановени.

Чл.59. (1) Всички сделки за придобиване на финансови инструменти от временната емисия са обработват и приключват в СКС по общия ред.

(2) (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Членът на ЦД, обслужващ публичното предлагане, подава съобщения за всяка продажба на финансови инструменти от временната емисия с данни за сметката по чл.89м, ал.1 от ЗППЦК.

Регистрация на увеличение на капитала при конвертиране на облигации в акции

Чл.60. (1) ЦД регистрира увеличение на капитала на дружество чрез конвертиране на облигации в акции чрез записване по реда на чл. 112б, ал.11 от ЗППЦК и с директно конвертиране след съответното решение на общото събрание на облигационерите/акционерите.

(2) ЦД регистрира новите акции във временна емисия до вписване на увеличението на капитала в Търговския регистър.

(3) Емисията облигации се дерегетира по общия ред.

Чл.61. (1) Регистрацията на увеличение на капитала чрез превръщане на облигации в акции се извършва, чрез член на ЦД въз основа на заявление по образец, към което се прилагат следните документи:

1. копие от решенията на общото събрание на облигационерите, когато е приложимо;
2. копие от решение на компетентния орган на дружеството за превръщане на облигациите в акции, когато е приложимо;
3. пълномощно за извършване на съответните действия по регистрация.

(2) (Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) При наличие на вписани обезпечения върху финансовите инструменти се прилага декларация (по образец) за уведомяване на заложените кредитори и изпълнителните органи при вписан запов. Вписването на промени по съответните обезпечения се извършва едновременно с регистрацията по ал.1.

Записване на акции срещу облигации

Чл.62. Записване на акции срещу облигации се осъществява чрез членовете на ЦД при спазване на следния ред:

1. членовете на ЦД подават информация до ЦД за всеки техен клиент, който възнамерява да запише акции, срещу притежаваните от него облигации и броя на акциите, които ще бъдат придобити;
2. след приключване на записването на акции, съответният член на ЦД подава искане за издаване на удостоверение за записаните акции и списък на облигационерите, които са записали акции. Удостоверението се изготвя от ЦД в срок от един работен ден;
3. след изтичане на матуритета на емисията облигации, ЦД регистрира записаните акции във временна емисия до вписване на увеличението на капитала в Търговския регистър, на базата на блокираните облигации;
4. изплащането на главницата, на облигационери, които не са записали акции срещу притежаваните от тях облигации, се извършва по реда на процедурата за извършване на плащания на лихви и/или главници по облигационни емисии.

Директно конвертиране

- Чл.63.** (1) При увеличение на капитала с директно конвертиране на всички емитирани конвертируеми облигации в акции без право на избор от страна на облигационерите, дружеството уведомява писмено ЦД и подава заявление, към което се прилага копие на решението на компетентния орган за увеличение на капитала чрез директно превръщане на облигации в акции.
- (2) След регистрация на увеличението на капитала в Търговския регистър, дружеството подава заявление по образец за регистрация на увеличението на капитала по реда на чл. 47 от правилника.
- (3) След регистрацията на увеличението на капитала ЦД извършва deregистрация на емисията облигации.

Регистрация на варианти и увеличение на капитала чрез емисия варианти

- Чл.64.** (1) Регистрацията на емисия варианти се извършва по общия ред за първоначална регистрация емисия финансови инструменти.
- (2) Регистрация на записване на акции срещу варианти се извършва въз основа на заявление от член на ЦД, който има договор с дружеството за обслужване на емисията варианти.
- (3) Конвертиране на варианти в акции се извършва чрез регистрацията на временна емисия, в която се отбелязват записаните акции от увеличението на капитала.

- Чл.65.** (1) Притежателите на варианти, които желаят да ги упражнят правото за записване на акции срещу тях, заявяват това обстоятелство чрез член на ЦД.
- (2) В срок от 3 /три/ работни дни, след приключване на процедурата по конвертирането на вариантите в акции, членът на ЦД, който обслужва увеличението на капитала, е задължен да уведоми ЦД писмено за това.
- (3) За регистрацията се представя и съгласие от изпълнителния органи, наредил вписване на заповед върху вариантите от емисията, чрез която се осъществява увеличението на капитала. Съгласието за участие в увеличението, съответно номер на сметка, по която да бъдат преведени средствата от продажбата се представя най- късно три работни дни преди приключване на срока за записване
- (4) След приключване на процедурата по записване на акции срещу варианти, членът на ЦД, обслужващ увеличението на капитала, подава в ЦД заявление за регистрация на акциите от увеличението на капитала по общия ред за регистрация на увеличение на капитала, чрез емитиране на нови акции.
- (5) Членът на ЦД, обслужващ увеличението на капитала, заявява в ЦД изготвянето на справка за лицата записали акции срещу притежаваните от тях варианти. Справката се изготвя в срок от един работен ден.

(6) След изтичане на срока, за който е регистрирана емисията варанти и регистрацията на увеличението на капитала, дружеството емитирало емисията варанти или съответният член на ЦД, подава заявление за дерегистрация на емисията.

Регистрация на апорт на безналични финансови инструменти

Чл.66. (1) Регистрацията на апорт на безналични финансови инструменти се извършва въз основа на заявление по образец, към което се прилагат следните документи:

1. решение на компетентния орган на дружеството/клиента на титуляра за участие в учредяване на друго дружество или в увеличение на капитала чрез апортна вноска на собствени акции;
2. решение за промяна на устава с пълно описание на вноската и вносителя;
3. писмено съгласие на вносителя/титуляра с описание на вноската по чл. 73, ал. 1, изр. второ от ТЗ.

(2) При увеличение на капитала чрез апорт на безналични финансови инструменти съответно се прилага чл. 47 от правилника.

Регистрация на увеличение на капитала при преобразуване чрез вливане

Чл.67. (1) Регистрацията на увеличение на капитала при вливане се извършва въз основа на заявление по образец, към което се прилагат следните документи:

1. копие на решението на компетентния орган на преобразуващите се дружества;
2. списък на притежателите на безналични ценни книжа на хартиен и електронен носител със следните данни:

- а) за местни физически лица - трите имена, ЕГН, адрес по документ за самоличност, брой акции;
- б) за местни юридически лица - наименование, седалище и адрес на управление, ЕИК, брой акции;
- в) за чуждестранните физически лица – име, личен номер (ЕГН/осигурителен номер), постоянен адрес и брой акции;
- г) за чуждестранни юридически лица - наименование, регистрационен номер на вписване в регистъра на съответната държава/ЕИК (ако имат присвоен такъв), седалище, адрес по регистрация и брой акции.

(2) ЦД извършва регистрацията на увеличението на капитала след вписването по реда на чл. 263в от Търговския закон.

(3) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* При наличие на вписани обезпечения върху финансовите инструменти се прилага декларация (по образец) за уведомяване на заложените кредитори и изпълнителните органи при вписан заповест. Вписването на промени по съответните обезпечения се извършва едновременно с регистрацията по ал.1.

(4) *(Предишна ал.3 - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* За целите на удостоверяване на заявяването на преобразуване по чл. 262ч, ал. 5 от ТЗ пред Търговския регистър, представляващия/те дружеството депозират заявлението по ал. 1 за получаване на входящ номер от ЦД.

(5) *(Предишна ал.4 - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Изискванията за издаване на нови акции се прилагат съответно.

Регистрация на намаление на капитала чрез обезсилване на акции

Чл.68. (1) Регистрацията се извършва въз основа на заявление по образец, към което се прилагат следните документи:

1. копие на решение на компетентния орган на дружеството за намаление на капитала;

2. списък на лицата, чиито акции се обезсилват, с включени данни на акционерите и брой акции за всеки акции за всеки акционер, които трябва да бъдат обезсилени.

(2) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* При наличие на вписани обезпечения върху финансовите инструменти се прилага декларация (по образец) за уведомяване на заложените кредитори и изпълнителните органи при вписан заповест. Вписването на промени по съответните обезпечения се извършва едновременно с регистрацията по ал.1.

Чл.69. (1) В случай на обезсилване на акции чрез обратно изкупуване от дружеството, членът на ЦД, обслужващ обратното изкупуване открива клиентска сметка на дружеството, по която се събират всички акции, придобити обратно от дружеството.

(2) Дружеството уведомява писмено ЦД за обратното изкупуване, като прилага следните документи:

1. копие на решението на компетентния орган за обратното изкупуване на акции с цел последващото им обезсилване;
2. писмено уведомление от заявителя за началото на обратното изкупуване на акции;
3. заявление за издаването на удостоверение за броя на обратно изкупените акции.

Чл.70. (1) В рамките на обратното изкупуване акциите се регистрират по сметка на дружеството при члена на ЦД, обслужващ обратното изкупуване.

(2) След изтичане на срока за обратното изкупуване се подава заявление по образец за обезсилване на акциите, към което се прилага копие на решение на компетентния орган на дружеството за обезсилване на акциите

(3) След приключване на процедурата ЦД издава акт за регистрация за новия размер на капитала.

Регистрация на намаление на капитала чрез намаляване на номиналната стойност на акции

Чл.71. (1) Регистрация на намаление на капитала чрез намаляване на номиналната стойност на акциите се извършва въз основа на заявление по образец с приложено копие на решение на компетентния орган на дружеството за намаление на капитала.

(2) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* При наличие на вписани обезпечения върху финансовите инструменти се прилага декларация (по образец) за уведомяване на заложените кредитори и изпълнителните органи, наложители заповест. Вписването на промени по съответните обезпечения се извършва едновременно с регистрацията по ал.1.

Регистрация на сплит

Чл.72. Регистрацията на сплит се състои в операции, отразяващи едновременно увеличение на номинала и намаляване на броя акции или едновременно увеличаване на броя акции и намаляване на номинала на акциите. Всяка една от операциите се извършва поотделно.

Чл.73. (1) Регистрация на сплит се извършва въз основа на заявление по образец с приложени следните документи;

1. решение на компетентния орган на дружеството за промяна в данните на емисията;
2. заявление за спиране на търговията за съответния период до БФБ за регистрация на сплит на публично дружество;
3. нареждане за спиране на търговията на извънрегулиран пазар за срок не по – малък един работен ден след най-дългия сетълмент цикъл;
3. списък на притежателите на финансови инструменти с посочен точен брой финансови инструменти за всеки акционер.

(2) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* При наличие на вписани обезпечения върху финансовите инструменти се прилага декларация (по образец) за уведомяване на заложените кредитори и изпълнителните органи, наложители заповест. Вписването на промени по съответните обезпечения се извършва едновременно с регистрацията по ал.1.

(3) *(Предишна ал.2 - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* В заявлението се определя дата за регистрация на сплита.

(4) *(Предишна ал.3 - Протокол № 11 от 14.04.2021 г.)* Регистрацията на промените се извършва след приключване на всички текущи сделки и наредени прехвърляния, започнали до момента на спиране на търговията, на датата, определена от дружеството, като периода на спиране винаги предхожда непосредствено датата на регистрация.

(5) *(Предишна ал.4 - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Процедурата по регистрацията на промените се извършва за един работен ден.

Регистрация на обединяване на емисии безналични акции без промяна в капитала

Чл.74. (1) Регистрация на обединяване на емисии акции от различни класове се извършва въз основа на заявление по образец.

(2) На обединената емисия акции се присвоява ISIN на първоначално регистрираната емисия.

Раздел III

Регистрация на промени, свързани с преобразуване на дружество, емитирало безналични финансови инструменти

Чл.75. (1) За регистрация на преобразуване на дружество, включително и при промяната на правната форма, дружеството или член на ЦД, с който дружеството има договор за обслужване на емисията, подава заявление по образец, в което се посочва вида на новите сметки – лични или клиентски. Към заявлението се прилагат:

1. решение на компетентния орган на дружеството, взел решение за преобразуването – за всички дружества, които са включени в преобразуването;
2. договор или план за преобразуване, от който да е видно съотношението на замяната и разпределението на акциите след преобразуването;
3. списък на притежателите на финансови инструменти с притежаваните от тях акции след преобразуването.

(2) При регистрация на преобразуване ЦД прехвърля придобитите в замяна акции, заедно с вписаните върху тях тежести, ако такива са на лице в съответствие с чл. 261г, ал.2 от ТЗ.

(3) *(Изм. - Протокол № 9 от 28.07.2014г., Протокол № 6 от 19.06.2015г.)* Регистрация на преобразуване чрез промяна на правната форма на клиент (притежател на финансови инструменти) се извършва въз основа на заявление по образец, към което се прилагат:

1. решение на компетентния орган за преобразуване;
2. документ за платена такса;
3. *(отм. - Протокол № 11 от 14.04.2021 г.)*

(4) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* При наличие на вписани обезпечения върху финансовите инструменти се прилага декларация (по образец) за уведомяване на заложените кредитори и изпълнителните органи, наложили заповед. Вписването на промени по съответните обезпечения се извършва едновременно с регистрацията по ал.1 и ал.3.

(5) *(Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г., предишна ал.4 - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Регистрацията по ал.3 може да се извърши и по реда на чл. 174 чрез съобщение от регистрационен агент.

Чл. 76. В случаите на чл.262ч, ал.5, от ТЗ, заявлението се подписва от представител на управляващия орган, а в случаите, когато заявлението се подава от член на ЦД се подписва от представляващия ИП и представител на управляващия орган.

Чл.77. *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* В случаите на намаление на капитала на дружество при разделяне и отделяне се прилагат правилата за обезсилване на акции, предвидени в настоящия правилник. При наличие на вписани обезпечения върху финансовите инструменти се прилага декларация (по образец) за уведомяване на заложените кредитори и изпълнителните

органи, наложили запор. Вписването на промени по съответните обезпечения се извършва едновременно с регистрацията на намалението на капитала.

Чл.78. (1) При преобразуване на клиент с промяна на правната форма в акционерно дружество с безналични акции се прилагат общите разпоредби за първоначална регистрация на емисия безналични акции.

(2) При преобразуване с промяна на правната форма на дружество, емитирало емисия безналични акции в друг вид капиталово дружество се прилагат правилата за deregистрация на емисия безналични акции.

Чл. 79. При преобразуване чрез сливане новоучреденото дружество се регистрира по реда за първоначална регистрация, предвиден в настоящия правилник.

Раздел IV

Регистрация на прехвърляне на акции в случаите на предложение за изкупуване по чл. 157а от ЗППЦК

Чл.80. (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Упълномощеният инвестиционен посредник, подава писмено уведомление до ЦД за придобиването на 95 на сто акциите от капитала на дружеството от името на лицето по чл. 157а, ал.1 от ЗППЦК, упражняващо правото си да изкупи акциите с право на глас на останалите акционери.

(2) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Уведомлението съдържа следната информация:

1. начална и крайна дата на процедурата по изкупуване на акции по реда на чл.157а от ЗППЦК;
2. данни на акционери на дружеството, чиито акции не са обект на предложението за изкупуване (в случаите, когато лицето по чл.157а, притежава пряко или по силата на сключено споразумение над 95 на сто от акциите на дружеството);

3. копие на одобрението на КФН на предложението за изкупуване на акциите по реда на чл.157а от ЗППЦК.

(3) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* ЦД издава по заявка от упълномощения инвестиционен посредник или лицето по чл.157а, ал.1 от ЗППЦК удостоверение за структурата на капитала на дружеството, в което се посочват броя акции и броя акционери в дружеството след изтичане на срока на първоначалното търгово предложение и удостоверение за броя притежавани акции от лицето, упражняващо правото по чл.157а, ал.1 и останалите лица по чл.149, ал.2, с които съвместно отправя предложението, в случаите когато е приложимо .

(4) *(Изм. - Протокол № 6 от 19.06.2015г., Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Упълномощеният инвестиционен посредник подава заявление от името на лицето по чл. 157а, ал.1 от ЗППЦК т със следното съдържание:

1. начална дата за спиране на търговията на извънрегулиран пазар за срок не по – малък от един работен ден след най-дългия сетълмент цикъл /периодът на спиране на търговията винаги предхожда непосредствено датата по т. 2;

2. дата, на която ЦД да прехвърли акциите от сметки на акционерите, които не са изпълнили задължението си за продажба по сметка на дружеството – емитент, предварително открита при обслужващия член на ЦД АД;

Заявлението се подава в срок до 4 работни дни от публикуване на предложението за изкупуване по реда на ЗППЦК.

(5) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* ЦД спира оповестяването на позиции и регистрацията на нареждания за транзакции по съответната емисия до изпълнение на заявката.

(6) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Заявката по ал. 4 се изпълнява след приключване на сделките в процес на сетълмент към момента на подаването ѝ.

(7) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021 г.)* При поискване от страна на заявителя по ал. 4, ЦД АД издава удостоверение за акциите, притежавани от други лица и данни за открита при ЦД служебна сметка за целите на прехвърлянето..

(8) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* В случай на наличие на тежести, процедурата се счита за напълно приключила след като бъдат вдигнати всички обезпечения или тежестите са прехвърлят към лицето, по чл.157а, ал. 1 от ЗППЦК.

(9) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* При вписани запори изпълнителният орган, наредил запора, се уведомява за процедурата по чл. 157а от ЗППЦК за вдигане на запора.

(10) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* При липса на нареждане за вдигане на запора по ал. 9, след прехвърляне на акциите, получената сума се привежда по посочена сметка от изпълнителния орган след приключване на процедурата по чл. 157а от ЗППЦК.

Чл.81. (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Упълномощеният инвестиционен посредник нарежда прехвърлянето на акциите към клиентската сметка на лицето по чл. 157а, ал.1 от ЗППЦК.

(2) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* ЦД може да осигури разпределение на паричните средства за акционерите – клиенти на ИП по съответните сметки при попечителите, а останалата след разпределението сума се превежда по сметката на ИП, обслужващ предложението за изкупуване.

(3) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Лицето по чл. 157а, ал.1 от ЗППЦК, отправило предложението за изкупуване подава изрична заявка за плащането. Заявката може да бъде подадена и чрез упълномощения инвестиционен посредник. В заявлението се посочва цената, определена за изкупуване на акциите.

(4) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021 г.)* Изплащане на сумите се извършва при съответно прилагане на реда на извършване на плащания чрез системата на ЦД.

(5) *(Изм., предишна ал. 3- Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* След извършване на прехвърлянето лицето по чл. 157а, ал.1 от ЗППЦК може да заяви чрез упълномощения инвестиционен посредник издаване на удостоверение с данни разпределените парични средства по ал.2.

(6) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Прехвърлянето на акции, изкупени по реда на чл.157б от ЗППЦК се осъществява чрез член на ЦД, осъществяващ функции като регистрационен агент.

Раздел V

Отписване (дерегистрация) на емисия безналични финансови инструменти

Чл.82. Дерексгратията е заличаване на финансовите инструменти от емисията в сметката на дружеството и зануляване на тази сметка.

Чл.83. (1) Дерексгратия на емисия финансови инструменти се извършва от ЦД по заявление по образец на дружеството, емитирало финансовите инструменти. Към заявлението се прилага документ за платена такса за дерексгратия.

(2) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Дерексгратията се извършва при условие, че съответното дружество е погасило всички свои финансови задължения към ЦД.

Чл.84. (1) При дерексгратия в случаите на промяна на вида на акции от безналични в налични към заявлението се прилагат:

1. решение на компетентния орган на дружеството за отписване на емисията;
2. документ от КФН за отписване на емисията от регистъра по чл.30, ал.1, т.3 от Закона за комисията за финансов надзор в приложимите случаи.

(2) В случаите на дерексгратия по ал.1, ЦД води регистъра на безналичните финансовите инструменти до момента на отписването им при условията и по реда на този правилник и сключения договор с емитента.

(3) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* В случаите на прекратяване на емитент дерексгратията на емисията от регистъра на ЦД се извършва преди вписването на заличаването в Търговския регистър, воден от Агенцията по вписванията. Дерексгратия се извършва въз основа на заявление от представляващия дружеството/ликвидатора.

(4) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* В случаите на дерексгратия поради ликвидация, към заявлението се прилагат документи, установяващи приключване на процедурата по ликвидация:

1. решение на компетентния ръководен орган за приемане на баланса, годишния отчет на ликвидатора и за разпределение на имуществото на дружеството и/или;
 2. декларация от компетентния ръководен орган за извършено разпределение на имуществото и окончателно уреждане на отношенията с притежателите на съответните финансови инструменти.
- (5) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* При заличаване на емисия дялове се подава заявление от представляващия съответното управляващо дружество, към което се прилага декларация по ал.4, т.2.

Чл.85. При наличие на вписани тежести върху емисията, заявена за deregистрация, към заявлението се прилага декларация по образец от представляващите дружеството за това, че се задължават да отразят вписаните тежести в книгата на наличните акции.

Чл.86. (1) За deregистрация на емисия дългови финансови инструменти съответното дружество подава заявление по образец след изтичане на срока на емисията.

(2) ЦД извършва deregистрация след заплащане на дължимата такса

(3) След издаване на акт за deregистрация на емисията облигации, дружеството – емитент и банката довереник, могат да заявят и да получат справка за датата, вида и размера на извършените плащания по deregистрираната емисия. Заявлението за издаване на справката е в свободен текст, като в него се посочва наименование и ЕИК на дружеството, емитирало финансовите инструменти и ISIN на емисията облигации. Справката се издава в срок един работен ден след подаване на заявлението.

Чл.87. *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* (1) ЦД издава акт за deregистрация, в който се посочват притежателите на финансови инструменти от съответната емисия и броя на инструментите, които са притежавали към момента на deregистрацията.

(2) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Deregистрацията на емисия финансови инструменти, вписана в ЦД АД, в качеството му на ЦДЦК, се отбелязва в ЦРЦК.

Раздел VI

Извършване на плащания чрез системата на ЦД. Уведомления за общи събрания

Изплащане на дивидент и плащания по облигационни емисии

Чл. 88. (1) Емитентът на безналични финансови инструменти уведомява ЦД за предстоящи плащания по дивиденти и облигационни емисии след вземане на решение от съответния дружествен орган.

(2) Изплащане на дивиденти и плащанията по облигационни емисии се извършват чрез системата на ЦД при условията на сключен договор между съответното дружество и ЦД и след получаване на заявление.

(3) Емитентът, превежда по сметка на ЦД сумата, подлежаща на изплащане чрез неговата система след отчисляване на дължимите данъци в сроковете, определени в Наредба № 8 и настоящия правилник.

(4) Емитентът превежда сумата по ал. 3 след изпълнение на мерките за защита на кредиторите, предвидени в Търговския закон, и в съответствие с получените от кредиторите инструкции.

Чл.89. (1) Изплащането на дивиденти се извършват по реда на настоящия правилник след получаване на уведомление за решението на общото събрание относно общия размер на дивидента и сключване на договор между ЦД и съответното дружество.

(2) Плащания по облигационни емисии се извършват след изпълнение на условията за плащания на лихви и/или главници по съответната облигационна емисия и сключване на договор между ЦД и съответното дружество.

(3) За извършване на плащанията се открива специална сметка, обявена в ЦД за получаване на сумите за плащания по дивиденти/лихви и главници по облигационни емисии, различна от

сметката за сетълмент, която разкриват членовете на ЦД, при които има открити клиентски сметки.

(4) ЦД открива специална сметка за изплащане на сумите по този раздел.

(5) *Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.*) ЦД регистрира специална сметка (T2S Dedicated Cash Account, T2S DCA) в кредитна институция – участник в TARGET2 и T2S за изплащане на суми по корпоративни действия по емисии, регистрирани в T2S, към други инвестиращи ЦДЦК.

Чл. 90. *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* ЦД разпределя дивидентите, лихвите и главниците по сметка на членовете на ЦД, а в случаите, когато ценните книжа, във връзка с които се извършват плащания са по собствена сметка - съгласно чл. 62, ал. 1 и чл. 71, ал. 2 от Наредба № 8.

Условия за изплащане на дивидента чрез системата на ЦД

Чл. 91. (1) Дружеството или упълномощен от него член на ЦД подава заявление за разпределение на дивидента, което съдържа минимум следната информация:

1. идентификация на емисията - ISIN код, брой акции, номинална стойност на една акция и общата сума на дивидента;
2. размер на дивидента за една акция;
3. *(изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* дата, към която се определя акционерния състав, съгласно чл. 115в, ал.3 от ЗППЦК в приложимите случаи.

ЦД предлага услугата на плащането на дивидент по заявената дата и не носи отговорност, в случай, че тя не съответства на изискването на чл. 115в, ал.3 от ЗППЦК;

4. начална дата за плащане на дивидента;

5. *(нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* данни за определеното от дружеството лице по чл. 64 от Наредба № 8, чрез което могат да се извършват плащания на дивиденти по чл. 61, ал. 2, т. 2 от Наредба № 8, а именно: наименование, банкова сметка, по която да ЦД да преведе дивидента и електронен адрес за изпращане на списъка на лицата с лични сметки.

(2) Към заявлението се прилагат:

1. протокол от общото събрание, на което е взето решение за изплащане на дивидента;
2. подписан договор между дружеството, емитирало безналични акции и ЦД за обслужване на плащането.

Начин на плащане на дивидент

Чл. 92. (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Съставът на акционерите, които ще получат дивидент се определя към датата, посочена в заявлението чл. 91. По искане на дружеството ЦД издава книга на акционерите към съответната дата.

(2) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* След изготвяне на книгата на акционерите, ЦД предоставя на дружеството информация за наличието на тежести върху емисията.

(3) Въз основа на данните от книгата на акционерите и информацията за клиентските сметки, ЦД изготвя списъци за изплащане на сумите, както следва:

1. списък на акционерите – физически и юридически лица с лични сметки;
2. списък на акционерите – физически и юридически лица с клиентски сметки.
- (4) Списъците по ал. 3 съдържат следната информация:

1. данни за емисията – ISIN;

2. информация за всеки акционер – трите имена на физическо лице или наименование на юридическото лице, ЕГН/номер на чужденец/ или ЕИК;

3. данни за полагаемата се сума на всеки акционер;

4. *(изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* данни за тежести върху емисията съгласно ал.2

(5) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Списъците по ал. 3, заедно с книгата на акционерите по ал.1, се предоставят на дружеството в срок до 5 работни дни от получаване на заявлението.

- (6) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021 г.)* Дружество в срок до 5 работни дни от получаване на информацията по ал. 5 я съгласува или изисква от ЦД отстраняване на констатирани непълноти и несъответствия в нея.
- (7) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021 г.)* ЦД отстранява констатираните непълноти и несъответствия, ако има такива, и изготвя списъците по ал.3 в срок от 3 работни дни от съгласуването, съответно от получаването, на искането по ал. 6.
- (8) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021 г.)* Предоставените и съгласувани списъци от дружеството се въвеждат в системата на ЦД АД за изплащане на дивидента на деня посочен от емитента.
- Чл. 93.** *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021 г.)* След отчисляване на дължимия данък, дружеството превежда по сметка на ЦД цялата сума за изплащане на дивидента в срок не по-късно от 4 работни дни преди началната дата на плащане на дивидента.
- Чл. 94.** *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021 г.)* Дружеството превежда по сметка на ЦД цялата сума на дивидента, определена за разпределяне, след изпълнение на процедурата по чл. 73в от ТЗ.
- Чл. 95.** (1) Въз основа на данните от дружеството и информацията за клиентски подсметки, ЦД изготвя списъци по инвестиционни посредници с разпределяне на сумите за изплащане на дивидента.
- (2) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021 г.)* Списъците се предоставят на всеки от инвестиционните посредници, при които има открити клиентски подсметки на акционерите по установения начин за комуникация между ЦД и членовете му. Списъците съдържат информацията по чл.61, ал. 2 от Наредба № 8.
- (3) ЦД превежда сумите за изплащане на дивидента по сметка на попечителите, при които са открити клиентски подсметки в деня, посочен от емитента след получаване на сумата, определена за разпределяне.
- (4) *(Отм. - Протокол № 11 от 14.04.2021 г.)*
- (5) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021 г.)* Членовете на ЦД превеждат дивидента към техните клиенти в рамките на 3 работни дни от получаване на сумата за изплащане на дивидента. Неразпределените суми се превеждат на ЦД АД в срок от 3 работни дни след изтичане на срока по изречение първо. Членовете на ЦД представят в ЦД списъци на изплатените и неизплатените дивиденти в електронен формат и декларират размера на неизплатените суми
- (6) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021 г.)* Неизплатените суми за дължим дивидент се превеждат по банков път по сметка на ЦД..
- (7) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021 г.)* ЦД възстановява неизплатените суми в срок от 3 работни дни след получаване на сумите по ал.5 по предварително обявена от съответното дружество сметка.
- (8) *(Изм., предишна ал.7 - Протокол № 11 от 14.04.2021 г.)* За акционери с лични сметки ЦД предоставя списък с разпределения дивидент по акционери на упълномощен представител на лицето по чл.64 от Наредба № 8 и превежда сумите по предварително посочена от дружеството банкова сметка.
- (9) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021 г.)* Лицето по чл.64 от Наредба № 8 предоставя на ЦД ежесмесна справка за изплатените суми по електронен път на предварително посочен от ЦД електронен адрес. Дружеството може да получава ежесмесната справка за изплатения дивидент от лицето по чл.64 от Наредба № 8 съгласно договора между тях.
- (10) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021 г., изм. - Протокол № 9 от 18.04.2023 г.)* Лицето по чл. 64 от Наредба № 8 превежда по сметка на ЦД неизплатения дивидент и представя на ЦД списък с лицата, на които е изплатен и неизплатен дивидента в срок от 3 работни дни след изтичане на срока, определен съгласно чл. 62, ал. 4 от Наредба № 8.
- (11) *(Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023 г.)* При промяна на предварително обявената сметка по ал. 7, емитентът в срок най-късно до 10 дни преди изтичане на срока по чл. 62, ал. 4 от Наредба № 8, посочва банкова сметка, по която ЦД да преведе получената по ал. 10 сума. ЦД нарежда прехвърлянето на неизплатения дивидент в срок от 3 работни дни след получаването му.

(12) (Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) В случаите, когато плащанията по корпоративни действия се извършват към инвестиращи ЦДЦК – участници в T2S, които извършват попечителски услуги за своите клиенти, ЦД превежда съответните суми по посочена от тях сметка, с което съответните суми се считат за изплатени.

Плащания по облигационни емисии

Чл. 96. ЦД извършва плащания по облигационни емисии чрез системата си към облигационери с клиентски сметки и предоставя списъци на облигационерите с лични сметки за изплащане лихви/главница/ на дружеството.

Чл. 97. (1) Плащане по облигационна емисия се извършва въз основа на подадено от дружеството или упълномощен от него член на ЦД заявление, което съдържа следната информация:

1. идентификация на емисията – ISIN, брой облигации, номинална стойност на една облигация;
2. размер на дължимото плащане за една облигация и общата сума за плащането;
3. датата, към която се определя съставът на облигационерите;
4. дата на падежа на плащането;

(2) За всяко плащане - на лихва или по главница се подава отделно заявление, включително в случаите когато плащанията са на една и съща дата. Плащанията се извършват независимо от едно от друго.

(3) В заявлението по ал. 1 се предоставя следната информация за следващото плащане по емисията:

1. дата и вид на плащането;
2. размер на лихвения процент.

Чл. 98. (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) (1) При необходимост дружеството заявява издаване на книга на облигационерите към датата, на която е определен съставът на облигационерите, имащи право на плащане, или към друга дата, за която е необходимо кръгът на облигационерите да бъде определен.

(2) (Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) При получаване на заявление за разпределение на лихви и главници съгласно сключен договор с емитент ЦД изчислява размера на дължимите лихви и главница за всеки облигационер, както и общата сума на дължимите лихви и главница на лицата, които съхраняват и администрират финансови инструменти за облигациите по собствените им сметки и по сметките за финансови инструменти на техните клиенти. В заявлението се посочва датата, към която се определя съставът на облигационерите, имащи право да получат плащане, както и началната дата за изплащане на лихви или главница.

(3) (Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) В срок до 5 работни дни след датата, към която се определя съставът на облигационерите, емитентът има право при поискване да получи от ЦД информацията по ал. 2.

Чл. 99. (1) В деня, следващ извършване на плащането, дружеството уведомява ЦД за датата на следващото по ред плащане по облигационна емисия и размера на лихвата за съответния период.

(2) В случай на промени в параметрите по облигационната емисия, дружеството уведомява ЦД в деня, следващ решението за промяната.

Чл. 100. След получаване на заявление за извършване на плащането и за изготвяне на списък на облигационерите, ЦД предоставя на дружеството информация за наличието на тежести върху емисията – запори, залози или финансови обезпечения по емисията облигации.

Чл. 101. Дружеството може да нареди блокиране на сумите за плащане на облигациите до изпълнение на процедурите по защита на кредиторите.

Чл. 102. (1) Дружеството превежда нетната сума за разпределяне след отчисляване на дължимите данъци по сметка на ЦД и представя окончателен списък със сумите за разпределяне за всеки облигационер, заверен от представляващия/те.

- (2) Дружеството превежда сумата за плащането по сметката на ЦД в срок в срок не по-късно 4 (четири) работни дни преди началната дата на плащане.
- (3) Въз основа на постъпилите данни от заявлението и информацията за клиентски сметки ЦД изготвя списъци с разпределение на сумите за плащането по облигационната емисия.
- (4) Списъците се предоставят на всеки от инвестиционните посредници, при които има открити клиентски сметки на облигационерите към датата на издаване на книгата на облигационерите.
- (5) Изпращането на списъците се извършва по установения начин за комуникация между ЦД и членовете му. Списъците съдържат следната информация:
1. данни за емисията – ISIN, номинал;
 2. информация за всеки акционер – трите имена на физическо лице или наименование на юридическото лице, ЕГН или БУЛСТАТ/ЕИК;
 3. клиентски номер на облигационера при инвестиционен посредник;
 4. данни за полагаемата се сума на всеки облигационер.
- (6) На следващия работен ден след получаване на общия размер на плащането по своята сметка, ЦД превежда съответните суми по сметка на инвестиционните посредници, при които са открити съответните клиентски сметки.

Чл. 103. (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Инвестиционните посредници са длъжни да изплатят сумите на облигационерите, съгласно списъка на датата на падежа на съответното плащане в сроковете, предвидени в чл. 71 от Наредба № 8.

(2) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* За облигационери с лични сметки сумите могат да се изплащат на следващия ден след получаване на сумата по плащането при ЦД:

1. по банкова сметка, посочена от дружеството. В този случай ЦД предоставя списък на облигационерите с лични сметки на обслужващата банка;
2. в брой при дружеството. В този случай ЦД предоставя списъка за разпределението на плащанията по облигационерите с лични сметки на упълномощен представител на дружеството. Изплащането на сумите се извършва при спазване на изискванията и сроковете по чл.62, ал.3 и 4 от Наредба № 8.

Уведомления, свързани с корпоративни събития *(загл.изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)*

Чл. 104. (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* При получено съобщение за предстоящо корпоративно събитие, от дружество емитент на безналични финансови инструменти, ЦД изпраща съответната информация до членовете си чрез електронната си система.

(2) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Предаването на информацията за корпоративни събития се извършва съгласно Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/1212.

(3) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Получаването на информацията от дружествата, за предстоящи корпоративни събития, се извършва само чрез електронна платформа на ЦД. Изпращането на информация по чл.110г от ЗППЦК за корпоративни събития от дружество емитент до ЦД се извършва по електронен път чрез информационната система на ЦД.

Отчитане във връзка с регулаторните изисквания

Чл.104а. *(Нов - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* (1) ЦД АД може да предоставя на емитентите на финансови инструменти услуги по отчитане пред КФН на данни във връзка с регулаторните изисквания за разкриване на информация за корпоративни действия.

(2) Услугата по ал. 1 се осъществява въз основа на договор, който съдържа:

1. подробно описание на услугата и обхват на информацията за корпоративни действия, която ЦД АД отчита пред КФН;
2. задължение на емитента за предоставяне на съответната информация на ЦД по електронен път чрез информационната система на ЦД;
3. отговорностите на страните във връзка с отчитане на данните.

(3) ЦД АД предоставя услугата по отчитане във връзка с регулаторните изисквания в съответствие с действащата нормативна уредба.

Раздел VII

Управление на сделки с отложен сетълмент при извършване на корпоративни действия (загл.изм. - Протокол № 6 от 19.06.2015г.)

Общи положения

Чл.105. (1) (Изм. - Протокол № 6 от 19.06.2015г., Протокол № 11 от 14.04.2021г., Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Предвидените в този раздел правила се прилагат при отложен сетълмент на сделки с финансови инструменти, сключени на място за търговия, когато предвидената дата на сетълмент е преди или на датата, на която се определят лицата с право на участие в корпоративното действие (record date/дата на вписване).

(2) (Изм. - Протокол № 6 от 19.06.2015г.) Управлението на сделки с отложен сетълмент при корпоративни действия се осъществява чрез изпълнение на следните процедури:

1. пазарна претенция (market claim) - процедура по извършване на служебни транзакции на финансови инструменти и парични средства за изпълнение на претенция на купувача към продавача за получаване на права и/или активи от корпоративни действия - изплащане на дивидент, лихви по облигационни емисии, увеличение на капитала със собствени средства и други разпределения на права и/или активи.

2. (изм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г., изм. - Протокол № 6 от 23.05.2024г.) трансформация (transformation) - процедура по отмяна на неприключили до края на работния ден на датата на вписване транзакции, с преобразуване на финансови инструменти, с нов ISIN и/или парични средства и замяната им с нови съгласно условията, определени от емитента.

(3) (Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Защита на купувача (buyer protection) е процедура по подаване на инструкции от купувача към продавача за упражняване на права, свързани с корпоративно действие с право на избор.

(4) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г., предишна ал.3, Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Изпълнението на процедурите по управление на сделки с отложен сетълмент се извършва в съответствие с определения в чл. 129 от правилника изисквания относно неотменимост на нарежданията за прехвърляне и окончателност на сетълмента.

Пазарни претенции при отложен сетълмент (market claims)

Чл.106. (1) (Изм. - Протокол № 6 от 19.06.2015г.) В случаите по чл.105, ал.2, т. 1, ЦД изпраща информация, за установена в СКС, ситуация на пазарна претенция (market claim) до страните по сделките с отложен сетълмент.

(2) (Изм. - Протокол № 6 от 19.06.2015г., Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Установяването на възникналата ситуация по пазарна претенция (market claim) се извършва автоматично в СКС в края на работния ден на датата на вписване, в случаите когато информацията е оповестена в регистрите на ЦД или при изпълнение на заявено корпоративно действие, в останалите случаи.

(3) (Изм. - Протокол № 6 от 19.06.2015г.) Подаването на стандартни нареждания за прехвърляне в СКС във връзка с основния трансфер овластява ЦД за осъществяване на процедурата по изпълнение на пазарна претенция (market claim), освен при заявен предварителен отказ по реда на чл. 106, ал. 4 от настоящия правилник.

(4) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г.) Участниците в СКС могат да заявят предварителен отказ за изпълнението на процедурата по пазарна претенция (market claim) чрез посочване от двете страни по сделката на специален идентификатор в подадените нареждания съгласно оперативните инструкции на СКС.

(5) (Отм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)

(6) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г.) Активираната процедура по изпълнение на пазарна претенция (market claim) овластява ЦД да извърши следните действия:

1. по отношение на парични средства, получени по корпоративно действие:

а) ЦД отразява в списъка за разпределяне на парични средства обстоятелствата от регистрите относно процедурата по пазарна претенция като се вписват всички продавачи и купувачи по тези сделки, а сумите се преизчисляват на база продадените финансови инструменти. Преизчислението се извършва по следния начин: за продавачите от общото салдо по сметките се изважда броя на продадените финансови инструменти по тези сделки, а за всеки от купувачите на финансовите инструменти, се отбелязва сумата, съответстваща на финансовите инструменти, които е следвало да бъдат прехвърлени по тяхна сметка в края на работния ден на датата на вписване.

б) получените парични средства от дружеството се прехвърлят по сметки на участниците в СКС, действащи от името на купувачите на финансовите инструменти по сделките с отложен сетълмент.

2. по отношение на финансовите инструменти, получени по корпоративно действие:

а) при първоначалната регистрация на корпоративното действие ЦД заверява сметката на продавача.

б) ЦД генерира служебна транзакция за изпълнение на пазарната претенция (market claim), като от сметката на продавача по основната сделка, прехвърля по сметка на всеки купувач, съответния брой получени от проведеното корпоративно действие финансови инструменти. Служебната транзакция е за същия брой и вид финансови инструменти, които са получени от продавача, в резултат на отлагане на сетълмента на сделката.

3. (нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) по отношение на сделки, сключени чрез T2S, ЦД изпраща автоматично съобщение за предявяване на пазарна претенция от името на съответния участник. Директно свързаните участници изпращат отделна инструкция към ЦД, въз основа на която ЦД изпраща съответната претенция към T2S. Получените активи се отразяват по сметката на съответния участник в T2S или в съответната парична сметка за получаване на средства от корпоративни действия.

(7) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г.) Когато в резултат от корпоративното действие се генерират дробен брой ценни книжа, то те се закръгляват надолу до най-близкото цяло число.

(8) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г., изм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) В случай на парична компенсация от емитента за дробната част от броя ценни книжа за разпределение, се генерира отделна (независима) транзакция плащане без доставка (payment free of delivery) към бенефициента в размер на произведението на остатъчната дробна част и посочената от емитента цена за цяла единица финансов инструмент.

(9) Изпълнението на процедура по пазарна претенция (market claim) се осъществява, ако са изпълнени следните условия:

1. сетълментът на основния трансфер е приключил;

2. (изм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) обслужването на корпоративното действия и разпределянето на активите по него се извършва чрез системата на ЦД или чрез T2S в приложимите случаи;

3. (нова - Протокол № 6 от 23.05.2024г.) датата на плащане/разпределение е настъпила;

4. (нова - Протокол № 6 от 23.05.2024г.) паричната сума и/или финансовите инструменти, получени в резултат от проведеното корпоративно действие, са на разположение по сметката на получателя.

(10) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г., изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г., Протокол № 9 от 18.04.2023г.) При неизпълнение на изискуемите условия в срок от 20 работни дни от установяване на ситуацията по пазарна претенция (market claim), ЦД не генерира служебна транзакция за прехвърляне.

(11) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г.) ЦД изпраща информация до участниците в СКС за извършените прехвърляния в процедурата по изпълнение на пазарна претенция (market claim).

(12) (Нова - Протокол № 6 от 23.05.2024г.) В случаите на изпълнение на процедура по задържане и освобождаване на инструкции, инструкцията за предявяване на пазарна претенция, трябва да е със същия статус, както и основната транзакция.

(13) (Нова - Протокол № 6 от 23.05.2024г.) В случаите на частично приключила сделка на предвидената дата за сетълмент, пазарната претенция се отнася само до непълнената част от сделката.

(14) (Нова - Протокол № 17 от 13.11.2025г.) Максималният срок за установяване на пазарни претенции се определя съгласно правилата и процедурите на T2S.

Трансформация при отложен сетълмент (transformation) (загл.изм. - Протокол № 6 от 19.06.2015г.)

Чл. 107. (1) (Изм. - Протокол № 6 от 19.06.2015г., Протокол № 9 от 18.04.2023г.) В случаите по чл.105, ал. 2, т. 2 при провеждане на корпоративни действия, чийто резултат е преобразуване на емисия финансови инструменти, ЦД установява сделките с отложен сетълмент.

(2) (Отм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)

(3) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г., изм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) След установяването на сделките с отложен сетълмент, ЦД отменя автоматично неприключилите транзакции и изпраща инструкции за отмяна в T2S, когато това е необходимо.

(4) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г., изм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Участниците изпращат нови инструкции, съдържащи новия ISIN, след регистрацията на корпоративното действие в ЦД. Новите инструкции трябва да са със съответните параметри на сключване на сделката и да отразяват промяната във финансовите инструменти.

(5) (Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) В случаите, когато сделките е трябвало да приключат в T2S, инструкциите по ал. 4 се изпращат от ЦД в T2S незабавно след получаването на потвърждение за отмяна на старите.

(6) (Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Директните участници получават от ЦД съответните съобщения за потвърждение (за отмяна, статус на изпратените нови инструкции, сетълмент), изпратени от T2S.

(7) (Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Сетълментът на новата транзакция е не по-рано от датата на регистриране на корпоративното действие и предвидената дата на сетълмент на основната транзакция. Когато сделката трябва да приключи в T2S, сетълментът на новата транзакция е не по-рано от датата на плащане и предвидената дата на сетълмент на основната транзакция. След изпълнението на транзакцията по получените допълнителни инструкции, сделката се отбелязва като приключила в СКС.

(8) (Отм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)

(9) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г., предишна ал.5, Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Когато в резултат от корпоративното действие се генерират дробен брой ценни книжа, то те се закръгляват надолу до най-близкото цяло число.

(10) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г., предишна ал.6, Протокол № 9 от 18.04.2023г.) В случай на парична компенсация от емитента за дробната част от броя ценни книжа за разпределение, се генерира отделна (независима) транзакция плащане без доставка (Payment Free Of Delivery) към купувача (бенефициента) в размер на произведението на остатъчната дробна част и посочената от емитента цена за цяла единица финансов инструмент

(11) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г., предишна ал.7, изм. Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Участниците в СКС могат да заявят предварителен отказ за изпълнението на процедурата по преобразуването чрез посочване от двете страни по сделката на специален идентификатор в подадените нареждания.

(12) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г. предишна ал.9, изм. Протокол № 9 от 18.04.2023г.) В случаи, когато в резултат от трансформацията е необходимо да се генерират няколко служебни транзакции, сетълмента на всяка от тях е независим от останалите (при различни ISIN номера). Инструкциите за всички сделки, които е трябвало да приключат в T2S, се изпращат към T2S и приключването в СКС се отразява след получаване на потвърждение от T2S за извършен сетълмент.

(13) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г., предишна ал.10, Протокол № 9 от 18.04.2023г.) ЦД изпраща информация до участниците в СКС за извършените прехвърляния в процедурата по изпълнение на преобразуването.

(14) (Нова - Протокол № 17 от 13.11.2025г.) Процедурата по трансформация се извършва до края на работния ден на датата на вписване (record date), както и през останалата част от периода за установяване на трансформацията, в съответствие с правилата и процедурите на T2S.

Защита на купувача при отложен сетълмент (buyer protection)
(загл.изм. - Протокол № 6 от 19.06.2015г.)

Чл. 108. (1) (Изм. - Протокол № 6 от 19.06.2015г., Протокол № 9 от 18.04.2023г.) В случаите по чл. 105, ал.3, при корпоративни действия с възможност за избор, купувачът изпраща инструкция към продавача, която съдържа информация относно начина на упражняване на правата върху финансовите инструменти, предмет на сделката.

(2) (Изм. - Протокол № 6 от 19.06.2015г., Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Инструкциите към продавача за упражняване на правата върху финансови инструменти трябва да съответстват на броя или номинала на финансовите инструменти, предмет на сделката с отложен сетълмент.

(3) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г., изм. Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Всяка инструкция, изпратена от купувача преди края на работния ден, предхождащ деня, в който се определят правоимащите за участие в корпоративното действие и е свързана с транзакция, за която датата на сделката е преди или на датата, на която се гарантира участие в корпоративното събитие, се счита за валидна и се приема от продавача.

(4) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г., изм. Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Транзакциите, за които има изпратена инструкция, но които все още са неприключили на края на работния ден, предхождащ деня, в който се определят правоимащите за участие в корпоративното действие, се отменят както от купувача, така и от продавача. Отмяната на сделката трябва да бъде направена най-късно преди последната обработка в деня, предхождащ датата на определяне на правоимащите. За сделките в T2S, крайният срок е 17:30 на деня, предхождащ датата на определяне на правоимащите.

(5) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г., изм. Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Страните по сделката изпращат нови инструкции (при корпоративни действия с промяна на правата по финансови инструменти, инструкциите са с нов ISIN), в съответствие с инструкциите на купувача, на следващия ден. За сделки в T2S новите инструкции се изпращат веднага/незабавно след изпращането на инструкциите за отмяна. Сделката се обработва и приключва в същия ден.

(6) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г., изм. Протокол № 9 от 18.04.2023г.) В случай, че сетълментът на сделката настъпи преди края на работния ден, предхождащ деня, в който се определят правоимащите за участие в корпоративното действие или за сделки в T2S преди 17:30 на деня, предхождащ датата на определяне на правоимащите, изпратените инструкции за защита на купувача се считат за невалидни.

(7) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г., изм. - Протокол № 13 от 10.09.2018г., изм. Протокол № 9 от 18.04.2023г., изм. - Протокол № 6 от 23.05.2024г.) Инструкцията за упражняване на правата върху финансовите инструменти може да бъде променена от купувача не по-късно от края на работния ден, предхождащ деня, в който се определят правоимащите за участие в корпоративното действие. За сделките в T2S крайният срок е 17:30 в края на работния ден, предхождащ деня, в който се определят правоимащите за участие в корпоративното действие. Промяна може да бъде направена само по отношение на избора на опцията на корпоративното действие.

(8) (Нова - Протокол № 6 от 19.06.2015г., изм. Протокол № 9 от 18.04.2023г.) В случай, че купувачът не изпрати инструкция към продавача за упражняване на правата върху финансовите инструменти до края на работния ден, предхождащ деня, в който се определят правоимащите за участие в корпоративното действие, продавачът заявява към емитента опцията по подразбиране на корпоративното действие.

(9) (Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Паричните плащания се извършват по стандартния ред за парични транзакции по корпоративни действия.

(10) (Нова - Протокол № 6 от 23.05.2024г.) Всички активи и/или права, които следва да бъдат получени в следствие на изпълнението на тази процедура, трябва да бъдат прехвърлени към купувача, на датата на плащане на основното корпоративно действие.

Раздел VIII Извлечения от регистъра

Изготвяне на справки от регистъра

Чл. 109. (1) ЦД изготвя справки за вписани обстоятелства във водените от него регистри, както следва:

1. удостоверение за структурата на капитала на дружества;
2. справка за регистрираните движения по партидата на дружеството емитент;
3. портфейл на дружество/клиент;
4. справка за процентното участие на акционер;
5. справки за размера на капитала и за тежести върху емисията;
6. справки за платени дивиденди/лихви и главници;
7. други удостоверения.

(2) Справките се изготвят въз основа на заявление, което следва да съдържа: данни за дружеството, вид и информация за справката, формат на справката, дата към която да бъде издадена.

(3) Заявленията за изготвяне на справки се подават на хартиен носител или по електронен път чрез попълване на формуляр в електронен формат.

(4) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Справките се предоставят при спазване на изискванията на чл. 133 от ЗППЦК за предоставяне на информация от ЦД.

(5) Справките се получават от заявителя или от упълномощено от него лице при представен документ за платена такса за изготвяне на справката.

(6) ЦД изгражда и администрира автоматизирана електронна система (портал) за предоставяне на справки на държавни органи и други лица с възложени от държавата функции, които по силата на нормативен акт имат право на достъп до информация в регистрите на ЦД.

(7) *(Изм. - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Електронният портал по ал. 6 предоставя възможност за регистриране на заявки, издаване и получаване на справки в електронна форма и предаването им по електронен път съгласно изискванията на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги.

(8) ЦД осигурява достъп за автоматизирано регистриране на заявки за извършване на справки в електронния портал чрез защитен информационен канал посредством универсален електронен подпис.

(9) Предоставянето на информация по ал. 6 се извършва при спазване на законовите условия и ред за разкриване на съответните сведения, както следва:

1. *(изм. - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* информация за органи, посочени в чл. 133, ал. 5 от ЗППЦК и чл. 91, ал.2, 4 и 5 от ЗПФИ (органите на КФН, НАП, КПКОНПИ и др.), се предоставя от ЦД безвъзмездно;

2. информация за други лица, които по силата на нормативен акт имат право на достъп (държавни и частни съдебни изпълнители и др.), се предоставя от ЦД възмездно в размери и по начин, определени в Тарифата за таксите на ЦД.

(10) Условията и редът за осъществяване на връзка и обмен на данни с лицата по ал. 6 се уреждат в отделни технологични процедури.

(11) След въвеждане в експлоатация на системата по ал. 6 съответната информация за всички видове справки, с изключения на такива, които не се покриват от функциите на системата, се предоставя от ЦД единствено по електронен път в съответствие с изискванията на ЗЕДЕП.

Книга на притежателите на безналични финансови инструменти

Чл. 110. (1) Централният депозитар предоставя книгата на притежателите на финансови инструменти на емитента по искане на лицето, което го представлява. ЦД предоставя книгата на облигационерите по искане на довереника, който ги представлява.

(2) Изготвяне на книга на притежателите на безналични финансови инструменти се заявява към конкретна дата в предварително избран формат. За целта оправомощените лица по ал. 1 подават писмено заявление по образец до ЦД на място, по пощата, по факс или електронен път.

(3) Заявлението съдържа следните данни:

1. наименование на дружеството, ЕИК, седалище и адрес на управление;

2. дата, към която да се издаде книгата на притежателите на безналични финансови инструменти.

(4) Заявлението може да се подаде по интернет чрез електронната система на ЦД чрез попълване на формуляр в електронен формат по реда на процедура за регистрация, публикувана на интернет страницата на ЦД.

(5) При промяна на данните по ал. 3 за изготвяне на справките се подава ново заявление. Всяко подадено заявление се обработва поотделно.

(6) Книгите на притежателите на безналични финансови инструменти на хартиен носител се получават от представляващия заявителя или изрично упълномощено от него лице. За получаването на книгата е необходимо да бъдат представени:

1. пълномощно, в случай че книгата се получава от упълномощено лице;

2. документ за самоличност на получателя;

3. документ за платена такса.

Чл. 111. (1) ЦД изготвя и предоставя книга на притежателите на безналични финансови инструменти, както и справките по чл. 109, касаещи информация, вписана в регистъра, воден от ЦД, след извършване на служебна проверка относно наличие на изискуеми и неизплатени задължения за такси за администриране на съответната емисия финансови инструменти от страна на дружеството-заявител.

(2) При наличие на непогасени задължения за такси, съгласно Тарифата за таксите на ЦД, заявителят се уведомява за размера и основанието на дължимите от него суми.

(3) В случаите по ал. 2, издадените от ЦД документи, справки и извлечения относно вписани в регистъра обстоятелства, се предоставят на правоимащите лица след представяне на документ, удостоверяващ плащане на дължимите суми за такси.

(4) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Алинее 3 се прилага съответно и при установено неизпълнение на задължение за уведомяване по чл.39, ал.11 от настоящия правилник. В тези случаи ЦД има право да предостави заявените справки след подаване на необходимите данни за актуализация на информацията в регистрационната система.

Част трета **Откриване и водене на сметки**

Глава осма **Общи положения**

Чл.112. (1) ЦД открива и поддържа сметки за финансови инструменти при условията и по реда на настоящия правилник и в съответствие с действащото законодателство.

(2) Финансови инструменти се вписват по сметки на:

1. лицата, притежатели на безналични финансови инструменти – лични или клиентски сметки;

2. лицата, които държат от свое име по обща сметка безналични финансови инструменти на други две или повече лица.

(3) Операции по личните сметки за финансови инструменти могат да бъдат нареждани само при прехвърляне на финансови инструменти от и към клиентска сметка на съответния притежател.

(4) Операции с финансови инструменти в СКС се нареждат от и към клиентски сметки в СКС.

(5) При откриване на клиентски сметки се указва вида на услугата, извършвана от члена на ЦД спрямо клиента, за целите на която е заявено откриването, а именно:

1. инвестиционен посредник;

2. попечител;

3. поемател;
4. управляващо дружество;
5. други, ако характерът на дейността изисква това.

Чл.113. (1) Сметките за финансови инструменти се поддържат от ЦД и неговите членове в съответствие със следните принципи:

1. двустранно записване;
2. разделна регистрация за всеки финансов инструмент;
3. пълнота;
4. взаимозависимост;
5. яснота.

(2) Принцип на двустранно записване - всяка операция относно финансови инструменти се регистрира най-малко в две сметки. Записванията или сумата от записвания от една страна трябва да бъдат балансираны чрез еквивалентни записвания от друга страна в друга сметка. В специални случаи тези записвания могат да бъдат направени в една сметка, когато се отнасят до промяна на състоянието на финансови инструменти по една и съща сметка.

(3) Принцип на разделна регистрация - финансовите инструменти на един емитент, предоставящи идентични права на собствениците се регистрират по отделна депозитна сметка и всички операции с тези финансови инструменти се регистрират от членовете на ЦД по специално открити за тази цел собствени и/или клиентски сметки.

(4) Принцип на пълнота - всички операции относно финансови инструменти следва да бъдат записани.

(5) Принцип на взаимозависимост - операциите относно финансови инструменти се записват цялостно и съдържателно, що се отнася до фактите.

(6) Принцип на яснота - записванията отразяват регистрираните по сметки финансови инструменти недвусмислено и точно.

Чл. 113а. (Нов - Протокол № 13 от 10.09.2018г.) (1) ЦД прилага мерки за равнение (реконсилация) съгласно член 37 параграф 1 от Регламент (ЕС) № 909/2014 относно регистрираните емисии финансови инструменти, както следва:

1. начин на регистрация на емисията – емисията се регистрира в нейната пълнота и съвкупност съобразно класовете финансови инструменти.

2. начин на поддържане на данните за емисията – промените на собствеността се отразяват на принципа на двустранното счетоводно записване (на всеки кредитен запис по сметка финансови инструменти, отговаря съответният дебитен запис по друга сметка за финансови инструменти, поддържана от ЦД).

3. въведени задължения за участниците в СКС за изпращане на необходимата информация, въз основа на която да бъде извършвана реконсилацията.

4. реконсилация на всяка емисия се извършва при всяко изпълнение на постъпили инструкции от участник в СКС за промяна в собствеността, от емитент за промяна на параметрите на емисията или компетентен орган, нареждащ вписване на промени в регистъра.

(2) ЦД сравнява предишното салдо в края на деня с всички уредени сделки в рамките на деня и с текущото салдо в края на деня за всяка емисия и сметка за финансови инструменти. При подадени инструкции за обработка от участници в СКС сравнението по предходното изречение се извършва в края на съответната сесия за обработка за всяка емисия и сметка за финансови инструменти.

(3) Когато процесът на равнение засяга ценни книжа, които подлежат на обездвижване, ЦД въвежда подходящи мерки за защитата на наличните ценни книжа от кражба, измама и унищожаване. ЦД съхранява наличните ценни книжа в специално обособено помещение, което гарантира висока степен на защита от наводнения, земетресения, пожари и други бедствия. СД на ЦД приема процедура за въвеждане на мерки за защита на наличните ценни книжа от кражба, измама и унищожаване.

(4) Лицата, ангажирани с вътрешния одит в ЦД извършват ежегодни проверки на помещението, в което се съхраняват налични ценни книжа. Резултатите от извършените проверки се съобщават на КФН в 7 дневен срок след представяне на одитния доклад пред СД на ЦД.

Глава девета

Сметки за финансови инструменти

Чл.114. (1) ЦД открива сметки за безналични финансови инструменти въз основа на получени едностранни нареждания.

(2) Сметките за финансови инструменти в регистрационната система се откриват по нареждане на оператор по регистъра, емитент на финансови инструменти и други овластени органи и лица.

(3) Сметките за финансови инструменти в СКС се откриват по нареждане на преките участници в системата (клирингови и директни членове на ЦД).

(4) Неклиринговите членове могат да откриват сметки чрез нареждане, подадено от клирингов член.

(5) В предвидените в нормативен акт случаи, ЦД може да открива сметки и по нареждане на овластени органи и лица.

(6) Сметките за финансови инструменти се разделят по емисия, притежател и номер.

(7) Всеки притежател на финансови инструменти може да има повече от една сметка от една и съща емисия при всеки член на ЦД.

(8) За формирането на номерата на сметките се използва IBAN кодиране.

Чл.115. ЦД открива и води сметки за финансови инструменти, както следва:

1. (изм. - *Протокол № 11 от 14.04.2021г.*) в регистрационната система (ЦРЦК и други регистри на финансови инструменти, водени от ЦД):

а) лични сметки за финансови инструменти на притежателите на финансови инструменти, извън клиентските регистри при членовете на ЦД;

б) клиентски сметки за финансови инструменти, открити от членовете на ЦД на името на техни клиенти;

в) клиентски сметки на лица, които държат от свое име по обща сметка финансови инструменти на други две или повече лица. При издаване на книга на притежателите на безналични финансови инструменти, наличието на такива сметки и салдата по тях се отразяват в книгата.

г) емисионни сметки за финансови инструменти на дружествата с емисия финансови инструменти;

д) сметки, съдържащи отбелязвания за обезпечения по маржин покупки, къси продажби, особени залози, договори за финансови обезпечени и репо сделки;

е) специални сметки, открити от ЦД на името на негов член, с цел временно съхранение на финансови инструменти при липса или при погрешно подадени данни за разпределение на финансови инструменти, до получаване на конкретни инструкции;

ж) (нова - *Протокол № 11 от 14.04.2021г.*) специални сметки под управление на изпълнителни органи за целите на принудителното изпълнение по реда на ГПК и ДОПК, КПКОНПИ или други оправомощени съгласно действащата нормативна уредба органи.

2. в система за сетълмент:

а) сетълмент сметки за финансови инструменти – собствени сметки на членовете на ЦД и клиентски сметки в СКС на притежателите на финансови инструменти, свързани със сметките в регистрационната система. Наличностите по тези сметки отразяват броя финансови инструменти, определени за търговия по сметката на същия притежател при съответния член в регистъра.

б) събирателни сетълмент сметки на клиенти при член на ЦД – сметки за финансови инструменти, съдържащи съвкупност от финансови инструменти на различни притежатели от една емисия. Наличностите по събирателните сметки са сбор от общия брой финансови инструменти, определени за търговия.

в) събирателни сетълмент сметки за управление на финансови инструменти на чужди клиенти и други членове - сметки, по които се отразява общия брой финансови инструменти, предвидени за търговия от клиентите на друг член на ЦД;

г) сметки за маржин покупки и къси продажби .

Глава десета

Парични сметки

Чл.116. (1) Членовете на ЦД декларират пред депозитаря следните парични сметки:

1. (изм. - *Протокол № 17 от 13.11.2025г.*) сетълмент сметки за пари – парични сметки на членовете на ЦД – участници в СКС, открити в банка – участник в Трансевропейската автоматизирана система за брутен сетълмент на експресни преводи в реално време (TARGET) или друга платежна система, която ЦД използва и декларирана пред ЦД със съгласие за директен дебит. Сетълмент сметките за пари могат да се задължават само чрез:

а) нареждане за приключване на сделки с разплащане през системата за сетълмент на ЦД;
б) заявка към ЦД за превод на пари, във връзка с приключила сделка за продажба на финансови инструменти и разплащане с краен клиент.

2. други парични сметки със свободен режим на управление, които служат за:

а) разплащане на членовете с техните клиенти след приключване на сделки за продажба на финансови инструменти;

б) получаване на суми от корпоративни действия. Сметките трябва да бъдат във валута, в която са регистрирани емисиите финансови инструменти, за които предстои или е извършено плащане по корпоративно действие;

в) (изм. - *Протокол № 11 от 14.04.2021г.*) разплащане по маржин покупки и къси продажби. За целите на маржин покупки и къси продажби, членовете на ЦД откриват парични сметки и декларират съгласие за директен дебит в СКС на депозитаря. Паричните средства по маржин покупки или къси продажби се записват по кредита на тези сметки.

(2) Всички парични сметки се откриват в клона на банката, който обслужва сетълмент сметката за пари на съответния участник в СКС.

(3) (*Нова - Протокол № 10 от 18.10.2017г.*) За нуждите на приключване на сделки в евро участниците в СКС декларират пред ЦД парични сметки по ал.1, т.1 със съгласие за директен дебит, открити в банка – участник в Трансевропейската автоматизирана система за брутен сетълмент на експресни преводи в реално време (TARGET2).

(4) (*Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г., изм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.*) За нуждите на приключване на сделки в евро в T2S участниците в СКС декларират пред ЦД паричната сметка по ал. 1, т. 1, както и специална парична сметка в евро за сделките с ценни книжа (T2S Dedicated Cash Account, T2S DCA), открита от банка – участник в TARGET2, която се използва за парични плащания във връзка със сетълмента на ценни книжа в T2S.

Част четвърта

Сетълмент на сделки с безналични финансови инструменти и операции с безналични финансови инструменти

Глава единадесета

Правила за работа на системата за сетълмент на финансови инструменти

Раздел I

Общи положения

Чл. 117. (1) Централният депозитар организира и управлява системата за клиринг и сетълмент на сделки с безналични финансови инструменти, извършвани от неговите членове, като:

1. приема технически процедури за работа на СКС и осигурява достъп на участниците до тях;
2. осъществява контрол за спазването на правилата и процедурите за работа със системата;
3. приема вътрешни правила за опериране на СКС, чрез които се гарантира степен на защита на системата и информацията и надеждност при опериране;
4. има право временно да ограничи и да изключи участник в СКС при условията и по реда на настоящия правилник;
5. поддържа функционирането на СКС, като осигурява равнопоставен достъп на участниците в съответствие с правилата и процедури на системата;
6. администрира и осигурява достъп на участниците до системата на базата на надеждни механизми за защита на достъпа на постъпващата и съхранявана в СКС информация;
7. осигурява надеждна информационна система за функциониране на СКС в защитена комуникационна среда;

8. уведомява предварително всички участници при извършване на промени във функционирането на системата, като осигурява необходимото време за подготовка и тестване на техните системи за връзка със СКС.
- (2) Правилата за работа на системата за сетълмент съдържат и:
1. условията за достъп до СКС;
 2. условията за напускане или изключване на участник от СКС;
 3. начина на подаване на нарежданията за прехвърляне в системата за сетълмент и изискванията към формата и структурата на информацията за извършване на операциите по сетълмент сметките;
 4. принципите на действие на системата за сетълмент на финансови инструменти, връзките с платежната система, връзките между различни системи за окончателност на сетълмента на финансови инструменти, взаимодействие с клирингова къща, както и връзката с националната регистрационна система;
 5. периода от време, в който системата за сетълмент на финансови инструменти приема нареждания;
 6. момента на неотменимост на нареждане за прехвърляне, прието от системата за сетълмент;
 7. начина за осигуряване на паричните средства и финансовите инструменти за приключване на сетълмента на нарежданията за прехвърляне, подадени към системата за сетълмент;
 8. валутата или валутите, в които системата за сетълмент оперира;
 9. потенциални финансови, операционни и технически рискове за участниците в системата, както и мерките за управление на тези рискове;
 10. правилата и техническите способности за защита на информацията срещу неправилен достъп или употреба;
 11. правилата за извършване на дейност при извънредни ситуации.
- (3) Техническото функциониране и организация, начините и редът за осъществяване на необходимия за извършване на сетълмента обмен на данни с участниците в системата се уреждат в отделни инструкции и процедури на СКС.
- (4) ЦД организира изготвянето на писменото споразумение за системата за сетълмент, която управлява. Споразумението съдържа уредба на :
1. взаимоотношенията между страните във връзка с регистрацията и сетълмента на сделки с безналични финансови инструменти при спазване на нормативните изисквания;
 2. правата и задълженията на страните във връзка с откриването и воденето на сметки, подаване на нареждания за прехвърляне и извършването на операции в системата;
 3. оперативните и технически изисквания за извършване на операции по сетълмент сметките;
 4. отговорността на страните във връзка с регистрацията и сетълмента на сделки с безналични финансови инструменти;
 5. разрешаване на споровете, свързани с дейността на ЦД от Арбитражния съд към ЦД;
 6. приложимото право по отношение операциите в системата.
- (5) Предоставяните чрез СКС услуги се заплащат по тарифата по чл. 4 от настоящия правилник.
- (6) *(Изм. - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Участници в системата за сетълмент могат да бъдат членовете на ЦД, както и другите юридически лица, посочени в чл. 130 от ЗПУПС, които са подписали споразумението за системата за сетълмент.
- (7) Кандидатът за включване в СКС подава до ЦД писмена заявка за получаване на достъп. ЦД провежда тестове за проверка на техническата, технологична и информационна готовност на кандидата за включване в системата.
- (8) Предоставянето на достъп до СКС се извършва след успешно преминаване на тестовете, подписване на споразумението за участие в системата за сетълмент и заплащане на дължимите към ЦД вноски и такси съгласно правилника и тарифата.
- (9) Относно условията и редът за временно или окончателно изключване на участници от СКС, както и за налагане на санкции спрямо тях съответно се прилагат правилата на глава втора и трета от част първа на настоящия правилник.
- (10) *(Изм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.)* ЦД, в качеството си на системен оператор, поддържа електронна връзка с TARGET по определен от ЕЦБ ред за електронен обмен на данни. ЦД може да участва и в други системи, които осигуряват окончателност на сетълмента, при условията на действащото законодателство.

(11) (*Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.*) ЦД, в качеството си на участник в T2S, използва услугите на T2S за извършване на сетълмент на сделки с финансови инструменти от емисии, деноминирани в евро, както и на емисии финансови инструменти, които се котират в евро на места за търговия.

Чл. 118. (1) Сетълментът по сделките с безналични финансови инструменти може да бъде:

1. с движение на парични средства при спазване на принципа "доставка срещу плащане" (DVP - delivery versus payment), при който трансферите на финансови инструменти от сметката на прехвърлителя по сметката на приобретателя и парични средства от сметката на приобретателя по сметката на прехвърлителя са обвързани. Трансферът на финансови инструменти се извършва на брутна база, а трансферът на парични средства на нетна база (DVP - Модел 2);

2. без движение на парични средства (DFP - delivery free of payment), като страните по сделката сами осъществяват разплащането помежду си.

(2) Сетълментът по сделките се извършва при спазване на принципа на двустранното уведомление - по едно искане за приключване на сделката от всяка една от страните.

(3) Регистрацията на сделки с безналични финансови инструменти се извършва въз основа на:

1. (*изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.*) при сделки на място за търговия – данни, предоставени от оператора на мястото за търговия и от страните по сделката чрез член на ЦД;

2. (*изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.*) при сделки извън място за търговия – данни, предоставени от страните по сделката чрез член на ЦД.

(4) Участниците в система за сетълмент са длъжни да осигурят необходимите парични средства и финансови инструменти за извършване на сетълмента на сключените сделки с безналични финансови инструменти.

(5) Участниците в системата за сетълмент са отговорни за изпълнението на финансовите задължения, произтичащи от нарежданията за прехвърляне в нея.

(6) (*Изм. - Протокол № 10 от 18.10.2017г., изм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.*) Валутата, с която оперира СКС е евро.

Чл. 119. (1) Сетълментът в СКС се извършва, както следва:

1. при сделки с движение на парични средства се задължава разплащателната сметка на приобретателя и се заверява разплащателната сметка на прехвърлителя със сумата, посочена в нареждането за сделката, и едновременно с това се задължава сметката за финансови инструменти на прехвърлителя и се заверява сметката за финансови инструменти на приобретателя с номиналната стойност на финансовите инструменти, предмет на сделката;

2. при сделки без движение на парични средства се задължава сметката за финансови инструменти на прехвърлителя и се заверява сметката за финансови инструменти на приобретателя с номиналната стойност на финансовите инструменти, предмет на сделката.

(2) (*Изм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.*) Сетълментът на плащанията по заявка за сетълмент в TARGET се извършва в съответствие с правила и процедури за работа на T2S, съгласно графика на системния ден.

(3) (*Отм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.*)

(4) (*Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.*) Сетълментът на плащанията на сделки в T2S се извършва на база „доставка срещу плащане“ в пари на централна банка по реда на настоящия правилник и правилата и процедурите за работа на T2S.

Чл. 120. (1) Системата за клиринг и сетълмент (СКС):

1. приема, обработка и изпълнява нареждания за превод от участниците в системата;

2. (*изм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.*) по предварително определен график и формат подава към TARGET заявка за нетен сетълмент на получените резултати от преизчисляването на многостранна основа на взаимните задължения на участниците в системата;

3. след получаване на информация за успешно обработена заявка за нетен сетълмент, извършва прехвърляне на финансови инструменти, предмет на сделка, по съответната сетълмент сметка;

4. изпраща до всеки от участниците в системата информация за резултатите от сетълмента, за изпълнените чрез нея нареждания.

(2) ЦД може да откаже да приеме за изпълнение подадено нареждане за превод, ако:

1. наличността по сметките на страните по сделката е недостатъчна за извършването на операцията по сделката в рамките на периода за сетълмент;
 2. (изм. - *Протокол № 11 от 14.04.2021г.*) съществуват несъответствия при сравнение между данните, представени от страните по сделката, освен в случаите на допустимо отклонение за сумите на сетълмента, определено съгласно чл.6 от Регламент (ЕС) 2018/1229 на Комисията от 25 май 2018 година за допълване на Регламент (ЕС) № 909/2014 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на регулаторните технически стандарти за дисциплина при сетълмента (Регламент (ЕС) 2018/1229);
 3. съществуват нормативно установени забрани или ограничения;
 4. са налице други случаи, предвидени действащата нормативна уредба.
- (3) ЦД отразява данните по приключилите сделки в регистрационната система, въз основа на информацията, получена от членовете му по реда на раздел IV на глава единадесета.
- (4) (*Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.*) Нивото на отклонение по ал.2, т.2 и оперативните процедури по прилагането му се приемат с решение на СД на ЦД АД. Решението на СД се изпраща на участниците в СКС чрез системата на ЦД и се публикува на интернет страницата на ЦД.
- (5) (*Нова - Протокол № 5 от 02.03.2022г.*) Наредданията за превод се обработват автоматично от СКС. Ръчна обработка в автоматичния процес на сетълмент се допуска единствено в случаите по чл. 4, пар. 3 от Регламент (ЕС) 2018/1229.

Чл. 121. (1) Сетълментът се извършва по предварително определен график за работа на системата (график на системния ден на СКС), който се утвърждава от Съвета на директорите и се публикува на интернет страницата на ЦД. Системен ден е всеки работен ден в интервала от 8.00ч. до 19.00ч.

(2) Промени с временен характер в графика (до 5 дни) могат да се утвърждават от изпълнителния директор на ЦД. ЦД уведомява своевременно участниците в СКС за извършени промените в графика чрез системата за електронен обмен на данни.

(3) (*Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.*) Сетълментът в T2S се съобразява с графика на системния ден и работното време на T2S.

Раздел II

Постъпване и обработка на информация

Чл. 122. (1) Комуникацията между ЦД, в качеството му на системен оператор на СКС, и участниците в СКС относно заявките за извършване на операции в системата, се осъществява по електронен път.

(2) Преките участници в системата изпращат електронни съобщения, които съдържат нареждания и/или инструкции за извършване на операции в СКС чрез каналите за комуникация, определени в техническите инструкции за работа на системата. Съобщенията се базират на стандарт ISO (International Standard Organization) 15022.

(3) Структурата, формата, правилата за регистрация и начина на подаване на съобщенията са описани в техническите инструкции за работа на системата.

(4) СКС извършва синтактична проверка на съобщенията относно съответствие с изискуемия стандарт и връща отговор за резултата от проверката. Несъответстващите съобщения се изключват от последваща обработка.

(5) (*Изм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г.*) Наредданията за прехвърляне се считат за въведени в СКС от момента на регистрацията им като съответстващи на техническите изисквания.

(6) (*изм. - Протокол № 5 от 02.03.2022г.*) Наредданията за прехвърляне съдържат минимум следните задължителни реквизити:

1. вид на инструкцията – покупка/ получаване или продажба/прехвърляне;
2. тип на инструкцията – DvP/DfP/FoP или др.;
3. подател
4. дата на изготвяне на нареждането
5. дата на сетълмент (DVP);
6. брой финансови инструменти;

7. единична и обща стойност в пари;
8. емисия;
9. насрещна страна по сделката (член на ЦД).

(7) Допълнителни реквизити за отделните видове нареждания за прехвърляне са посочени в образци към техническите инструкции за работа на системата.

Чл. 123. (1) (изм. - *Протокол № 5 от 02.03.2022г.*) Съобщенията, които изискват двустранно потвърждение се сравняват в СКС за съответствие по следните реквизити:

1. вид на инструкцията - указва дали се отнася за получаване/покупка или прехвърляне/продажба;
2. дата на сетълмент;
3. дата на сключване на сделката;
4. валута на сделката – без FoP инструкциите;
5. доставка или получаване на ФИ или парични средства;
6. общ брой финансови инструменти;
7. единична стойност в пари;
8. обща стойност в пари;
9. номер на сделка от място за търговия или общ номер на сделката, приет от участниците – страни по сделката;
10. емисия, идентифицирана с ISIN;
11. идентификационни данни на участника в СКС, който доставя финансовите инструменти или паричните средства;
12. идентификационни данни на участника в СКС, който получава финансовите инструменти или паричните средства;
13. индикатор за предварителен отказ от изпълнение на процедури по пазарна претенция и трансформация при отложен сетълмент.

(2) (нова - *Протокол № 5 от 02.03.2022г.*) В случаите, когато нарежданията за прехвърляния се подават за изпълнение на специфични операции се изисква и съвпадение по следните допълнителни критерии:

1. идентификация за репо сделка;
2. идентификация за заемане на финансови инструменти;
3. идентификация за движение на финансови инструменти, предоставени като обезпечение – освобождаване или предоставяне;
4. други видове операции, инструкциите за които подлежат на изпълнение от системата на ЦД след двустранно потвърждение – например записване на права или при конвертиране на облигации.

(3) (нова - *Протокол № 5 от 02.03.2022г.*) СКС предоставя възможност на участниците да изпращат инструкции, които да се съгласуват автоматично, въз основа на посочените в ал.1 и 2 критерии, непрекъснато по време на всяка една от обработките, които ЦД АД извършва за системния ден.

(4) (нова - *Протокол № 5 от 02.03.2022г.*) Всички инструкции се обработват автоматично от СКС и за резултата от обработката на всеки етап се изпраща информация към съответните участници.

Чл. 124. (1) (изм. - *Протокол № 5 от 02.03.2022г.*) След успешно срещане (matching) на съобщенията, данните от тях се събират в трансфер с номер на съобщението, подадено от страна на прехвърлителя. Номерът на трансфера при сделка, сключена място за търговия е съответният уникален идентификатор, присвоен от оператора на мястото за търговия. Номерът на сделка, сключена директно между двама участници или между техни клиенти, или между клиентите на един участник, е уникалният код, който участниците са присвоили в съответствие с техническите инструкции за работа на СКС.

(2) Съобщенията, които се изпращат едностранно и не изискват срещане по реквизити, се обработват като самостоятелни инструкции.

(3) (нова - *Протокол № 5 от 02.03.2022г.*) Съобщенията, които са свързани с провеждане на корпоративни събития и не изискват двустранно потвърждение, се считат за предварително съгласувани.

Раздел III

Условия за приключване на сделките и момент на окончателност

Чл. 125. (1) Сделките с доставка срещу заплащане (DVP) се приключват при достатъчна наличност на свободни безналични финансови инструменти по сметката на прехвърлителя и достатъчна наличност на пари по разплащателната сметка на приобретателя.

(2) Сделките без движение на парични средства (DFP) се приключват при наличие на достатъчно свободни финансови инструменти по сметката на прехвърлителя.

(3) (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г., изм. - Протокол № 6 от 23.05.2024г.) Частично прехвърляне на финансови инструменти и частично разплащане (частичен сетълмент) по сделките не се допуска, при условие че управляваната от ЦД система за сетълмент отговаря на условията по чл.12 от Регламент (ЕС) 2018/1229.

(4) (нова - Протокол № 5 от 02.03.2022г.) ЦД не прилага механизъм за задържане и освобождаване, при условие че управляваната от него система за сетълмент отговаря на условията по чл.12 от Регламент (ЕС) 2018/1229.

(5) (Нова - Протокол № 6 от 23.05.2024г.) В случай че не са налице условията за дерогация по отношение на изискванията по чл.12 от Регламент (ЕС) 2018/1229, ЦД предоставя възможност за:

1. автоматизиран механизъм за частично прехвърляне на финансови инструменти и частично разплащане при сделки с недостатъчна наличност на парични средства или финансови инструменти на предвидената дата за сетълмент.

2. механизъм за задържане и освобождаване на инструкции, който се състои от:

а) механизъм за задържане, който позволява блокиране на инструкции за сетълмент от страна на издалия инструкцията участник, с цел извършване на сетълмента;

б) механизъм за освобождаване, който позволява освобождаване на задържани инструкции за сетълмент, които са били блокирани от издалия инструкцията участник, с цел извършване на сетълмента.

(6) (Нова - Протокол № 6 от 23.05.2024г.) Редът и изискванията за прилагане на механизмите по ал. 5 се определят в оперативните инструкции за работа на СКС. Прилагането на механизмите се извършва въз основа на специални индикатори в инструкциите на участниците, които се попълват в съответствие с оперативните инструкции за работа на СКС. Активирането на механизмите по ал.5 изисква предварително двустранно съгласие на участниците в сделката, изразено чрез попълване на съответните полета в инструкциите за сделката.

(7) (Нова - Протокол № 6 от 23.05.2024г.) Частичен сетълмент се извършва при следните условия:

1. липса на достатъчно финансови инструменти или липса на достатъчно парични средства за изпълнение на пълния обем на сделката.

2. извършва се чрез частично изпълнение на задължения по съответната сделка (частично прехвърляне на наличните към съответната сетълмент обработка финансови инструменти или парични средства на пропорционален принцип).

3. частичен сетълмент може да се извършва в рамките на сетълмент обработките на съответния системен ден на предвидената дата за сетълмент. Остатъчният след съответната ообработка обем финансови инструменти и парични средства подлежат на сетълмент до края на системния ден на предвидената дата за сетълмент.

4. оставащата след края на системния ден част от частично изпълнената инструкция за сетълмент се задържа автоматично се и освобождава от съответния участник по механизма съгласно ал.5, т.2, б.“б“. Инструкциите, за които няма изпълнение на нареденото прехвърляне, след края на системния ден на предвидената сетълмент дата се категоризират автоматично от СКС като резултат на неуспешен сетълмент.

5. ЦД има право да активира или деактивира услугата за частичен сетълмент спрямо определени от СКС параметри, както и да определя минимални лотове/лимити за прилагане на механизмите по ал.5.

(8) (Нова - *Протокол № 6 от 23.05.2024г.*) Задържане и освобождаване на инструкции се извършва при следните условия:

1. право да нареди задържане и освобождаване има участникът, който е подал инструкцията за сетълмент.

2. механизмът може да се активира най-късно до определения в чл.129, ал.1 момент, а в случаите на двустранно съгласие от участниците в съответната сделка до определения в чл.129, ал.4 момент.

3. (изм. - *Протокол № 17 от 13.11.2025г.*) след предвидената сетълмент дата, задържаните инструкции подлежат на рециклиране в съответствие с изискванията на оперативните инструкции за работа на СКС. Когато инструкциите подлежат на matching в T2S, периодът за рециклиране се определя съгласно правилата и процедурите на T2S.

(9) (Нова - *Протокол № 6 от 23.05.2024г.*) ЦД предоставя на участниците в СКС информация относно статуса на техните инструкции по ал.5.

(10) (предишна ал.4 - *Протокол № 5 от 02.03.2022г.*, предишна ал.5 – *Протокол № 6 от 23.05.2024г.*) Банките изпращат данни за наличностите по сметките най-късно 60 минути преди началото на съответната сетълмент сесия. СКС приема за актуална информацията постъпила с последното по време съобщение. При липса на постъпили съобщения, се приема, че сметката е с нулево салдо.

Чл. 126. (1) Общата парична сума по сделките трябва да е равна на резултата от умножението на единичната цена и броя финансови инструменти - предмет на сделката. Единичната цена се подава с точност до десет цифри след десетичния знак, а общата стойност - с точност до две цифри след него.

(2) За всички наредени прехвърляния е задължително да има предварително регистрирани клиенти и открити сметки в регистъра и системата за сетълмент от емисията, за която са сключени сделките.

(3) Сделки с доставка срещу заплащане, на обща стойност под една стотинка, се заявяват и приключват с разплащане от една стотинка.

Чл. 127. (1) Всички действия на ЦД и участниците в системата по отношение на сключените сделки се извършват последователно спрямо деня, обозначен с Т, който се определя както следва:

1. (изм. - *Протокол № 11 от 14.04.2021г.*) за сделки на място за търговия – денят на получаване на информацията за сделките от оператора на мястото за търговия;

2. (изм. - *Протокол № 11 от 14.04.2021г.*) за сделки, сключени извън място за търговия – денят на приключване на процеса на сравняване и установяване на еднаквост на реквизитите (matching) на съобщенията за сделките и формиране на трансфер.

(2) Максималната продължителност на сетълмент цикъла е Т+2 (вторият работен ден след Т).

(3) (Изм. - *Протокол № 11 от 14.04.2021г.*) Сделките, сключени на място за търговия приключват на деня Т+2.

(4) (Изм. - *Протокол № 11 от 14.04.2021г.*) Страните по сделка, сключена извън място за търговия, могат да избират датата на приключване, която не може да е по-рано от Т и по-късно

от Т+2. В случаите, когато е избрана дата на приключване, но съобщенията от едната или от двете страни не са изпратени своевременно, приключването се отлага за следващата сесия.

(5) *(Нова - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Изискването по ал.3 не се прилага по отношение на следните сделки:

1. които се договарят предварително, но се изпълняват на места за търговия;
 2. които се изпълняват двустранно, но се отчитат пред място за търговия;
 3. първата сделка, при която съответните прехвърлими ценни книжа подлежат на първоначална регистрация в безналична форма съгласно член 3, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 909/2014.
- (6) *(Нова - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* При сделки с деривативни финансови инструменти се прилага сесият цикъл в съответствие с условията на съответния финансов инструмент.

Чл. 128. (1) СКС извършва обработки за приключване на сделките с доставка срещу заплащане (сесия) съгласно графика за системния ден. Сделките, които не приключат в първата сесия, приключват в следващите сесии в рамките на системния ден.

(2) За сделките, за които разплащането на паричните средства е извън системата на ЦД, обработките се извършват съобразно графика за системния ден. Тези сделки приключват при първата обработка след формирането на трансфера, ако в съобщенията е посочена същата дата или при първата за деня обработка, на датата, която е посочена за сесията дата в съобщенията.

(3) Сделките се считат за приключени след извършване на регистрацията на финансовите инструменти-предмет на сделката по съответната сметка.

Чл. 129. (1) Моментът, след който, приетото от системата на ЦД нареждане за регистриране на прехвърляне не може да бъде отменено от участник в системата или от трето лице и изпълнението на нареждането не може да бъде осуетено по друг начин, се определя, както следва:

1. *(изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* за сделки сключени на място за търговия и такива, които са регистрирани и оповестени чрез него, за момент на неотменимост и окончателност се счита моментът на установяване на съответствие между информацията за сделката, получена от мястото за търговия и получените съобщения за идентифициране на крайния прехвърлител;

2. *(изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* за сделки сключени извън място за търговия, за момент на неотменимост и окончателност се счита моментът на формиране на трансфер от инструкциите, получени от страните по сделката.

(2) Участник в СКС или трето лице не може да отмени приетото от системата нареждане, както и да възпрепятства изпълнението на приетото от системата нареждане по друг начин след определения, съгласно ал. 1 момент. След този момент, ЦД не изпълнява запови и нареждания за регистрация на заложи и други обезпечения върху финансовите инструменти, предмет на съответната сделка.

(3) При неправилно подадено нареждане, участникът в СКС може да го коригира с цел и ако е осигурено приключването на съответната сделка. Корекции по предходното изречение се допускат до момента на блокиране на финансовите инструменти за целите на сесията.

(4) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г., в сила от 01.06.2021г.)* Двустранна отмяна на съгласувани от СКС инструкции за сесия, които са част от една и съща сделка, се допуска до момента на блокиране на финансовите инструменти за целите на сесията. Механизмът за двустранна отмяна от участниците съгласно чл. 7 от Регламент (ЕС) 2018/1229 се определя в оперативните инструкции за работа на СКС.

(5) *(Предишна ал.4 - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Приетите в СКС нареждания за прехвърляне се изпълняват независимо от оспорвания и от предявени искове с изключение на случаите, предвидени в действащото законодателство. Обезщетенията за вреди се уреждат съгласно търговското и гражданското законодателство.

(6) *Предишна ал.5 - Протокол № 11 от 14.04.2021г., изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Изпълнението на приетите в СКС нареждания се извършва при спазване на изискванията, предвидени в глава осма от ЗПУПС и съобразяване на изискванията на чл. 39, пар. 5 от Регламент (ЕС) № 909/2014.

Чл. 129а. *(Нов - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* (1) Моментът на въвеждане на нареждане за прехвърляне в T2S се определя в съответствие с чл.122, ал.5.

(2) Моментът на неотменимост на нареждане за прехвърляне в T2S се определя в съответствие с чл.129, ал.1.

(3) Когато инструкциите подлежат на matching в T2S, нарежданията за прехвърляне се считат за въведени в момента, в който са определени като съответстващи на техническите правила на T2S от платформата T2S, и за неотменими в момента, в който трансакцията е получила статус „matched“ на платформата T2S.

Чл.130. (1) *(Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г., Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* При получаване на уведомление от БНБ за деактивиране или временно ограничаване на банка - участник в системата, спрямо която са предприети оздравителни мерки или прекратителна процедура, съгласно чл.131 от ЗПУПС, ЦД уведомява членовете си чрез публикация на своята интернет-страница. В случаите, когато сетълментът се извършва чрез T2S, ЦД уведомява ЕЦБ незабавно след получаването на информацията от БНБ.

(2) От момента на уведомяване за деактивирането или временното отстраняване на банка, всички членове на ЦД, които имат сметки при тази банка, са длъжни да прекратят подаването на заявки за плащане по сделки чрез тези сметки. Задължението не се отнася за вече подадени заявки по сключени сделки на етапи T+0 и T+1, както и за неприключили сделки на етап T+2 или по-късен от него. След уведомяване за деактивирането или временното отстраняване на банка членовете на ЦД посочват сметки в банка, различна от тази, за която е получено уведомлението.

(3) В случай, че заявката за нетен сетълмент от страна на ЦД бъде отказана от БНБ, заради участие на деактивиран или временно отстранен участник, ЦД изготвя нова заявка за нетен сетълмент, като изключва от системата за нетиране, всички нареждания за плащане от и към тази банка. За изключените нареждания за плащане, ЦД изготвя и изпраща писмена заявка до БНБ. Писмена заявка се изготвя и изпраща в деня на приключване на сделките и за заявки за плащане по сделки, които са постъпили в системата на ЦД, но към момента на получаване на уведомлението, не са били на етап T+2, а са били на етап T+1 или T+0.

(4) След получаване на отговор от БНБ, за статуса на наредените операции ЦД изготвя информация за своите членове, чиито плащания са свързани с деактивираната или временно отстранена банка.

Чл. 131. (1) Финансовите инструменти-предмет на сделка се осигуряват преди началото на съответната сетълмент сесия съгласно графика на системния ден на СКС. Финансовите инструменти се считат за осигурени, ако са на разположение по сметката на прехвърлителя или се доставят чрез сделка приключваща в същата сетълмент сесия.

(2) Сделките се считат за закъснели, ако не приключат в деня T+2 съгласно чл. 127, ал. 2 от настоящия правилник.

(3) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* В случай, че финансовите инструменти или паричните средства по сделки, сключени на място за търговия не са осигурени, сетълментът се отлага за първата следваща сетълмент сесия след осигуряването на необходимата наличност. В тези случаи, финансовите инструменти или паричните средства могат да бъдат осигурени от Фонда за гарантиране на сетълмента, в съответствие с неговите правила.

(4) В случай, че финансовите инструменти или паричните средства по сделки, сключени на извънрегулиран пазар не са достатъчни, същите се обработват до 10 работни дни след датата на сетълмента, посочена в съобщенията. След изтичането на този период, системата спира обработката им, като прехвърлянията се нареждат с нови съобщения.

Раздел IV

Връзка между СКС и регистрационната система. Инструкции от оператор по регистъра

Чл. 132. (1) Връзката между сметките за финансови инструменти в регистрационната система и СКС се осъществява посредством специални съобщения, които се подават до ЦД от негов член, действащ като оператор по регистъра.

(2) След извършване на операции по сметки в СКС за участниците, под чистото управление са сметките, възникват задължения за отразяване на съответните промени в регистрационната

система. При операции по сметки по чл. 115, т.2, б."в" задълженията по предходното изречение възникват за съответния член, на чието име е открита сметката.

(3) Задълженията по ал. 2 се изпълняват чрез изпращане на съобщения от оператор по регистъра към регистрационната система.

(4) (Изм. - Протокол № 1 от 27.01.2017г.) При неизпълнение на задълженията по ал. 2 спрямо съответните членове се прилагат санкциите за закъснение (отлагане) на сетълмента, предвидени в чл. 30 от настоящия правилник.

(5) Данните по приключилите сделки се отразяват в регистрационната система, както следва:

1. при сделки с финансови инструменти по сетълмент сметки по чл. 115, т.2, б."а" (в случаите, когато е налице пряка връзка между сметка в регистрационната система и сметка в СКС на един и същ титуляр) – заверката на сметката в регистъра със съответния брой финансови инструменти се извършва автоматично в СКС и регистрационната система;

2. при сделки с финансови инструменти по събирателни сметки по чл. 115, т.2, б."б" и б."в" – заверката на сметката в регистъра се извършва въз основа на съобщения от оператор по регистъра с инструкции за разпределяне на финансовите инструменти.

(6) Промените по сметки в СКС се отразяват в регистрационна система от съответния оператор по регистъра съгласно предварително подадената информация по чл. 17, ал. 6 от правилника.

(7) (Изм. - Протокол № 1 от 27.01.2017г.) Инструкциите за разпределяне на финансовите инструменти от събирателните сметки в СКС, чиито салда се променят в резултат от сделки, по сметки на краен собственик в регистрационната система, се изпращат най-късно преди началото на предпоследната обработка за системния ден.

(8) Вписванията в регистрационната система се извършват за всяка една сделка и за всеки един клиент поотделно.

(9) (Изм. - Протокол № 1 от 27.01.2017г.) При липса или при погрешно подадени данни за разпределение до изтичане на срока по чл.133, ал.5 от настоящия Правилник, неразпределените финансови инструменти се прехвърлят по специална сметка за временно съхранение на неразпределените финансови инструменти на съответния член на ЦД в регистъра, до получаване на съответните инструкции. До получаване на инструкциите по предходното изречение финансовите инструменти се отбелязват като неразпределени по специалната сметка в книгата на притежателите на финансови инструменти.

(10) (Нова - Протокол № 1 от 27.01.2017г.) В случаите по ал. 9 ЦД изпраща съобщение до съответния член за извършените операции и възникналите задължения на съответния член на ЦД относно неразпределените финансови инструменти по реда на оперативните инструкции за работа на СКС.

(11) (Нова - Протокол № 1 от 27.01.2017г.) Най-късно преди началото на последната обработка за системния ден на датата на сетълмент, съответният член на ЦД изпраща допълнителни съобщения за разпределяне на финансовите инструменти в регистрационната система в съответствие с получените от неговите клиенти инструкции.

(12) (Нова - Протокол № 1 от 27.01.2017г.) При липса на подадени данни за разпределение съответният член е длъжен да извърши всички предвидени в оперативните инструкции на СКС операции, както и да уреди отношенията със своите клиенти, възникнали в резултат на неизпращане на инструкциите за разпределяне.

Чл. 133. (1) Съобщенията, които се подават от оператор по регистъра съдържат инструкции за точното разпределяне на финансовите инструменти-предмет на сделката към сметките на крайните клиенти при съответния член на ЦД.

(2) Финансовите инструменти, които са предмет на сделка се разпределят с едно съобщение с референция към съответната сделка.

(3) Съобщение за разпределяне се изпраща от един оператор по регистъра за всяка страна по сделката.

(4) С цел приключване на сделката в рамките на периода за сетълмент, операторът по регистъра изпраща съобщението за разпределяне на финансовите инструменти веднага след получаването на инструкции от съответния участник - страна по сделката.

(5) Съобщението за разпределяне се изпраща от оператора по регистъра най-късно до началото на последната сетълмент сесия на датата за сетълмент. В случаите, когато е необходимо предварително осигуряване на финансовите инструменти с цел продажба, съобщението за

разпределяне се изпраща от оператора по регистъра преди съответната сетълмент сесия, в която ще приключи сделката.

Раздел V Приоритети

Чл. 134. Приоритетите, според които СКС подрежда сделките при обработката им по време на сетълмент сесия, са както следва:

1. по ред на постъпване на информацията в низходящ ред:
 - а) сделки с отложен сетълмент от предходни дати;
 - б) сделки с отложен сетълмент от същата дата (за втората сетълмент сесия за деня);
 - в) сделки със сетълмент дата на същия ден.
2. по тип на сделките в низходящ ред:
 - а) сделки за сметка на клиенти;
 - б) сделки за сметка на членове на ЦД.
3. (изм. - *Протокол № 11 от 14.04.2021г.*) в зависимост от мястото на сключване в низходящ ред:
 - а) сделки на място за търговия;
 - б) сделки извън място за търговия.

Раздел VI Прехвърляне на парични средства от сетълмент към несетълмент сметки

Чл. 135. (1) Прехвърлянето на средства от сетълмент към несетълмент сметките се извършва на база нареждания, подадени от членовете на ЦД чрез едностранно съобщение към СКС.

(2) Прехвърляне на парична сума от сетълмент към несетълмент сметка, се извършва при условие, че разполагаемата наличност е по-голяма или равна на наредената сума за прехвърляне след извършване на изчисленията за нетните позиции.

(3) Нарежданията се въвеждат в системата преди стартирането на процедурата за изчисляване на нетните позиции съобразно графика на системния ден.

Раздел VII Нетиране

Чл. 136. (1) Всички сделки с доставка срещу заплащане (DVP) приключват на нетна база по отношение на разплащането с парични средства.

(2) Нетиране се извършва за сделки, за които е установено, че финансовите инструменти са достатъчни, разполагаеми и блокирани за целите на сделката.

(3) Паричните средства, с които сметката трябва да бъде заверена се събират с наличността по сетълмент сметката и от този сбор се изваждат паричните средства за сделките, по които тази сметка трябва да бъде задължена. Получената нетна позиция е положителна, отрицателна или нулева.

(4) Изчисляването на нетните позиции се извършва преди всяка сетълмент сесия за всеки член на ЦД и за всяка негова сетълмент сметка поотделно. При недостатъчна наличност на парични средства, сделките за покупка се изключват една по една от процеса на нетиране, съобразно приоритетите по възходящ ред (от нисък към висок), до достигане на нулева или положителна нетна позиция.

(5) Всяка сделка, изключена от процеса на нетиране, се отбелязва като „сделка с отложен сетълмент поради липса на парични средства”.

(6) При успешно обработено съобщение “Заявка за нетен сетълмент”, ЦД изготвя съобщение за банките за нетните позиции по всяка една сетълмент-сметка при тях като резултат на извършения

сетълмент по сделки с финансови инструменти. Като основание за извършваните операции се посочва референтния номер на сделката с в ЦД.

Раздел VIII

Информирание на участниците. Докладване и оповестяване на неуспешен сетълмент (загл.изм. - Протокол № 5 от 02.03.2022г.)

Чл. 137. (1) ЦД информира участниците в СКС за приключилите сделки.

(2) ЦД информира незабавно участниците в СКС за неприключването на сделки, по които те са страна. Информацията съдържа и причината за неприключване.

(3) Уведомяването се извършва в съответствие с изискванията на Наредба №8 чрез информационната система на ЦД.

(4) *(Нова - Протокол № 5 от 02.03.2022г.)* ЦД докладва на компетентните органи и оповестява на интернет страницата си случаите на неуспешен сетълмент по реда и в сроковете съгласно чл.14 и 15 от Регламент (ЕС) 2018/1229.

(5) *(Нова - Протокол № 5 от 02.03.2022г.)* Обхватът на данните, които се докладват и параметрите на докладване се определят в съответствие с Насоките относно докладването на случаи на неуспешен сетълмент по член 7 от Регламент (ЕС) № 909/2014, издадени от Европейския орган за ценни книжа и пазари.

Раздел IX

Сделки с дялове на договорни фондове и акции на инвестиционни дружества

Чл. 138. (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Съобщенията за първична продажба на дялове от договорни фондове и акции от продажба на дялове от договорни фондове, акции от емисии на инвестиционни дружества и акции или дялове от национален инвестиционен фонд от отворен тип, се изпращат и обработват в СКС по общия ред за обработка на прехвърляния и сделки на извънрегулиран пазар.

(2) Наредбата за прехвърляне по сделки за обратно изкупуване на дялове от договорни фондове и акции от емисии на инвестиционни дружества, се обработват и приключват при първата по ред обработка след формирането на трансфер.

(3) Отразяването на промените по сметките на притежателите на финансови инструменти се извършва чрез изпращане на съобщения от оператор по регистъра.

Раздел X

Фонд за гарантиране на сетълмента на финансови инструменти

Общи положения

Чл. 139. (1) Към ЦД се създава Фонд за гарантиране на сетълмента на финансовите инструменти.

(2) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Фондът гарантира приключване на сделките с финансови инструменти, сключени на регулиран пазар на финансови инструменти и друго място за търговия на финансови инструменти въз основа на споразумение с оператора на мястото за търговия.

(3) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Към ЦД могат да се създадат и други фондове за гарантиране на сетълмента за различни места за търговия и финансови инструменти.

Чл. 140. (1) Фондът се преобразува, прекратява и ликвидира с решение на Съвета на директорите на ЦД.

(2) При ликвидация на фонда след изплащане на задълженията му, ако такива са налице, остатъкът от неговото имущество се разпределя между членовете на ЦД – участници в системата за сетълмент, съобразно направените от тях месечни вноски и натрупания доход от

инвестирането на средствата, като същевременно се удържат и извършените разходи по поддържане на средствата, при спазване на реда по настоящия правилник.

(3) При условията на настоящия правилник, фондът:

1. събира първоначална и месечна вноска на всеки един от участниците в системата за сетълмент;
2. инвестира активите си в допустимите съгласно настоящия правилник инструменти;
3. установява фактите и обстоятелствата, довели до забава в приключването на сделки;
4. използва паричните средства за покриване на задължения на неизправни участници, явяващи се купувачи по сделки с финансови инструменти;
5. използва паричните средства за закупуването на финансови инструменти за покриване на задължението на неизправни участници, явяващи се продавачи по сделки със същите финансови инструменти.

Управление на фонда

Чл. 141. (1) Фондът се управлява от Комитет по управление.

(2) Комитетът по управление се състои от петима членове – физически лица, както следва:

1. двама представители на ЦД;
2. представител, предложен от организация на банките;
3. представител, предложен от организация на инвестиционните посредници;
4. представител, предложен от регулирания пазар на финансови инструменти.

(3) Членовете на Комитета по управление по т. 2, 3 и 4 на предходната алинея представляват организациите, които са ги предложили за членове на комитета. Членовете на Комитета по управление по ал. 2, т. 2, 3 и 4 могат да представляват и други организации, освен посочените по т. 2, 3 и 4 на предходната алинея.

(4) Членовете на комитета избират председател и заместник-председател помежду си. Председателят на комитета се избира измежду представителите на ЦД.

(5) Членовете на Комитета по управление трябва да имат висше образование в областта на икономиката, правото, финансите, банковото дело или информатиката и професионален опит от най-малко 5 години в областта на финансите, банковото дело или търговията с финансови инструменти.

(6) Не могат да бъдат членове на Комитета по управление:

1. лица, които са били членове на управителен или контролен орган или неограничено отговорни съдружници в дружество, прекратено поради несъстоятелност, ако са останали неудовлетворени кредитори;
2. лица, които са съпрузи или роднини по права или съребрена линия до втора степен включително на друг член на Комитета;
3. лица, които са осъждани за умишлено престъпление от общ характер;
4. лица, които са лишени от правото да заемат материалноотговорна длъжност.

(7) Членовете на Комитета по управление се избират за срок от 5 години и могат да бъдат преизбирани без ограничение.

(8) Мандатът на член на Комитета по управление се прекратява предсрочно, в случай на:

1. писмено искане от съответния член;
2. по отношение на него е възникнало обстоятелство, посочено в ал. 6;
3. не изпълнява или е във фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си в продължение на повече от 6 (шест) месеца;
4. е извършил нарушение на служебните си задължения като член на Комитета по управление;
5. с дейността си уврежда интересите във фонда;
6. при отзоваване и предлагане на нов представител на съответната институция.

(9) Установяването на обстоятелствата по ал. 6, както и прекратяването на мандата на член на Комитета по управление се извършва с решение на органа, който го е определил като такъв.

(10) Членовете на Комитета по управление се одобряват от СД на ЦД.

(11) Членовете на Комитета по управление получават възнаграждение за дейността си за сметка на административните разходи на фонда, което се определя с решение СД на ЦД по предложение на Комитета.

Чл. 142. (1) Комитетът по управление заседава най-малко веднъж месечно.

- (2) Заседанията на Комитета по управление се свикват от председателя, а в негово отсъствие – от заместник-председателя.
- (3) Заседанията на Комитета по управление могат да се провеждат и неприсъствено, включително и при възникване на необходимост от извънредни заседания.
- (4) Решенията на Комитета по управление се вземат с мнозинство от присъстващите членове, освен в случаите, в които настоящия правилник предвиждат друго.
- (5) За решенията на Комитета по управление се водят протоколи, които се подписват от всички присъстващи членове и се съхраняват в ЦД.

Чл. 143. (1) Председателят на Комитета по управление организира и ръководи оперативната дейност на фонда.

(2) Заместник-председателят изпълнява функциите на председателя в случаите на неговото отсъствие.

Чл. 144. (1) Комитетът по управление:

1. определя размера и организира събирането на първоначалните и месечните вноски във фонда на всеки един участник в СКС;
 2. (отм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.);
 3. (отм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.);
 4. определя участниците в СКС, действащи от името на фонда при извършване на покупки на финансови инструменти с цел покриване на задължения при приключването на сделки, както и критериите за техния избор;
 5. извършва веднъж годишно проверка за спазване на установените критерии от избраните участници по т. 4 и ако е необходимо пристъпва към избор на нови;
 6. определя дължимия лихвен процент, начисляван върху задълженията на участниците във връзка с използването на средства от фонда за покриването им;
 7. одобрява административния секретар на Комитета,
 8. приема правила и дава инструкции за инвестиране на средствата на фонда в съответствие с изискванията на чл. 159;
 9. организира използването на средствата от фонда за покриване на задълженията на неизправни участници в СКС по приключване на сделки с финансови инструменти;
 10. упълномощава административния секретар да изготвя веднъж годишно отчет относно размера и структурата на активите на фонда, размера на натрупаните средства вследствие на направените вноски от всеки участник и използваните средства за покриване на задължения във връзка с приключване на сделки.
- (2) Решенията на Комитета по управление, изпълнението на които изисква разпоредителни действия с активи на фонда, се подписват от Изпълнителния директор на ЦД. Изпълнителният директор е длъжен да приведе в действие решенията на Комитета по управление в срок от 1 (един) работен ден от датата на вземане на решението.
- (3) Решението на Комитета за определяне, респективно промяна, на размера на лихвения процент по ал. 1, т. 6, задължително се мотивира и се базира на следните критерии:
1. съобразяване с текущата конюнктура на останалите референтни лихвени проценти;
 2. съобразяване с нивата на текущите надбавки над референтните лихвени проценти при заемане на средства при съотносим кредитен риск и подобен срок;
 3. недопускане на злоупотреби със средства на Фонда;
 4. спазването на пазарен принцип при определянето, съобразен със съответния риск при използването на средства на Фонда.

Чл. 145. Всеки член на Комитета по управление, административният секретар, както и всеки служител на ЦД е длъжен да разкрие писмено пред Комитета по управление всеки търговски, финансов или друг делови интерес, който засяга фонда, използването на средствата от него или интересите му.

Набиране на средства във фонда

Чл. 146. (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) (1) Източници на набиране на средства във фонда са:

1. първоначалните и месечните вноски от участниците в системата за сетълмент, чийто оператор е ЦД;
2. (изм. - Протокол № 5 от 02.03.2022г.) сумите по наложените парични санкции по реда на чл. 30, ал.8;
3. сумите по чл.152, ал.4 и 153, ал.9;
4. други източници.

(2) (Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Средствата на фонда се съхраняват по специална сметка на ЦД в Българска народна банка (БНБ), открита за целите на фонда.

Чл. 147. (1) Вноските на участниците в СКС се натрупват по индивидуална партида на всеки от участниците и не могат да се използват за покриване на разходи на ЦД.

(2) Средствата по ал. 1 се отчитат от фонда, респективно от ЦД, като задължение към всеки от членовете.

(3) Средствата по ал. 1 подлежат на възстановяване при вземане на решение от страна на СД за ликвидиране на фонда.

(4) При прекратяване на членството в ЦД, средствата по ал. 1, натрупани в индивидуалната партида, се възстановяват на съответния член, след приспадане на неговите задължения към фонда.

Чл. 148. (1) Първоначалната вноска на всеки участник в СКС се внася еднократно след подписване на споразумението за системата за сетълмент.

(2) Размерът на първоначалната вноска е еднакъв за всички членове на ЦД според вида членство и се определя с решение на Комитета по управление, което се съобщава на участниците в СКС.

(3) Участниците получават достъп до СКС след внасяне на първоначалната вноска.

Чл. 149. (1) (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Всеки участник в СКС задължително посочва като резервна сметка за обслужване на сделките с финансови инструменти специалната сметка на фонда в БНБ.

(2) Използването на средства от сметката по ал. 1 за покриване на задължения по сделки се извършва, както следва:

1. (изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) при сделки на стойност до 1% включително от сумата на активите по фонда – автоматично чрез СКС, в случай че Комитетът по управление не е взел друго решение;
2. при сделки на стойност над 1 до 10% от сумата на активите по фонда – по решение на председателя на комитета;
3. при сделки на стойност над 10 до 30 % от сумата на активите по фонда – по решение на комитета взето с обикновено мнозинство;
4. при сделки на стойност над 30 % от сумата на активите по фонда – с единодушно решение на комитета.

Чл. 150. (1) Размерът на дължимите от участниците месечни вноски във фонда се определя с решение на Комитета по управление, което се съобщава на участниците в СКС.

(2) Определянето на размера на месечните вноски се извършва след преценка на риска и обема на търговия за предходния шестмесечен период за всеки участник в системата.

(3) (Изм. - Протокол № 1 от 27.01.2017г.) Определянето на размера на месечните вноски се извършва въз основа на методика, приета от Комитета. При приемане на методиката могат да се вземат предвид обема на търговия, преценката на риска за всеки участник в системата, както и други критерии, определени от Комитета. Методиката се публикува на интернет страницата на ЦД АД по решение на Комитета.

(4) Административният секретар ежемесечно извършва проверка на стойността на активите на фонда и спазването на условията на решението по ал.1.

(5) Месечните вноски се удържат автоматично от откритите аналитични сметки на участниците в СКС за покриване на разходи към ЦД.

Гарантиране на сетълмента със средства от фонда

Чл. 151. (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Натрупаните във фонда средства се използват за покриване на задълженията на участниците във връзка със сключени сделки на регулиран пазар или друго място за търговия, при които е налице закъснение на сетълмента, в сроковете и при условията на настоящия правилник.

(2) Максималното покритие на фонда е в размер на общата сума на активите му.

(3) Административният секретар на ежедневна база извършва проверка на всички неприключили сделки в рамките на стандартния период за сетълмент.

(4) В случай, че сделка с финансови инструменти не приключи до края на деня T+2 (стандартен сетълмент), административният секретар незабавно уведомява всички членове на Комитета по управление на фонда и извършва проверка относно фактите и обстоятелствата, довели до забавата.

(5) Участниците в СКС оказват съдействие при установяване на причините, довели до забавата.

(6) След получаване на уведомлението по ал. 4, председателят или заместник-председателят свиква заседание на Комитета за следващия работен ден. Заседанието може да се проведе и неприсъствено.

(7) Комитетът по управление разглежда фактите и обстоятелствата, довели до неприключването на съответната сделка и взема решение за покриване на задължението за доставка от фонда, като при необходимост може да вземе решение за продажба на инструменти, в които фондът е инвестирал с цел осигуряване на достатъчно парични средства.

(8) Комитетът по управление може да вземе решение да не бъде използван фонда, само ако:

1. е налице достатъчно основание да се смята, че сделката ще приключи в рамките на следващите два работни дни, или

2. средствата във фонда са недостатъчни за цялостното покриване на задълженията на съответния участник по приключването на забавената сделка, или

3. използването на средства от фонда за приключването ѝ би довело до трайни неблагоприятни последици за капиталовия пазар.

(9) В случаите по ал. 8, т. 1 и 3, решението на Комитета се мотивира писмено.

(10) *(Изм. – Протокол № 6 от 19.06.2015г., Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Процедурата по покриване на задължението за доставка от фонда започва на петия работен ден след деня T+2.

Чл. 152. (1) Когато сетълментът забавен в резултат от недостиг на парични средства от страна на купувача по сделката и са налице предпоставките по чл.149, ал.2, фондът встъпва в задължението на неизправния участник и предприема действия по използването на средства от фонда с цел извършване на паричния сетълмент по забавената сделка.

(2) Фондът подава нареждане за паричен сетълмент, въз основа на което ЦД предприема действия за прехвърляне в СКС като използва за приключване средствата от фонда налични по резервната сметка по чл. 149.

(3) Съответният участник в СКС се уведомява за възникналото задължение за възстановяването на използваните средства във фонда.

(4) Дължимата сума от съответния участник, транзакционните разходи по превода и дължимата лихва, се включват като увеличение на следващата месечна вноска.

Чл. 153. (1) Когато сетълментът е забавен в резултат от недостиг на финансови инструменти по сметката на продавача по сделката и са налице предпоставките по чл.149, ал.2, фондът предприема действия по закупуване на необходимите финансови инструменти.

(2) Закупуването на необходимите финансови инструменти се извършва по общия ред, като фондът чрез административния секретар подава нареждане към един или повече от участниците в СКС, определени от Комитета по управление да извършват покупки на финансови инструменти с цел покриване на задължения при приключването на сделки.

(3) Цената на нареждането за покупка на недостигащите финансови инструменти не може да бъде по-висока от най-високата от следните цени:

1. 150 (сто и петдесет) на сто от цената на затваряне за предходния ден на съответните финансови инструменти;
2. най-високата цена на активна в системата поръчка за покупка;
3. най-високата цена на активна в системата поръчка за продажба.

(4) Ако е налице възможност покупката на недостигащите инструменти да се осъществи посредством повече от една сделка, фондът се ръководи от принципа на минимизиране на общата им стойност.

(5) След приключването на сделката по покупка на финансовите инструменти, фондът ги предоставя за приключване на сделката в СКС посредством нареждане към неизправния участник в системата.

(6) С получаването на финансовите инструменти от фонда за съответния участник възниква задължение към фонда в размер на сумата от стойността им и всички останали разходи, направени от фонда във връзка със закупуването им.

(7) Получените финансови инструменти се блокират с цел приключване на сделката, във връзка с която са закупени.

(8) Придобитите в резултат на покупката права, свързани с финансовите инструменти се прехвърлят на изправната страна по забавената сделка отделно.

(9) Общата стойност на покупката на недостигащите инструменти, транзакционните разходи по нея, дължимата лихва и всякакви задължения, възникнали спрямо фонда в резултат на покупката и последващото прехвърляне, включително и данъци, се включват като увеличение на следващата месечна дължима вноска на неизправния участник в СКС.

Чл. 154. (1) Ако след изтичането на срок от 10 (десет) работни дни от подаване на нареждането по чл. 153, ал. 2 фондът не може да закупи недостигащите инструменти, то съответната сделка се маркира от фонда като невъзможна за приключване.

(2) Фондът прекратява по-нататъшните действия по закупуването на финансови инструменти във връзка с маркираните невъзможни за приключване сделки.

(3) Закупените до изтичането на срока по ал. 1 финансови инструменти се продават по реда на чл. 153, ал. 2, като чл. 153, ал. 6-9 се прилагат съответно.

(4) Задълженията на страните по сделката за приключване не се погасяват.

Чл. 155. (1) Когато е налице забавяне на сетълмента по сделка, както в резултат от недостиг на парични средства, така и на финансови инструменти, то фондът предприема необходимите действия по чл. 152 и чл. 153 едновременно.

(2) За целите на ал. 1, сделка се счита за забавена по вина и на двете страни по нея ако към деня, предхождащ деня на вземане на решение на Комитета за използване на фонда е налице недостиг по сметката за парични средства на купувача и по сметката за финансови инструменти на продавача.

(3) Чл. 152 и чл. 153 се прилагат съответно. В този случай неизпълненото задължение е равно на сумата на неизпълнените задължения за покупка на финансовите инструменти и за тяхната доставка.

Чл. 156. Сделките, по отношение на които е взето решение за покриване на задължения на страните от фонда приключват по реда на чл. 152 и/или чл. 153, с изключение на случаите по чл. 154.

Чл. 157. (1) В случаите на възникване на задължения по повече от една сделка, те се погасяват от фонда по реда на възникване.

(2) При покриване на задължения във връзка със забавен сетълмент от страна на участник в СКС приоритетно се използват средствата, натрупани по партидата на същия участник.

(3) Ако средствата по партидата на неизправния участник са недостатъчни за цялостно покриване на неговото задължение за приключване на сделката, пропорционално се използват натрупаните суми по партидите на останалите участници.

Чл. 158. (1) *(Изм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.)* Вноските във фонда са в евро.

(2) В срок от 3 (три) работни дни от приключването на всеки календарен месец, на база предложение на административния секретар, Комитетът по управление определя стойността на дължимата от всеки участник месечна вноска, както и на задълженията на участника в СКС във връзка с използване на средства на фонда, определени по реда на чл. 152, ал. 4 и чл. 153, ал. 9.

(3) Фондът изпраща известие до всички участници в срок от 1 (един) работен ден от решението на Комитета по управление, с което се определя размера на всяка вноска.

(4) Участниците в СКС са длъжни да осигурят необходимата наличност по своите сметки, открити в банката, обслужваща ЦД до 15 число на всеки календарен месец. ЦД превежда набраните средства в банката депозитар на първия работен ден след задължаването на сметките на участниците.

(5) След получаване на сумите, определени по реда на чл. 152, ал. 4 и чл. 153, ал. 9, фондът ги разпределя обратно по индивидуалните партии на участниците.

Инвестиране на средствата на фонда. Отчетност и контрол

Чл. 159. (1) Набраните по сметка в банката-депозитар средства във фонда могат да се инвестират само в ценни книжа, издадени или гарантирани от българската държава, в банкови депозити и в дългови ценни книжа, издадени от страните членки на Еврозоната с кредитен рейтинг не по-нисък от най-високия текущ кредитен рейтинг на Република България. При промяна в обстоятелствата по изречение първо, Комитетът по управление предприема действия за привеждане на инвестиционния портфейл на фонда в съответствие.

(2) Общата стойност на свободните парични средства и инструментите, в които фондът е инвестирал, формират неговите активи.

(3) Основен принцип при инвестирането на средствата е избягването на риска и максимизиране на ликвидността на активите.

(4) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Фондът поддържа не по-малко от 50 (петдесет) на сто от активите си в специалната сметка по чл. 146, ал. 2. Фондът може да инвестира до 50 (петдесет) на сто от своите активи в банкови депозити и до 20 (двадесет) на сто в ценни книжа съгласно разпоредбите на ал. 1.

(5) Не по-малко от 10 (десет) на сто от активите на фонда трябва да са парични средства на безсрочни или срочни със срок до 3 месеца банкови депозити или дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от българската държава, с остатъчен срок до падежа до 90 (деветдесет) дни.

(6) Доходите от инвестиране на набраните средства се използват за покриване на административни и други разходи, свързани с дейността на фонда. Общият годишен размер на административните разходи не може да превишава размера на доходите от управление на фонда за същия период.

Чл. 160. (1) ЦД определя административния секретар на фонда от състава на своите служители и го представя за одобрение от Комитета.

(2) Административният секретар трябва има висше икономическо образование и професионален опит в областта на финансите, банковото дело или търговията с финансови инструменти от най-малко 3 (три) години.

(3) Административният секретар отговаря за избора на конкретните инструменти за инвестиране на средствата на фонда при спазване на изискванията за постоянна ликвидност и на настоящите правила.

(4) Инвестирането в избраните инструменти се извършва след одобрение от Комитета.

(5) В случай на отсъствие на административния секретар, неговите задължения се изпълняват от представителя на ЦД в Комитета по управление.

(6) Административният секретар следи на ежедневна база стойността на активите на фонда и съответствието на структурата им с чл. 159.

(7) При констатиране на спад в пазарната стойност на активите на фонда за повече от 3 (три) последователни работни дни или с повече от 1 (едно) на сто в рамките на 1 (един) календарен ден, с изключение в случаите на използването му за покриване на задължения, административният секретар уведомява председателя на Комитета по управление за спада, както и за причините, довели до него.

(8) Председателят може да свика заседание на Комитета по управление, на което да бъдат разгледани причините, довели до спада на активите на фонда.

Чл. 161. (1) Административният секретар изготвя веднъж годишно отчет на фонда до всеки участник в СКС, в който се посочва най-малко:

1. общия размер и структурата на активите на фонда;
2. размера на средствата по индивидуалната партида на съответния участник от направените вноски във фонда;
3. информация за използване на средства от фонда за покриване на задължения във връзка със сделки през изтеклия месец;
4. общи данни за доходи от инвестиране на средствата на фонда.

(2) Отчетът се изпраща до участниците в СКС в срок от 10 (десет) работни дни от края на всяка календарна година.

(3) При поискване от страна на участник в СКС, отчетът по ал. 1 се изготвя и изпраща извънредно в срок от 10 (десет) работни дни от постъпването на искането.

(4) След разпореждане от Комитета по управление, административният секретар организира възстановяването на средствата, натрупани в индивидуалната партида на съответния участник.

Раздел XI

Сигурност и защита.Рискове

Чл. 162. (1) Електронната база от данни в СКС се съхранява по начин, който гарантира целостта на информацията и контролиран достъп за подаване на съобщения. СКС поддържа различни категории потребители и нива на достъп до системата.

(2) Ежедневно при приключване на работния ден се прави архивно копие на електронната база от данни.

(3) Електронната база от данни се копира на отделен електронен носител поне веднъж седмично при приключването на последния работен ден от седмицата.

(4) СКС, както и съобщенията, са защитени от неправомерен достъп чрез прилагане на програмно-технически средства за криптиране на данните и универсален електронен подпис.

(5) ЦД изгражда и поддържа основна и резервна информационни системи, разположени в различни, отдалечени една от друга, сгради.

(6) Всяка изпълнена в СКС операция се регистрира в основната и в резервната информационна система.

(7) В случаите на срыв в основната информационна система на СКС, недостъпност на сградата или друга извънредна ситуация работата се поема от резервната система в сроковете и по реда, предвиден в процедурите по ал.9.

(8) В случаите на възникване на извънредна ситуация ЦД своевременно уведомява КФН и участниците в системата.

(9) ЦД съставя и поддържа план и процедури за работа в извънредна ситуация, които се изпълняват в съответствие с внедрена система за управление на информационна сигурност по стандарт ISO 27001:2005.

Чл. 163. (1) Потенциалните рискове за участниците в системата за сетълмент са, както следва:

1. ликвиден риск е рискът участник в система за сетълмент да не може да изпълни свое задължение във връзка със сетълмента. При възникване на ликвиден риск, задължението може да бъде изпълнено на по-късен етап, включително и при прилагане на правилата на раздел X чрез фонда за гарантиране на сетълмента на финансови инструменти.

2. (изм. - *Протокол № 9 от 18.04.2023г.*) операционен риск е рискът от срыв в хардуера, софтуера, комуникационното оборудване или човешки грешки, предизвикващи критични за сетълмента обстоятелства, включително в платформата на T2S. При възникване на операционен риск СКС осигурява възможност на участниците и за приемане и изпълнение на нареждания по определен от ЦД начин съгласно процедурите по чл.163, ал.9, за което на съответните участници се изпращат подробни инструкции.

3. системен риск е рискът, при който невъзможността на един участник да изпълни своите задължения в СКС предизвиква други участници да не могат да изпълнят своите задължения в срок. При възникване на системен риск се прилагат правилата за действия при ликвиден риск.

(2) Всеки участник в СКС е длъжен незабавно да уведоми писмено ЦД при възникване на комуникационен или друг технически проблем във връзка с изпращането или получаването на съобщения към/от СКС, който може да доведе до операционен риск.

(3) При нарушаване на нормалната работоспособност на системите, оперирани от ЦД и/или комуникационната им среда във връзка с изпращането или получаването на съобщения към/от СКС се прилагат правилата за управление на информационна сигурност по стандарт ISO 27001:2005.

(4) ЦД предприема съответни действия за обезпечаване на нормалното функциониране на системата и уведомява засегнатият/те участници като изпраща подробни инструкции за действие. В случай, че комуникационният проблем произтича от конкретен участник, ЦД осигурява възможност за въвеждане на съобщенията за съответния период на място чрез представянето им на електронен носител.

(5) Извънредна ситуация може да възникне в следните случаи:

1. (изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г., изм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.) технически проблем във функционирането на СКС, при участници в СКС, който би могъл да доведе до нарушаване на нормалната работа на СКС или до значително нарушаване на графика на системния ден водещо до невъзможност на ЦД да извърши необходимата комуникация с T2S а именно;

а) СКС не е работоспособна за повече от 30 минути;

б) налице е риск СКС да остане неработоспособна за повече от 30 минути;

в) налице е значително закъснение на комуникацията с участниците в СКС – повече от 2 часа.

г) (изм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.) налице е значително закъснение на комуникацията с T2S с повече от 2 часа.

д) налице е неработоспособност на модули регистри или особени залози за повече от 3 часа.

2. (изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.) проблем с функционирането на SWIFT и оперирания от ЦД информационен канал, който може да доведе до операционен риск в СКС;

3. форсмажорни обстоятелства.

4. (изм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) технически проблем във функционирането на T2S.

(6) (Изм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) В случаите по ал.5, т.1, 2 и 3, ЦД осигурява във възможно най-кратки срокове нормалното протичане на процеса по сетълмент. В случаите по ал. 5, т. 4, ЦД уведомява засегнатите участници и възстановява работата след отстраняване на проблема от T2S.

(7) При възникване на необходимост ЦД може да прехвърля функционирането на СКС върху резервната информационна система, като информира за промяната всички участници и съответните надзорни органи.

(8) ЦД възстановява работата върху основната система в първия работен ден след отстраняване на проблема.

Процедура при неизпълнение от страна на участник в СКС

Чл.163а. (Нов - Протокол № 13 от 10.09.2018г.) (1) Процедурата за действие при неизпълнение от страна на участник в СКС за действие при неизпълнение от страна на участник, съгласно чл.41 от Регламент (ЕС) № 909/2014, се определя в настоящия правилник.

(2) При установено неизпълнение от страна на участник ЦД извършва следните действия:

1. (изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) уведомява:

а. КФН - за полученото уведомление за неизпълнение, всички известни обстоятелства за неизпълнението в съответствие с чл. 28, ал. 4 от Наредба № 8, предприетите мерки във връзка с неизпълнението, както и за евентуални съществени рискове, до които може да доведе такова неизпълнение;

б. участника в неизпълнението - за действията, които се предприемат спрямо него и операциите в СКС, както и останалите участници, които не са в неизпълнение;

- в. регулирания пазар или друго място за търговия, което се обслужва от ЦД - за съответните сделки, спрямо които участника в неизпълнение е подал инструкции за операции в СКС;
- г. всички други органи и лица съгласно Наредба № 8 в приложимите случаи.
2. предприема мерки за ограничаване на последиците от настъпилото неизпълнение, в това число:
- а. спиране или ограничаване на извършваните операции в СКС;
 - б. спиране или прекратяване на членствотов ЦД;
 - в. действията по чл.130 от настоящия правилник;
 - г. прилагане на правилата за активиране на фонда за гарантиране на сетълмента на финансови инструменти и/или buy-in процедура, с цел ограничаване на загубите и влияние върху ликвидността;
 - д. други мерки, предвидени в действащото законодателство.
- (3) Уведомяването по ал.2, т.1 се извършва чрез установените комуникационни канали за връзка с КФН и членовете на ЦД .
- (4) Прилагането на мерките по ал.2, т.2 се извършва от компетентните съгласно настоящия правилник органи след преценка на обстоятелствата и рисковете, свързани с конкретния случай на неизпълнение. Мерките се прилагат при спазване на изискванията, предвидени в настоящия правилник, в зависимост от вида на действията, които се предприемат.
- (5) ЦД подава изрични инструкции до участника в неизпълнение относно обработката на наредените от него операции в СКС.
- (6) Операциите по ал.5 се извършват при спазване на правилата за окончателността на сетълмента.
- (7) (Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) СД на ЦД разработва и приема правила и процедури по чл.27, ал.1 от Наредба № 8.

Чл.163б. (Нов - Протокол № 13 от 10.09.2018г.) (1) ЦД извършва периодични тестове (веднъж годишно) на процедурите при неизпълнение от страна на участник по реда на приет от Съвета на директорите план.

(2) Тестове се извършват и в следните случаи:

- 1. при значителни промени в правилата и процедурите при неизпълнение на участник;
- 2. при поискване от компетентния надзорен орган.

(3) (Изм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) ЦД участва в периодични технически и функционални тестове с T2S съгласно определен от Евросистемата график.

Процедура при отнемане на лиценза на ЦД АД

Чл.163в. (Нов - Протокол № 13 от 10.09.2018г.) (1) В случай на отнемане на лиценза ЦД осигурява окончателността на сетълмента на всички неприключили сделки в съответствие с изискванията на настоящия Правилник и действащото законодателство.

(2) ЦД осигурява възможност за прехвърляне на активите на участници и клиенти към друг лицензиран ЦДЦК в съответствие с изискванията на приложимата нормативна уредба и получените от КФН инструкции.

(3) ЦД уведомява участниците и клиентите за съхраняваните по техни сметки финансови инструменти чрез установените комуникационни канали.

(4) ЦД осигурява нормалното функциониране на управляваните от него системи с цел извършване на прехвърляне на съответните активи в сроковете и по реда, определени в действащото законодателство и решението за отнемане на лиценза.

(5) СД на ЦД приема технологичен план за прехвърляне на активите към друг лицензиран ЦДЦК в срок от пет месеца в съответствие с дадени от КФН указания.

Раздел XII

Сетълмент чрез платформата TARGET2-Securities

(Нов - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)

Чл.163г. (Нов - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) (1) За извършване на сетълмента на финансови инструменти, деноминирани в евро, ЦД използва услугите, предоставяни от T2S при спазване на установени от Европейската централна банка (ЕЦБ) единни правила и изисквания за всички участници в платформата.

(2) Връзката между СКС и T2S, както и достъпът до T2S се осъществяват по ред, определен в правилата за функциониране на платформата.

Чл.163д. (Нов - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) (1) Всеки член на ЦД може чрез ЦД да открие в T2S следните видове сметки:

1. събирателна сметка за финансови инструменти на клиенти – съдържа съвкупност от финансови инструменти на различни притежатели от различни емисии;

2. събирателна сметка за финансови инструменти на съответния член - съдържа съвкупност от финансови инструменти на съответния член от различни емисии.

(2) ЦД поддържа в СКС огледални копия на сметките по ал.1 с цел отразяване на движенията по тях в регистрационната система.

(3) По отношение на сметките по ал.1 могат да бъдат въвеждани ограничения относно съхраняваните финансови инструменти, произтичащи от:

1. изисквания на съответното място за търговия;

2. изисквания на емитента на финансови инструменти;

3. изисквания или забрани, установени с нормативен акт.

(4) За целите на равнение на регистрираните от ЦД като емитиращ ЦДЦК емисии в T2S, ЦД открива в T2S поне една събирателна (омнибус) сметка на свое име, в която се отразяват финансовите инструменти, регистрирани за търговия в T2S и съхранявани в ЦРЦК.

(5) В сметката по ал. 4 ЦД съхранява следните финансови инструменти:

1. финансови инструменти, регистрирани в ЦРЦК, по които ЦД е емитиращ ЦДЦК, които не са вписани по сметки на членове на ЦД в СКС;

2. финансови инструменти, по които ЦД е инвестиращ ЦДЦК.

(6) Сметката по ал. 4 участва в реконсилиацията на регистрираната в T2S емисия към пълния размер на регистрираната в ЦРЦК емисия.

(7) Сметката по ал. 4 участва като насрещна сметка в трансферите на членовете на ЦД за прехвърляне на финансови инструменти между СКС и ЦРЦК.

(8) ЦД поддържа в СКС огледално копие на сметката по ал. 4.

Чл.163е. (Нов - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) (1) Механизмът на работа при отразяване на сделките, сключени чрез T2S, включва:

1. механизъм на директно/пряко отразяване, при който се използва DVP – Модел 1 - сетълмент от вид доставка срещу заплащане, при който трансферът на финансови инструменти и парични средства се осъществява едновременно на брутна база.

В инструкцията за сетълмент участниците по съответната сделка посочват дали да бъде пряко изпълнена в T2S. Това обстоятелство следва да е потвърдено двустранно от съответните участниците. Инструкциите се изпращат незабавно след стартиране на системния ден в деня на приключване на сделката.

2. механизъм на общо (споделено отразяване), при който се използва DVP - Модел 2 - сетълмент от вид доставка срещу заплащане, при който трансферът на финансови инструменти се извършва на брутна база, а трансферът на парични средства на нетна база.

ЦД обработва получените инструкции в съответствие с графика на системния ден и на база на формираните нетни позиции генерира инструкции към T2S.

(2) Плащанията по сделките се извършват в съответствие с правилата за работа на T2S, като дължимите от участниците суми следва да са на разположение по техните парични сетълмент сметки, както следва:

1. DVP – Модел 1 - веднага след започване на системния ден на приключване на сделката;

2. DVP – Модел 2 - не по-късно от един час преди първата системна обработка в СКС в деня на приключване на сделката.

(3) Сетълментът на сделките се извършва в T2S, след което незабавно се отразява по сметки на участниците в СКС.

- (4) Инструкциите за извършване на операции се подават и обработват по реда на оперативните правила за работа на СКС. Изпълнението на инструкциите за DVP – Модел 1 е с приоритет пред инструкциите за DVP – Модел 2.
- (5) Отразяване на произтичащите от сделките промени в собствеността в ЦРЦК се извършва по реда на настоящия правилник. ЦД отразява всяка промяна, настъпила след обработка на изпратените от него инструкции, след получаване на потвърждение от T2S за успешно извършено прехвърляне и/или друга операция.
- (6) ЦД изпраща инструкции към T2S, когато предварителната обработка в СКС е установила, че изпълнението на тези инструкции е възможно. В случаите, когато поради липса на финансови инструменти и/или парични средства или поради друга причина, изпълнението на нареждането от съответните членове не би било възможно в T2S, ЦД отлага изпращането на инструкцията към T2S, независимо дали е за директно или споделено отразяване.
- (7) Инструкции, по които насрещна страна е директен участник в T2S, който е изпратил своята част направо в T2S, се изпълняват само директно с директно отразяване.
- (8) Директните участници в T2S могат да изпращат инструкции директно в T2S или чрез СКС.
- (9) Членовете на ЦД, които не са директни участници в T2S изпращат инструкции чрез СКС.

Чл.163ж (1) (Нов - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Сетълментът на заявени в ЦД сделки по DVP – Модел 2 се извършва в минимум три основни сетълмент цикъла в деня на сетълмент в съответствие с графика на системния ден на СКС.

(2) Във всеки един сетълмент цикъл участват всички сделки със сетълмент дата - датата на системния ден и за които е осигурено наличие на финансови инструменти и парични средства. Условието за осигуряване на финансови инструменти и/или парични средства се счита за изпълнено, ако има изпълнима насрещна сделка в същия сетълмент цикъл, която ще достави необходимите финансови инструменти или парични средства.

(3) Сделките се считат за изпълними към съответния сетълмент цикъл, в случай че са налице следните условия :

1. броят на наличните и осигурени финансови инструменти при доставящата страна е по-голяма или равна на тези по сделката;
2. сумата от налични и осигурени парични средства при приемащата/заплащаща страна е по-голяма или равна на тези по сделката.

(4) За целите на приключването на сделки в T2S ЦД открива техническа (буферна) сметка в T2S на свое име. В посочената сметка временно се съхраняват финансовите инструменти от всички доставящи страни и се прехвърлят към получаващите страни в рамките на един сетълмент цикъл.

(5) ЦД поддържа огледално копие на сметката по ал. 4 в СКС.

(6) За целите на нетиране по DVP – Модел 2, ЦД извършва нетиране, както следва:

1. нетиране на паричните средства по сделките, определени за приключване в даден сетълмент цикъл.

2. техническо нетиране на финансови инструменти по сделките, определени за приключване в даден сетълмент цикъл, като използва сметката по ал.4.

(7) За целите на нетиране на парични средства ЦД открива и декларира буферна сетълмент сметка в кредитна институция, свързана с T2S DCA сметка в T2S.

(8) Нетирането на парични средства се извършва за всички сделки в един сетълмент цикъл на два етапа/нива:

1. ниво 1 – формиране на нетни позиции по декларираните от членовете по конкретните сделки сетълмент сметки за сделки с конкретен ISIN;
2. ниво 2 – формиране на нетни позиции по T2S DCA в T2S на база получените нетни позиции от ниво 1 и декларираните връзки СКС между конкретни сетълмент сметки и T2S DCA в T2S.

(9) Нетирането на ниво 1 се извършва като се сумират паричните суми, които член на СКС ще получи /прехвърляща страна/ и от тях се извадят задълженията (получаваща/купуваща страна) на съответния член по всички сделки от конкретния сетълмент цикъл, в който той е участник и е декларирал конкретната сетълмент сметка. Резултатът от нетирането е нетна позиция спрямо конкретна сетълмент сметка на съответния член.

(10) Нетирането на ниво 2 се извършва като се сумират всички нетни позиции изчислени от ниво 1 на сетълмент сметки, деклариращи към конкретна T2S DCA сметка. Кредитните позиции от ниво 1 се вземат със знак плюс, а дебитните - със знак минус. Получените позиции са нетни спрямо T2S DCA сметките.

(11) Техническото нетиране на позиции по финансови инструменти се извършва по алгоритъм, определен в Инструкциите за работа на СКС.

(12) Не подлежат на нетиране сделки в следните случаи:

1. страните по сделката предварително са обявили, че трансферът на финансови инструменти и парични средства по нея ще бъде на брутна база (DVP Модел 1);
2. една от страните по сделката е директен участник в T2S (DCP) и е изпратила инструкции самостоятелно в T2S.

Чл.163з. (Нов - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) (1) ЦД, в качеството си на емитиращ ЦДЦК, осигурява на всеки инвестиращ ЦДЦК – участник в T2S (participating CSD) достъп до предоставяните услуги при условията на равнопоставеност с останалите членове на ЦД.

(2) След подаване на изрична заявка инвестиращият ЦДЦК получава достъп до услугите и системата на ЦД и може да извършва от свое име и за своя сметка, както и от името и за сметка на своите клиенти/потребители операции по държане и администриране на притежавани от трети лица финансови инструменти, включително:

1. съхранение на ценни книжа, разпределяне на лихва и дивиденди върху съхраняваните ценни книжа и обработване на корпоративните действия по отношение на тези ценни книжа;
2. откриване и водене на сметки за безналични финансови инструменти и регистрация на клиенти;
3. регистриране на безналични финансови инструменти;
4. представителство при заявяване и извършване на корпоративни действия, включително и за изпълнение на парични и непарични задължения на емитент на безналични финансови инструменти към притежателите на финансовите инструменти и към ЦД;
5. попечителство - държане на финансови инструменти на клиенти и свързаните с това услуги;
6. други функции, свързани с дейността на ЦД, съгласно настоящия правилник.

(3) Инвестиращият ЦДЦК може да извършва функции като оператор по регистъра по реда на настоящия правилник.

(4) Инвестиращият ЦДЦК може да открива събирателни сметки в регистрационната система и СКС в съответствие с чл. 133 от ЗПФИ за целите на попечителската дейност.

(5) Инвестиращият ЦДЦК има право да получава информация от ЦД относно корпоративните действия, които обслужва.

(6) Инвестиращият ЦДЦК (участник в T2S) предоставя на ЦД необходимата информация за целите на вписване на обстоятелства в ЦРЦК.

(7) Инвестиращият ЦДЦК, който извършва попечителски услуги, предоставя информация, необходима за идентификация на клиентите в случаите и по реда на чл.133 от ЗПФИ и чл.110в, ал.3 от ЗППЦК.

Чл.163и. (Нов - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) (1) В платформата на T2S се въвеждат за търговия емисиите на финансови инструменти, регистрирани в ЦРЦК и деноминирани в евро, както следва:

1. всички емисии прехвърлими ценни книжа;
2. емисиите дялове на предприятия за колективно инвестиране – по заявление от съответното лице;
3. емисии прехвърлими ценни книжа, които се котират в евро на място за търговия.

(2) По искане на инвестиращ ЦДЦК в T2S, ЦД АД незабавно предоставя достъп до съответните емисии по ал.1 без допълнително заплащане, като открива и необходимите за целта сметки на ЦДЦК.

Чл.163к. (Нов - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) (1) Корпоративни действия в T2S за финансови инструменти, регистрирани в ЦРЦК се администрат по реда на настоящия правилник, като се използва системата от съобщения за комуникация, определена съгласно правилата и процедурите на T2S.

(2) Членовете на ЦД могат да осъществяват връзка с ЦД по повод корпоративни действия чрез комуникационна система на ЦД, чрез SWIFT или системата на T2S.

(3) В случаите на корпоративно действие относно финансови инструменти, които се администрират от друг инвестиращ ЦДЦК, комуникацията се извършва чрез T2S. Предходното изречение се прилага и в случаите, когато директно свързани в T2S членове на ЦД имат позиция по конкретната емисия финансови инструменти.

(4) Всички плащания по корпоративни действия за регистрирани в T2S емисии се извършват чрез системата на T2S. В приложимите случаи ЦД получава и препраща инструкции за корпоративни действия чрез системата на T2S.

Глава дванадесета **Операции с безналични финансови инструменти**

Раздел I **Нареждания за извършване на операции**

Чл. 164. (1) Всички нареждания за извършване на операции в СКС от членовете на ЦД се заявяват чрез съобщения по стандарт ISO 15022, адаптирани и съвместими за пренос през мрежата на SWIFT.

(2) Регистрация на клиент в СКС се извършва чрез подаване на едностранно нареждане от оператор по регистъра.

(3) Откриване на сметки за финансови инструменти се извършва чрез едностранно нареждане към СКС от членовете на ЦД.

(4) В предвидените в нормативен акт случаи, ЦД може да открива сметки и по нареждане на овластени органи и трети лица.

Чл. 165. (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Наличностите по сметките в СКС отразяват наличностите по сметки в регистрационната система на ЦД, до размера, заявен от притежателя за търговия.

(2) За приключване на прехвърляне на финансови инструменти е необходимо наличието на следните условия: регистриран клиент; открити сметки; наличност от финансови инструменти по сметката на прехвърлителя; достатъчно парични средства по сметката на приобретателя на финансовите инструменти, в случаите когато прехвърлянето е обвързано и с плащане през системата на ЦД.

(3) С един трансфер може да бъде наредено прехвърляне на финансови инструменти, изцяло или частично, само от една емисия и към една сметка.

Чл. 166. (1) Системата изпълнява следните видове нареждания за прехвърляне:

1. прехвърляне от собствена сметка към сметка в клиентски подрегистър при член на ЦД. Членът на ЦД регистрира клиента и нарежда откриването на съответната сметка. Операторът по регистъра нарежда прехвърлянето чрез едностранно нареждане по инструкции от съответния член на ЦД;

2. прехвърляне от сметка при един член на ЦД по сметка при друг член на името на същия собственик. Извършва се от СКС въз основа на двустранно нареждане, подадено от оператор по регистъра;

3. прехвърляне от сметка в клиентски подрегистър при член на ЦД по собствена сметка извън клиентските подрегистри. Извършва се от СКС въз основа на едностранно нареждане, подадено от оператор по регистъра;

4. прехвърляне на финансови инструменти от и към сметки за обезпечение по маржин покупки и къси продажби. Нареждат се от членовете на ЦД в зависимост от нуждите за промяна на размера на обезпечението;

5. прехвърляне при продажба на финансови инструменти.

(2) Прехвърлянето на финансови инструменти, вследствие на сключена сделка се извършва след получени нареждания за прехвърляне от участниците - страни по сделката.

- (3) Данните за разпределяне на финансовите инструменти към сметките за финансови инструменти в регистъра се изпращат от оператор по регистъра, като за всяка страна по конкретната сделка може да има само един оператор по регистъра.
- (4) Данните за разпределяне на финансовите инструменти следва да са постъпили преди съответната сесия, в която ще приключи сделката.
- (5) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* В случаите, когато данните по ал. 4 не са постъпили преди съответната сесия, сделката приключва като финансовите инструменти се прехвърлят по специална сметка на съответния член на ЦД. След постъпване на необходимите данни финансовите инструменти се прехвърлят към съответните сметки по чл. 6 от Наредба № 8.
- (6) При наличие на активни корпоративни действия в случаите по ал. 5, предвидените в настоящия правилник правила за управление на неприключили транзакции при корпоративни действия се прилагат съответно.
- (7) В случай, че за определена сделка са изпратени съобщения, в които фигурира една и съща парична сметка за задължаване и за заверяване, системата не генерира заявка за разплащане, а само за прехвърляне на финансовите инструменти.

Чл.167. Отмяна на прието от СКС нареждане за прехвърляне може да бъде направена преди настъпване на момента по чл. 129, ал.1 от правилника, както следва:

1. за двустранни нареждания – въз основа на двустранно потвърждение;
- 2 за едностранни нареждания – въз основа на едностранно потвърждение.

Раздел II

Коригиране на погрешни вписвания

- Чл.168.** (1) При погрешно подадени инструкции за приключване на сделка до СКС се изпраща съобщение за корекция на подадените данни, съгласно чл. 129, ал. 3 от настоящия правилник.
- (2) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* При наличие на данни за погрешни вписвания в регистрите на ЦД, корекции се извършват по реда, предвиден в чл. 9 от Наредба № 8, въз основа на писмено заявление чрез член на ЦД. Заявлението се подава заедно с информация за причината за подаването на грешни данни и копия на документите по съответното вписване.
- (3) ЦД извършва проверка и при наличие на основание коригира вписването, за което уведомява заинтересованите лица.
- (4) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Корекцията на погрешно вписване не може да води до промяна на параметрите на приключила сделка с оглед спазване на изискванията за неотменимост на нареждане за прехвърляне и окончателност на сесията.
- (5) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* В случаите, когато корекция на данните е постановена с влязъл в сила съдебен акт, ЦД извършва корекцията в съответствие с изрично постановеното от съответния съд решение. Корекцията се извършва въз основа на заявление от заинтересовано лице, към което се прилага заверен от съда препис на влезлия в сила акт. ЦД извършва корекцията и уведомява заинтересованите лица при съответно прилагане на предходните алинеи.
- (6) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* В случай че със съдебно решение е обявена недействителна сделка с финансови инструменти, сключена на място за търговия, страните по сделката уреждат взаимоотношенията помежду си съгласно търговското и гражданското законодателство.

Раздел III

Операции и услуги по нареждане на регистрационен агент. Издаване на удостоверителни документи за притежателите на финансови инструменти

Общи положения

Чл.169. (1) Регистрация на прехвърляния на финансови инструменти, свързани с предварително сключени между страните сделки и действия по извършване на дарения и наследяване, се извършва въз основа на представени от страните пред регистрационния агент (РА) документи, материализиращи съответната сделка, в изискуемата законова форма.

(2) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* РА извършва проверка на самоличността и представителната власт на клиентите, съответно техните пълномощници по реда на глава осма от Наредба № 38.

(3) За целите на прехвърляне по ал.1, РА може да открива клиентски сметки на страните по сделката с финансови инструменти.

(4) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* РА нарежда регистрация на прехвърлянията по ал. 1 съгласно представените документи в съответствие с разпоредбите на глава осма на Наредба № 38 и другите действащи нормативни актове.

(5) Наредданията за регистриране на клиенти, откриване на сметки и регистриране на прехвърляния по ал. 1 се изпращат и изпълняват в съответствие с операционните правила на СКС.

(6) *(Изм. - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Представените от клиентите на РА документи за регистрация се съхраняват от инвестиционния посредник по реда и в сроковете, предвидени в действащото национално и европейско законодателство.

(7) РА нарежда прехвърляния по ал.1, съгласно изискванията на действащите нормативни актове, като прилага необходимата професионална грижа в съответствие с най-добрите интереси на своите клиенти.

(8) *(Нова - Протокол № 17 от 13.11.2025г.)* Представените пред РА документи могат да бъдат подписани и с квалифициран електронен подпис, освен ако в нормативен акт не е предвидено друго.

Регистрация на предварително сключени сделки

Чл.170. (1) РА подава нареждане до ЦД за регистрация на сделки с финансови инструменти, предварително сключени пряко между страните, след изискване на:

1. писмен договор (оригинал или нотариално заверен препис) за прехвърляне на финансови инструмент, съдебен акт или друг документ, който замества договора за прехвърляне на финансови инструменти;
2. удостоверителен документ относно притежаване на финансовите инструменти, предмет на сделката - оригинал;
3. нареждане за прехвърляне на финансовите инструменти, подписано от прехвърлителя.

(2) След проверка на документите по ал. 1 инвестиционният посредник, извършващ дейност като РА, нарежда прехвърляне на финансовите инструменти.

Регистрация на дарение

Чл.171. (1) РА подава нареждане до ЦД за регистрация на прехвърляне на финансови инструменти чрез дарение след изискване на:

1. писмен договор за дарение (оригинал или нотариално заверен препис);
2. удостоверителен документ относно притежаване на финансовите инструменти, предмет на дарението - оригинал;
3. нареждане за прехвърляне на финансовите инструменти, подписано от прехвърлителя.

(2) След проверка на документите по ал. 1 инвестиционният посредник, извършващ дейност като РА, нарежда прехвърляне на финансовите инструменти.

Регистрация на наследяване по закон

Чл.172. (1) РА подава нареждане до ЦД за регистрация на прехвърляне на финансови инструменти чрез наследяване по закон след изискване на:

1. (изм. - *Протокол № 6 от 19.06.2015г.*) удостоверение за наследници, съответно еквивалентен чуждестранен документ с официален превод и легализация - оригинал или нотариално заверен препис;
2. искане за справка за притежаваните от наследодателя финансови инструменти, подписано от всичките наследници или упълномощени от тях лица;
3. договор за доброволна делба между всички наследници по удостоверение за наследници, с нотариална заверка на подписите. Въз основа на справката по т. 2 в договора трябва да бъдат обхванати всички финансови инструменти, предмет на наследството, освен онези, които са обект на наследяване по завет;
4. нареждане за прехвърляне на съответните дялове финансови инструменти от сметката на наследодателя по съответните сметки на наследниците, подписано от всички наследници или упълномощени от тях лица. Нареждането се подписва само от наследниците, които получават дял по договора за доброволна делба;
5. документ, удостоверяващ притежаване на финансовите инструменти, предмет на наследството - оригинал. В случай, че наследниците не разполагат с такъв документ, се представя декларация за това обстоятелство от лицата по т.2;

(2) След проверка на документите по ал.1, РА:

1. подава до ЦД заявка за справка по ал. 1, т. 2 за притежаваните от наследодателя финансови инструменти и за тяхното блокиране;
2. предоставя на наследниците издадената от ЦД справка.
3. регистрира наследниците, които получават дял по договора за доброволна делба, като свои клиенти и открива съответните клиентски сметки.
4. в съответствие с договора за доброволна делба между наследниците, нарежда прехвърлянето на съответните дялове финансови инструменти, въз основа на нареждането по ал.1, т.4 от сметката на наследодателя по съответните сметки на наследниците. За прехвърлянето по сметка на всеки отделен наследник се изпраща отделно съобщение.

(3) След получаване на съобщенията за прехвърляне ЦД:

1. открива клиентски сметки на наследодателя при РА и извършва захранването им служебно от съответните сметки на наследодателя.
2. в случаите, когато наследодателят не е клиент на РА, при получаване на заявка по ал.2,т.1, едновременно с блокирането на финансовите инструменти, предмет на наследството, ЦД регистрира наследодателя като клиент на РА, като му присвоява служебен клиентски номер.
3. изпраща съобщение до съответния член, при който е имало сметки с финансови инструменти, предмет на наследството и които служебно са прехвърлени по реда на т.2.

Чл.172а. (Нов - *Протокол № 9 от 28.07.2014 г.*) (1) В случаите на липса на воля от страна на наследниците за доброволна делба, РА подава нареждане до ЦД за регистрация на прехвърляне на финансови инструменти чрез наследяване по закон, след представяне на заявление по образец, към което се прилагат:

1. удостоверение за наследници, съответно еквивалентен чуждестранен документ с официален превод и легализация - оригинал или нотариално заверен препис;
2. искане за справка за притежаваните от наследодателя финансови инструменти, подписано от наследника или упълномощено от него лице;
3. удостоверителен документ за притежавани финансови инструменти, предмет на наследството - оригинал. В случай, че наследникът не разполага с такъв документ, се представя декларация за това обстоятелство;
4. документи, удостоверяващи по безспорен начин размера на наследствения дял във връзка с регистриране на индивидуално придобити финансови инструменти:
 - а) влязъл в сила съдебен акт за установяване на наследствени права и/или;
 - б) друг документ, въз основа на който може да бъде определен броя финансови инструменти, които наследника следва да придобие по наследство.
 - в) декларация по образец за съгласие за извършване на регистрация съгласно наследствения дял.

5. нареждане за откриване на сметка и прехвърляне на съответстващия на наследствения дял брой финансови инструменти от сметката на наследодателя по сметка на наследника.

(2) РА може да изисква от заявителя и други данни и документи, необходими за регистрация на прехвърлянето.

(3) След проверка на документите по ал.1, РА:

1. подава до ЦД заявка за справка за притежаваните от наследодателя финансови инструменти и за тяхното блокиране;

2. предоставя на наследника издадената от ЦД справка.

3. регистрира наследника като клиент и открива клиентска сметка при ЦД.

4. в съответствие с документите по ал.1, нарежда прехвърлянето на съответния дял финансови инструменти, въз основа на нареждането по ал.1, т.5 от сметката на наследодателя по сметка на наследника.

(4) Регистрацията се извършва чрез откриване и вписване по сметка на наследника в Централен депозитар на съответстващия на наследствения дял брой безналични финансови инструменти. Чл. 172 се прилага съответно.

(5) При изискване от компетентен съд ЦД издава справка за притежавани от наследодателя финансови инструменти за целите на съдебното производство по чл. 110 от ГПК.

(6) ЦД не носи отговорност за верността, точността и пълнотата на информацията и данните, получени от неговите членове, наследниците – заявители на процедурата и други овластени органи и лица, както и за законосъобразността на действията им, свързани с регистрация на наследяване по закон.

Чл. 172б. (Нов - Протокол № 6 от 19.06.2015 г.) (1) В случай, че финансовите инструменти, предмет на наследяване, се съхраняват по клиентска сметка при член на ЦД, различен от регистрационния агент, който е подал нареждане за регистрация на прехвърляне, ЦД уведомява съответния член за заявената процедура, след получаване на заявката за издаване на справка по чл. 172, ал.2, т.1.

(2) В срок от пет работни дни от получаване на съобщението по ал. 1, членът на ЦД, при който се съхраняват финансовите инструменти на наследодателя, полага всички разумни усилия за проверка на регистрираната при него информация относно наследодателя - титуляр на сметката за финансови инструменти.

(3) Регистрационният агент, който е подал нареждане за регистрация на наследяване, изпраща по електронен път на ЦД сканирани документите, представени в процедурата, в следните случаи:

1. финансовите инструменти, предмет на наследяване, са с обща номинална стойност над 10 000 (десет хиляди лева);

2. заявена е процедура за наследяване на чуждестранно лице.

(4) ЦД изпраща получените от регистрационния агент документи до съответния член, при който се съхраняват финансовите инструменти на наследодателя, за целите на проверката по ал.2

(5) ЦД извършва справка в Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението (ЕСГРАОН) към Главна дирекция "Гражданска регистрация и административно обслужване" при наличие на съответните предпоставки за предоставяне на данни от ЕСГРАОН за наследодателя - титуляр на сметката за финансови инструменти. За резултатите от проверката се уведомяват членовете на ЦД, участващи в процедурата по регистрация, за предприемане на необходимите действия съгласно нормативната уредба.

(6) При наличие на данни за неправомерно разпореждане с финансовите инструменти, предмет на наследяване, членът на ЦД, при който се съхраняват финансовите инструменти на наследодателя, изпраща съобщение до ЦД за спиране на процедурата. Съобщението се изпраща в срока по ал. 2 и съдържа информация за данните по предходното изречение. ЦД уведомява своите членове, участващи в процедурата по регистрация, както и компетентните органи, когато това е необходимо, за спирането на процедурата.

(7) При неполучаване на съобщение от члена на ЦД, при който се съхраняват финансовите инструменти, ЦД регистрира заявеното от РА прехвърляне на финансови инструменти след изтичане на срока по ал.2.

Регистрация на наследяване по завещание/завет

Чл.173. (1) РА подава нареждане до ЦД за регистрация на прехвърляне на финансови инструменти чрез наследяване по завещание/завет след изискване на:

1. удостоверение за наследници (оригинал или нотариално заверен препис);
2. нотариално заверен препис от саморъчно или нотариално завещание изготвено в изискуемата от Закона за наследството форма с всички необходими реквизити;
3. протокол от нотариус за обявяване на завещанието;

(2) След проверка на документите по ал. 1, РА:

1. подава до ЦД заявка за справка и блокиране на финансовите инструменти - портфейл на наследодателя.
2. след получаване на информация за портфейла на наследодателя уведомява наследника, който го е заявил, само до размера на частта която следва да получи от притежаваните от наследодателя финансовите инструменти съгласно завещанието/завета.
3. в съответствие със завещанието/завета РА нарежда прехвърлянето на съответните дялове, от притежаваните от наследодателя, финансови инструменти от неговата сметка, по съответните сметки на наследниците, заявили процедурата по наследяване. За прехвърлянето по сметка на всеки отделен наследник се изпраща отделно съобщение.

(3) За неуредените въпроси се прилага съответно чл. 172.

Промяна и поправка на персонални данни

Чл.174. (1) Промяна и поправка на сгрешени персонални данни се нареждат от РА на основание искане от притежател на финансови инструменти с приложени към него следните документи:

1. (изм. - *Протокол № 11 от 14.04.2021г.*) удостоверение документ за притежание на финансови инструменти - оригинал. В случай че лицето не разполага с такъв документ, се представя декларация за това обстоятелство;
2. удостоверение, издадено от съответната служба по гражданско състояние (оригинал) - при промяна на данните за ЕГН;
3. удостоверение, издадено от съответната общинска служба (оригинал) - при промяна на данните за адрес;
4. съдебно решение или административен акт (оригинал или заверен препис) - при промяна на име.

(2) След проверка на представените документи, РА извършва следните действия:

1. регистрира като клиент лицето по ал.1, като изпраща до ЦД съобщение, в което фигурират данните за лицето, с които е първоначално регистрирано при ЦД (съответно сгрешените данни за лицето).
2. изпраща съобщение до ЦД, в което фигурира идентификационният номер на съобщението по т.1, валидните данни за лицето, и съответния код за промяна в данните съгласно техническите инструкции. За всяка отделна промяна се изпраща отделно съобщение.

(3) След успешно регистриране на данните от съобщението ЦД изпраща съобщение до съответния член, на който лицето по ал. 1 е клиент, и издава удостоверение документ за притежаваните финансови инструменти по лични сметки.

(4) Корекцията на данни по отношение на притежатели на компенсаторни инструменти се извършва по ред, определен в ЗСКИ и Наредбата за дейността на ЦД по регистриране на издаването, сделките и по извършване на плащанията с компенсаторни инструменти.

(5) (*Нова - Протокол № 9 от 28.07.2014 г.*) Промяна на данни за правната форма на клиент (притежател на финансови инструменти) се нарежда от РА на основание искане от клиента с приложени към него:

1. (изм. - *Протокол № 11 от 14.04.2021г.*) удостоверение документ за притежавани на финансови инструменти – оригинал. В случай че лицето не разполага с такъв документ, се представя декларация за това обстоятелство;
2. решение на компетентния орган за преобразуване чрез промяна на правната форма;
3. (*нова - Протокол № 6 от 19.06.2015 г.*) декларация (по образец) за уведомяване на заложените кредитори в случаите на вписани обезпечения върху финансовите инструменти.

(6) (*Нова - Протокол № 9 от 28.07.2014 г.*) След проверка на представените документи, РА извършва следните действия:

1. изпраща до ЦД съобщение, в което фигурират данните за клиента, с които е първоначално регистриран, както и новите данни.
2. изпраща до ЦД съобщение, в което фигурира идентификационният номер на съобщението по т.1, валидните данни за клиента, и съответния код за промяна в данните съгласно техническите инструкции за работа на СКС.

Издаване на удостоверителни документи за притежателите на финансови инструменти

- Чл.175.** (1) По искане на притежател на безналични финансови инструменти ЦД издава удостоверителен документ за притежаваните от него финансови инструменти чрез член на ЦД.
- (2) Удостоверителни документи по ал. 1 се издават от ЦД за наличния към момента на издаване брой финансови инструменти по конкретна сметка.
- (3) Заявките за издаване на удостоверителни документи се подават от членовете на ЦД.
- (4) Заявки за удостоверителни документи за финансови инструменти по лични сметки на физически и юридически лица се подават от РА.
- (5) Заявки за удостоверителни документи за финансови инструменти по сметки при член на ЦД се подават от съответния член на ЦД, който администрира сметките.
- (6) Издадени, но неполучени удостоверителни документи се съхраняват от ЦД в срок от 1 година, считано от датата на издаването им, след което се унищожават.
- (7) По искане на притежател на безналични финансови инструменти ЦД издава дубликат на удостоверителен документ за притежаваните от него финансови инструменти чрез член на ЦД, действащ като РА.

Издаване на справки за портфейл

- Чл.176.** (1) Издаването на справка за портфейл се извършва въз основа на искане от клиент за справка за състояние на портфейл.
- (2) След спазване на процедурите за легитимация и представителство, предвидени в Наредба № 38, РА изпраща до ЦД съобщение със заявка за издаване на съответния тип портфейл.
- (3) Кодове за издаване на различните типове справки за наличности по сметки на клиенти се съдържат в съответните технически инструкции.
- (4) (*Изм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г., изм. - Протокол № 6 от 23.05.2024г.*) За получаването на разширена справка за портфейл (съдържаща и данни за членовете на ЦД, при които има наличности по клиентски сметки на титуляра) е необходимо изрично писмено съгласие на титуляра, подписано в присъствието на служител на ИП, определен в съответствие с чл.109, ал.2 от Наредба № 38. Съгласието по предходното изречение може да бъде дадено и от надлежно упълномощен съгласно чл.111 от Наредба № 38 представител на титуляра.

Част пета

Регистрация и сделки с компенсаторни инструменти. Приватизационни сделки

Глава тринадесета

Регистрация и сделки с компенсаторни инструменти

Раздел I

Регистрация на емисии компенсаторни инструменти

Чл. 177. (1) Регистрацията на компенсаторни инструменти (КИ) се извършва по реда на ЗСКИ и Наредбата за дейността на Централен депозитар по регистриране на издаването, сделките и по извършване на плащанията с компенсаторни инструменти.

(2) Новорегистрираните компенсаторни инструменти се прибавят към общия обем на съответните емисии, регистрирани до момента на регистрацията.

(3) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* При регистрацията на емисии поименни компенсационни бонове (ПКБ), Централният регистър за компенсаторни инструменти (ЦРКИ) към Агенция за публични предприятия и контрол (АППК), може да нареди регистрацията на отделна подемисия за ПКБ, издадени от съответния компетентен орган. В тези случаи се присвоява код на емисия, формиран по следния начин: "РКВXXXXX". "РКВ" е тип на компенсаторни инструмент, а "XXXXX" е единен идентификатор на поземлената комисия/общинска служба по земеделие и гори, издател на ПКБ, съгласно Единния класификатор на териториалните единици на НСИ.

(4) Зачистването на отделна подемисия и прехвърлянето на компенсаторните инструменти към общата емисия се извършва по нареждане на ЦРКИ.

Раздел II

Прехвърляния на компенсаторни инструменти

Чл. 178. (1) Регистрацията на сделките и плащанията с КИ се извършва по реда на ЗСКИ и Наредбата за дейността на Централния депозитар по регистриране на издаването, сделките и по извършване на плащанията с компенсаторни инструменти.

(2) Обработката и приключването на сделки с предмет КИ, сключени на регулиран пазар, се извършва по общия ред, предвиден в част четвърта на настоящия правилник.

(3) Отделните клиенти в една сделка с ПКБ могат да участват с ПКБ от основната емисия, както и с различни подемисии.

(4) Сборът от ПКБ за всички клиенти по основната емисия и по подемисии, трябва да бъде равна на общия брой ПКБ, за който е сключена сделката. За всеки отделен клиент и за всяка отделна подемисия се изпраща отделно съобщение. Данните за емисиите, в съобщенията за купувачите, трябва да съвпадат с данните за емисиите в съобщенията на продавачите или да бъде посочена общата емисия за всички ПКБ.

(5) Прехвърляния на КИ на извънрегулиран пазар се извършват в случаите, когато КИ не са предмет на продажба.

(6) Наредданията за прехвърляне се подават по общия ред за прехвърляне на финансови инструменти на извънрегулиран пазар.

Раздел III

Плащания с компенсаторни инструменти

Чл. 179. (1) За регистриране на плащания с КИ по сделки, съгласно чл.13 и чл.13а от ЗСКИ, компетентния орган, приел плащането изготвя и изпраща в ЦД уведомление за плащане с КИ по образец, към което прилага:

1. нареждане от притежателя за плащане с компенсаторни инструменти – по образец;

2. документ за платена такса към ЦД;

3. *(изм. - Протокол № 1 от 27.01.2017г.)* оригинал на депозитарната разписка или друг удостоверятелен документ, издаден от Централен депозитар АД, с който платецът е удостоверил наличието и притежанието на компенсаторните инструменти.

(2) ЦД регистрира плащането с КИ в срок до три работни дни от получаване на пълния комплект документи.

(3) При установяване на невъзможност да бъде регистрирано плащането ЦД изпраща уведомление до платеца и органа приел плащането за констатирания проблем и причините,

възпрепятстващи операцията в тридневен срок от получаване на преписката. При липса на данни за адрес на платеца, справка се изпраща само до съответния орган.

Чл. 180. (1) За извършване на плащания с КИ по сделки сключени на централизиран публичен търговен (ЦПТ) и неписъствени публични търгове (НПТ), ЦД получава преди провеждането на търговете следната информация от регулирания пазар:

1. списък на дружествата, чиито акции или дялове са предмет на търга;
2. разпределение на акциите или дяловете по лотове;
3. начин на плащане (с КИ, с пари или комбинирано).

(2) За сключените сделки на търговете ЦД получава информация от регулирания пазар по общия ред.

(3) (Изм. - *Протокол № 11 от 14.04.2021г.*) При сделки със заплащане с парични средства, дължимата сума по сделката се превежда по сметка на АППК в БНБ. ЦД приключва сделката, като прехвърля акциите по сметка на купувача, след представяне на екземпляр от платежно нареждане.

(4) (Изм. - *Протокол № 11 от 14.04.2021г.*) В случай, че емисията - обект на сделката, не е регистрирана в ЦД или се прехвърлят дялове от дружества с ограничена отговорност, прехвърлянето на собствеността се извършва от АППК.

(5) При заплащане с КИ, членовете на ЦД изпращат съобщение с данни за емисията и количеството КИ, с които се извършва заплащането. В случай, че по една сделка се извършва заплащане с различни КИ, се изпраща отделно съобщение за всеки вид КИ.

(6) (Изм. - *Протокол № 11 от 14.04.2021г.*) Въз основа на получените съобщения, ЦД приключва сделките, като прехвърля ценните книжа по сметка на купувача и заличава прехвърлените по сметка на АППК КИ.

(7) (Изм. - *Протокол № 11 от 14.04.2021г.*) В случай, че емисията-обект на сделката, не е регистрирана в ЦД или се прехвърлят дялове от дружества с ограничена отговорност, прехвърлянето на собствеността се извършва от АППК.

Чл. 181. (1) При регистрирано плащане ЦД уведомява съответните държавни органи в тридневен срок от получаване на пълния комплект документи.

(2) (Изм. - *Протокол № 11 от 14.04.2021г.*) ЦД изпраща данни за сделките, сключени на централизиран или неписъствени публичен търговен, след получаване на потвърждение за плащане или след тяхното приключване до АППК, с предварително утвърдено от двете страни съдържание и формат.

(3) След получаване на нареждания за корекции от ЦРКИ и такива по реда на чл.136 от ЗСКИ, ЦД предприема съответните действия и уведомява ЦРКИ за резултата.

Чл. 182. (1) ЦД издава удостоверения по реда на Наредбата за прилагане на чл.7, ал. 3 от Закона за възстановяване на собствеността върху одържавени недвижими имоти, в случай, че КИ са придобити в резултат на обезщетяване и не са предмет на вписани тежести в регистъра на ЦД.

(2) Издаването на удостоверение се извършва чрез регистрационен агент, който изпраща съответното съобщение до ЦД. След получаване на съобщението и проверка за наличност, ЦД издава удостоверението и блокира КИ в полза на Министерство на финансите (МФ).

(3) След получаване на уведомление от МФ за изплащане на паричната равностойност, ЦД занулява партидата компенсаторни инструменти. При получено уведомление за отказ ЦД деблокира компенсаторните инструменти.

Чл. 183. Корекции по регистрирани данни за собственост върху емисии КИ се извършват от ЦД въз основа на нареждане от ЦРКИ.

Чл. 184. (1) ЦД служебно занулява наличностите по сметките за КИ, издадени по реда на §12, ал.4 от ПЗР на ЗИД на Закона за уреждане правата на граждани с многогодишни жилищноспестовни влогове (ЗУПГМЖСВ), като запазва информацията за партидите и сметките в регистъра.

(2) Зануляването се изразява в прехвърляне на съответната наличност от сметката на титуляра към сметка на издателя и намаляване на общия размер емитирани КИ от съответния вид.

(3) Действията по зануляване се предприемат, след получаване на информация от областните управители, която да съдържа:

1. искане за зануляване;
2. имената на титулярите, чиито партии следва да бъдат занулени;
3. номер на временното удостоверение;
4. размерът на номинала;
5. областна управа - издател;
6. номер на собственик в ЦРКИ.

(4) В случаите, когато списъкът за зануляване съдържа повече от 10 (десет) партии, към хартиения носител се прилага и електронен носител (файл с формат XLS) със същото съдържание и следните реквизити:

1. трите имена на титулярите;
2. номер на временно удостоверение;
3. номинал;
4. областна управа – издател;
5. номер на партията в ЦРКИ.

(5) След проверка на документите, ЦД пристъпва към изпълнение на искането за зануляване или уведомява писмено областния управител за непълноти в документацията.

(6) В случай, че има неизпълнени заявки за зануляване, ЦД уведомява областния управител за причините, поради които това не може да се направи.

(7) В случай, че компенсаторните инструменти се намират по сметка при член на ЦД, след зануляването ЦД го уведомява за причината за зануляване.

(8) След приключването на транзакциите по зануляването, ЦД уведомява областния управител и ЦРКИ.

Глава четиринадесета

Регистрация по приватизационни сделки

Чл. 185. (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Прехвърляния на финансови инструменти, собственост на българската държава, след извършена продажба по реда на Закона за приватизация и следприватизационен контрол (ЗПСК) се извършват по нареждане на Изпълнителния директор на АППК.

(2) Наредданията за прехвърляне се подават на основание сключена сделка или прехвърляне на акции по реда на ЗПСК.

Чл. 186. (1) Регистрация на прехвърляне на ценни книжа, продадени в резултат на приватизационна сделка, по реда на ЗПСК, се извършва въз основа на нареждане по образец, подадено по служебен ред от институцията, осъществила продажбата съгласно изискванията на ЗПСК, за прехвърляне на ценни книжа от сметка на държавата по сметка лицето придобило акциите.

(2) *(Изм. - Протокол № 1 от 27.01.2017г.)* ЦД регистрира прехвърлянето в срок от 3 работни дни след представяне на пълния комплект документи и издава удостоверителен документ на лицето придобило акциите.

(3) ЦД издава акт за регистрация на прехвърлянето на институцията, извършила продажбата на акциите.

(4) Акт за регистрация по ал. 3 може да бъде предоставен и на дружеството, издало финансовите инструменти, предмет на прехвърлянето по негово искане.

Чл. 187. (1) Регистрация на прехвърляне на ценни книжа по реда на ЗПСК, се извършва въз основа на нареждане по образец, подадено по служебен ред от институцията, обезщетяла акционерите, за прехвърляне на ценните книжа от сметка на държавата по сметка на приобретателя.

(2) Към нареждането се прилага заверено копие на споразумението за прехвърляне на ценните книжа между държавата и акционера.

(3) След регистрация на прехвърлянето ЦД издава удостоверителен документ на собственика на ценните книжа и акт за регистрация на прехвърлянето. Документите по предходното изречение се предоставят на представляващия дружеството или на изрично упълномощено от него лице.

(4) При липса на достатъчно данни относно обезщетените лица, ЦД може да изисква допълнително документи и сведения от дружеството или институцията наредила прехвърлянето.

Чл.188. Промяната на органа, чрез който държавата упражнява правото си на собственост върху акции от капитала на търговски дружества, се извършва въз основа на получено нареждане от съответния държавен орган, придружено с документ удостоверяващ промяната.

Част шеста

Маржин покупки, къси продажби, заемане и замени на финансови инструменти, репо сделки

Глава петнадесета

Маржин покупки

Чл.189. (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Маржин покупки се извършват при условията и реда на Наредба № 38.

(2) Сделките за маржин покупки се обработват и приключват в съответствие с операционните правила на СКС.

(3) Паричните средства за разплащане по маржин покупки следва да са на разположение по сетълмент сметката на члена на ЦД.

(4) Финансовите инструменти, придобити в резултат на маржин покупка се записват по маржин сметка на клиента.

(5) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* В зависимост от условията по договора по чл. 115 от Наредба № 38, клиентът, в чиято полза е маржин покупката предоставя необходимото обезпечение. В случай, че предмет на обезпечението са финансови инструменти регистрирани в ЦД, същите се депозират като обезпечение по маржин сметката на клиента.

Чл. 190. ЦД предоставя следните услуги във връзка с извършване на маржин покупки:

1. откриване и водене на маржин сметки;
2. регистриране на предоставените обезпечения;
3. при заявка от съответния член на ЦД, администриране и предоставяне на информация за размера на обезпеченията;
4. *(изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* регистрация на извършени разпореждания с финансови инструменти по маржин сметки.

Глава шестнадесета

Къси продажби

Чл.191. (1) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Къси продажби се извършват при условията и реда на Регламент (ЕС) № 236/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно късите продажби и някои аспекти на суапите за кредитно неизпълнение..

(2) Сделките за къси продажби се обработват и приключват в съответствие с операционните правила на СКС.

(3) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Финансовите инструменти, предмет на къси продажби следва да бъдат доставени от продавача по специалната сметка за къси продажби в деня на сетълмент. Доставката за осъществяването на сетълмента може да бъде чрез заем или чрез покупка.

(4) (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Паричните средства постъпили от сделка за къса продажба се нареждат по специална сметка, декларирана от съответния член. В случай, че паричните средства се ползват като обезпечение по сделката, същите се записват като обезпечение в сметката за къси продажби.

(5) Членовете на ЦД нареждат прехвърляне на парични средства или финансови инструменти-предмет на обезпечение от и към сметките за къси продажби или маржин покупки, на името на съответния клиент, в зависимост от необходимостта за увеличение или възможността за намаляване на размера на обезпечението, в съответствие с действащата нормативна уредба.

(6) Финансови инструменти, спрямо които има вписани тежести и/или са блокирани, не могат да бъдат ползвани като обезпечение.

Чл. 192. ЦД предоставя следните услуги във връзка с извършване на къси продажби:

1. откриване и водене на сметки за къси продажби;
2. регистриране на предоставените обезпечения;
3. при заявка от съответния член на ЦД, администриране и предоставяне на информация за размера на обезпеченията;
4. регистрация на сключени сделки за къси продажби.

Глава седемнадесета **Заемане и замени на финансови инструменти**

Общи положения

Чл.193. (1) (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) ЦД извършва услуги по регистрация на наредените от членовете операции при заем на финансови инструменти.

(2) Наредданията до ЦД по ал. 1 съдържат специално обозначение, че прехвърлянето на финансовите инструменти е във връзка с предоставянето им на заем. Предходното изречение се прилага и за наредданията относно връщане на взетите назаем финансови инструменти.

Директно заемане

Чл.194. (1) (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Членовете ЦД нареждат прехвърлянията на дадени на заем финансови инструменти въз основа на договор.

(2) Предмет на заема не могат да бъдат финансови инструменти, върху които има вписани тежести в регистъра на ЦД, които са блокирани в регистъра на депозитара или които представляват обезпечение по маржин сделки и/или къси продажби.

(3) Прехвърлянето на заетите финансови инструменти се извършва по реда на част четвърта от Правилника при първата обработка за прехвърляне на финансови инструменти съгласно графика за системния ден на СКС.

(4) Връщането на взетите назаем финансови инструменти трябва да е за същия брой и същата емисия финансови инструменти.

(5) (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Прехвърлянето на финансовите инструменти при връщането на заема се извършва по общия ред при първата обработка за прехвърляне на финансови инструменти съгласно графика за системния ден на СКС. Едновременно с прехвърлянето на финансовите инструменти, съответният член на ЦД извършва плащане по предоставеното обезпечение по заема.

(6) (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Правата, произтичащи от притежанието на финансови инструменти, предмет на заем, се уреждат в зависимост от сключения договор.

Заемане чрез централизиран пул

Чл.195. (1) (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) ЦД създава и администрира централизирана информационна система (пул) за посредничество при заемане на финансови инструменти с цел обезпечаване на сетълмент по къси продажби, даването на заем и връщането на взети назаем финансови инструменти.

- (2) ЦД организира и осигурява равни условия за достъп до централизирания пул на членовете си – участници в СКС.
- (3) За участие в пула могат да бъдат включени финансови инструменти от всеки член на ЦД или негов клиент след обявяването на изрично съгласие от страна на притежателя.
- (4) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Включването на финансови инструменти за участие в пула се извършва въз основа на заявка от член на ЦД и срещу предоставено съответно обезпечение. Обезпечението се отбелязва по съответните сметки в регистрационната система.
- (5) Заявките за включване на финансови инструменти в пула се изпълняват от ЦД по реда на постъпването им.
- (6) Включването на финансови инструменти в пула за предварително определен срок се извършва на база условното им маркиране. Прехвърлянето на собственост се регистрира след получаване на съобщение за отдаване назаем на финансовите инструменти.
- (7) В случай на заемане на финансови инструменти, включени в пула, заемополучателите заплащат такса, а заемодателите получават възнаграждение, по предварително определен размер в Тарифата за таксите на ЦД.
- (8) Притежателите на финансови инструменти, включени в пула, не могат да извършват разпоредителни действия с тях за срока на предоставяне.
- (9) Финансовите инструменти се изключват от пула след изтичане на срока, за който са предоставени в него и за периода, в рамките на който са предмет на заем.
- (10) Финансови инструменти, спрямо които има вписани тежести не могат да бъдат включвани в пула.
- (11) Финансови инструменти, включени в пула, за които има наредено вписване на тежести, се изключват автоматично от пула, а притежателят им се уведомява своевременно.
- (12) Връщането на финансовите инструменти, предмет на заем, се извършва с отделно нареждане за трансфер за същия брой финансови инструменти от съответната емисия, което се обработва от СКС.

Получаване на съгласие по член 38, параграф 7 от Регламент (ЕС) № 909/2014

- Чл.195а.** *(Нов - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* (1) ЦД може да използва ценни книжа на участник в СКС само след предварително получено писмено съгласие по образец.
- (2) Съгласието по ал.1 се представя от съответния участник в СКС по установените канали за комуникация с ЦД.
- (3) Участникът в СКС е длъжен да осигури предварително съгласие от своите клиенти по отношение на ценните книжа, индивидуализирани в образца по ал.1.

Замени на финансови инструменти

- Чл.196.** (1) ЦД изпълнява нареждания за прехвърляне, свързани със замени на финансови инструменти, само в случаите, когато тези инструменти са вписани в регистъра на ЦД.
- (2) Замените се заявяват от двете страни и прехвърлянията се извършват едновременно.
- (3) При грешни данни за прехвърлянията нареждането не се изпълнява.

Глава осемнадесета Регистриране на репо сделки

- Чл.197.** (1) Регистрацията на репо и обратно репо сделки се извършва въз основа на подадени от членовете на ЦД съобщения до СКС, които съдържат следните задължителни реквизити:
1. страните по репо или обратно репо сделка;
 2. срок на договора;
 3. дата на безусловния и неотменяем ангажимент за обратно изкупуване на безналичните финансови инструменти;
 4. цената на изпълнение на безусловния и неотменяем ангажимент;

5. лицата, които упражняват правата по безналичните финансови инструменти, както и условията за упражняване правото на глас.

(2) Наредданията за регистрация на репо сделки се изпълняват в съответствие с операционните правила на СКС.

(3) *(Изм. - Протокол № 1 от 27.01.2017г.)* ЦД води регистър на репо сделките, в който се вписват данните по ал.1, т.1-5. Данните се вписват в регистъра на репо сделките, въз основа на двустранно изпратени инструкции, съдържащи всички реквизити по ал. 1, т.1-5.

(4) *(Изм. - Протокол № 1 от 27.01.2017г.)* ЦД администрира регистъра и отразява промени по вписаните обстоятелства въз основа на подадени в СКС съобщения от неговите членове. Вписването на обстоятелства в регистъра на репо сделките има действие в съответствие с чл. 127, ал. 1 от ЗППЦК.

(5) *(Нова - Протокол № 1 от 27.01.2017г.)* Съобщенията по ал. 1 се изпращат от всяка една от страните по сделката в съответствие с изискванията за изпращане на инструкции за приключване на сделки, определени в операционните правила на СКС.

(6) *(Нова - Протокол № 1 от 27.01.2017г., изм. Протокол № 10 от 18.10.2017г.)* Задължителните реквизити на първоначалната инструкция за регистрация по ал.1 могат да бъдат изпратени и с последващо съобщение в срок най-късно до 17 часа на системния ден, определен за приключване на съответната сделка. В случай на неспазване на срока по предходното изречение, регистрация на обстоятелства в регистъра на репо сделките се извършва въз основа на нови двустранни инструкции от страните по сделката.

(7) *(Предимна ал.5, Протокол № 1 от 27.01.2017г.)* По искане на членовете, ЦД предоставя информация за вписаните в регистъра обстоятелства, свързани с упражняването на правата по финансовите инструменти.

(8) *(Предимна ал.6, Протокол № 1 от 27.01.2017г.)* Вписване на прехвърляне на финансови инструменти с уговорка за обратно изкупуване по смисъла на чл. 2, ал.3 от Закона за договорите за финансово обезпечение в регистъра се извършва по реда на глава двадесета от правилника.

Част седма

Регистриране на особени залози и финансови обезпечения

Глава деветнадесета

Особени залози

Чл.198. *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* ЦД извършва дейността по регистриране и обслужване на особени залози на безналични ценни книжа в съответствие с изискванията на Закона за особените залози (ЗОЗ) и приложимите към дейността на ЦД актове по прилагането му.

Чл.199. (1) Първоначално вписване на обстоятелства по учреден особен залог в ЦД се извършва въз основа на следните документи:

1. *(изм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* заявление (по образец) за вписване на договор за особен залог, подписано от заявителя и залогодателя по реда на чл. 27 от ЗОЗ, с нотариална заверка на подписите, в случаите когато заявлението не се подава лично в присъствието на служител на ЦД;

2. *(изм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.)* актуална справка от залогодателя за наличие или липса на публични задължения за целите на чл. 264 от ДОПК.

3. *(изм. - Протокол № 1 от 27.01.2017г.)* пълномощно от залогодателя (по образец на ЦД) за съгласие/упълномощаване на заложния кредитор за разпореждане с ценните книжа при пристъпване към изпълнение на залога;

4. *(нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* декларация за истинност на заявените обстоятелства;

5. *(нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* договор за особен залог.

(2) Ценните книжа, върху които се вписват обстоятелства по особен залог, следва да бъдат на разположение по клиентски сметки при член на ЦД. Разпределението на ценните книжа по брой и сметка/сметки се посочва в образца по ал.1, т.1.

(3) (Нова - Протокол № 1 от 27.01.2017г.) Клиентските сметки за съхраняване на заложи ценни книжа се водят единствено в регистрационната система на ЦД. Изградените връзки между сметката в регистрационната система, по която се съхраняват ценните книжа предмет на залога, към събирателни сметки в СКС се прекратяват, съответно заделянето на ценни книжа за сетълмент операции, извършено по реда на оперативните инструкции на СКС, се отменя, най-късно до регистрация на заявлението за вписване на особения залог в ЦД. Операциите по предходното изречение се извършват от членовете на ЦД, под управлението на които са съответните сметки.

Чл.200. (1) Вписване на промени по учредени залози, заличаване на залози, пристъпване към изпълнение, изоставяне на изпълнението и подновяване на вписване на залог, се извършват въз основа на заявление по образец, в което се посочва регистрационен номер на разпореждането за първоначално вписване.

(2) (Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) За вписване на промени относно следните обстоятелства:

1. залогодател;
2. заложен кредитор;
3. брой акции и брой емисии,

винаги се подава отделно заявление за всяка промяна по т.1, 2 и 3.

(3) (Предишна ал.2 - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Заявлението за вписване на промени се подписва от залогодателя и от зложния кредитор. В случай, че промените са свързани с частично заличаване на залога, заявлението може да бъде подписано само от зложния кредитор.

(4) (Предишна ал.3 - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Зачаване на вписването се извършва въз основа на заявление за заличаване на вписването, подписано от представляващия зложния кредитор или изрично упълномощено от него лице с нотариално заверено пълномощно.

Чл.201. (1) (Изм. - Протокол № 1 от 27.01.2017г., Протокол № 11 от 14.04.2021г.) При получаване на нареждане, съгласно чл. 63, ал. 2 от Наредба № 38 за прехвърляне на ценни книжа, върху които има вписан залог, в ЦД се представя заявление за вписване на промяна в обстоятелствата, подписано от приобретателя и зложния кредитор, след което се осъществява прехвърлянето. Съобщенията, с които се изпращат инструкции за прехвърляне следва да бъдат приети успешно от СКС, преди представянето на заявлението по изречение първо. Обработката на подадените инструкции се осъществява след проверка на документите по изречение първо

(2) (Изм. – Протокол № 6 от 19.06.2015г.) В случаите на прехвърляне в резултат на процедура по регистрация на правопримство (наследяване, преобразуване), промяната на залогодателя/те се отразява автоматично в регистъра на особените залози след приключване на процедурата и заплащане на предвидените в Тарифата такси. В процедурата по регистрация се представя декларация (по образец) за уведомяване на зложните кредитори в случаите на вписани обезпечения върху финансовите инструменти.

(3) (Нова – Протокол № 6 от 19.06.2015г.) Промени на данните в регистъра на особените залози, които произтичат от регистрация на корпоративни действия в системата на ЦД, се отразяват автоматично при условията на ал.2, освен ако в нормативен акт е предвидено друго. В случаите, когато в нормативен акт е предвидено представяне на съгласие или друг документ от кредитор или изпълнителен орган, документите се представят към заявлението за регистрация на съответната промяна по реда на настоящия правилник.

Чл.202. (Изм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) (1) Вписване на пристъпване към изпълнение се извършва въз основа на заявление от зложния кредитор.

(2) (Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) Изпълнението по залога се извършва чрез специално съобщение (нареждане) на зложния кредитор към члена на ЦД, обслужващ сметката, по която се съхраняват ценните книжа за извършване на съответните операции по нея. Съответният член на ЦД следва да изпълни нареждането по предходното изречение в тридневен срок от получаването му и да подаде инструкции към ЦД. Обработката на подадените инструкции за операции по сметката, по която се съхраняват зложните ценни книжа, се осъществява след потвърждаване на операциите от служител на ЦД.

(3) *(Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* В случай че членът на ЦД, обслужващ сметката, по която се съхраняват ценните книжа, не изпълни нареждането в срока по ал. 2, заложникът кредитор има право да подаде нареждане за изпълнение директно към ЦД. За неизпълнение на задължението по ал. 2, съответният член на ЦД подлежи на санкции по ред на настоящия правилник.

(4) *(Предишна ал.2, изм. Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* Вписаните по отношение на съответните ценни книжа блокировки се вдигат служебно след изтичане на срока по чл. 37, ал. 1 от ЗОЗ.

(5) *(Предишна ал.3, изм. - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* В съответствие с чл.37, ал.1 от ЗОЗ, заложникът кредитор има право да нареди чрез ИП продажбата от свое име и за сметка на залогодателя на заложените ценни книжа след изтичане на две седмици от вписването за пристъпване към изпълнение.

(6) *(Предишна ал.4 - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* При изоставяне на изпълнението заложникът кредитор подава заявление по образец.

Чл.203. (1) При наличие на няколко вписани обезпечения в полза на различни заложни кредитори при пристъпване към изпълнение се прилагат правилата на чл. 37 и следв. от ЗОЗ във връзка с чл. 18 от Закона за частните съдебни изпълнители, а при наличие на вписани обезпечения и запови - глава 41 от ГПК, респ. глава 23 от ДОПК.

(2) При изпълнение върху вписани запови на безналични финансови инструменти по искане от изпълнителния орган, ЦД прехвърля заявления брой безналични финансови инструменти по негова сметка, включително при възлагане на вземането по реда на чл. 516 от ГПК.

Чл.204. (1) *(Изм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.)* ЦД издава удостоверения за извършени вписвания на особени залози и обстоятелства по тях въз основа на писмено заявление от заинтересованото лице.

(2) ЦД издава удостоверение за извършеното вписване в регистъра на особените залози, което съдържа:

1. входящ номер и дата на вписване;
2. собственик на финансовите инструменти, съответно ЕИК/ЕГН /залогодател/;
3. номер на залога, съгласно входирането му в регистъра на особените залози, като съответната поредност на вписванията се определя с ново вписване, на нов ред с нов уникален номер от регистъра на особените залози;
4. коментар във връзка с вписването;
5. ISIN на емисията на финансови инструменти по залога;
6. номинална стойност на всеки финансов инструмент на съответната емисия;
7. брой финансови инструменти, предмет на залога;
8. наименование на дружеството, емитирало финансовите инструменти, предмет на залога;
9. наименование на заложникът кредитор.

(3) Удостоверението съдържа и информация за вписани запови и финансови обезпечения със съответната поредност, според входящия номер и дата на вписване в деловодната система на ЦД.

Глава двадесета **Финансови обезпечения**

Общи положения

Чл.205. (1) Регистрацията на финансови обезпечения (ФО), с предмет безналични финансови инструменти, се извършва в съответствие с изискванията на чл. 5 и чл. 6 от Закона за договорите за финансови обезпечения (ЗДФО).

(2) Предоставянето на ФО се регистрира чрез заверяване на сметката за безналичните финансови инструменти - при договор за финансово обезпечение с прехвърляне право на собственост, или отбелязване на залога - при договор за финансово обезпечение с предоставяне на залог по съответната сметка в регистъра, воден от ЦД.

(3) Нареджания (съобщения) до системата на ЦД за регистрация на финансови обезпечения и промени на вписани обстоятелства се подават от двете страни по договора за финансово обезпечение чрез членовете на ЦД и съдържат следните реквизити:

1. данни за обезпечителя и обезпеченото лице:

а) за търговски дружества – наименование, седалище, адрес на управление, ЕИК;

б) за държавни органи и публичните институции – наименование, адрес на централно управление, БУЛСТАТ/ЕИК.

2. брой на финансовите инструменти, формиращи обема на финансовото обезпечение;

3. вид на финансовите инструменти и ISIN код на емисията;

4. размер на обезпеченото финансово задължение;

5. право на ползване при договор за залог в случаите по чл. 8 от ЗДФО (когато такова е уговорено);

6. данни за упражняване на правата по финансовите инструменти;

7. дата на сключване и срок на действие на договора за финансово обезпечение.

(4) В случаите, когато финансовите инструменти, предмет на ФО са от различни емисии се подават отделни инструкции за всяка отделна емисия.

(5) Съобщенията се подават от членовете на ЦД въз основа на постъпилата при тях информация за сключен договор за финансово обезпечение. Страните по договора за ФО се регистрират като клиенти в системата на ЦД по общия ред.

(6) При настъпване на някое от следните обстоятелства относно сделката, от която произтича финансовото задължение, като прехвърляне на обезпеченото вземане, подновяването, заместването в задължението, както и при други промени на вписаните обстоятелства по финансовото обезпечение, включително при оттегляне, предоставяне на допълнително или заместващо финансово обезпечение, се извършва отбелязване на промени на първоначално отбелязаните обстоятелства по реда на алинея 3.

(7) Подаване на съобщенията за регистрация на финансови обезпечения се извършва по общия ред за изпращане на инструкции към системата на ЦД. ЦД отразява вписването след заплащане на съответната такса.

(8) ФО и промените по ал. 6 на настоящата разпоредба се считат за вписани след успешната обработка на двустранните съобщения от СКС. Съобщенията се обработват по реда на тяхното постъпване.

(9) ЦД потвърждава регистрацията със съобщение до членовете и при постъпило искане издава удостоверение за вписани обстоятелства.

(10) *(Нова - Протокол № 9 от 28.07.2014 г.)* При обективна невъзможност за членовете на ЦД за подаване на съобщения, финансови обезпечения могат да се регистрират и въз основа на подписано от страните по договора за ФО заявление, което съдържа реквизитите по чл. 205, ал.3, т.1-7 от Правилника. ЦД отразява вписването при съответно приложение на разпоредбите на настоящата глава след заплащане на дължимата такса.

Чл.206. (1) ЦД не отговаря за вреди, свързани с извършваните от него регистрации, причинени в резултат на непълна, невярна или неточна информация, предоставена от неговите членове или от страните по договора за финансово обезпечение.

(2) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* ЦД не носи отговорност за верността на данните, получени от лицата по чл. 131, ал. 2 от ЗППЦК, емитенти и други овластени органи и лица, както и за законосъобразността на действията им, свързани с регистрация на финансови обезпечения, освен ако негов служител е разполагал с данни, че представената на депозитаря информация е непълна, невярна и/или неточна.

(3) ЦД не контролира и не носи отговорност за изпълнение на задълженията на страните по договор за финансово обезпечение.

Чл.207. При регистрация или извършване на корпоративни действия, ЦД регистрира корпоративното действие или извършва плащанията по него, спрямо вписаните в регистъра към съответния момент притежатели на финансови инструменти.

Регистрация на залог по ЗДФО

Чл.208. (1) ЦД отбелязва залога по клиентската сметка за финансови инструменти при член на ЦД, посочена в подаденото съобщение, и вписва посочените обстоятелства по договора за залог. (2) Заличаване на вписан залог се извършва въз основа на съобщение от съответния член на ЦД, в което се посочва и основаниято за заличаване (изтичане на срока, прекратяване на договора и др.).

Чл.209. (1) В случаите, когато договорът за залог урежда право на ползване, съобщението за регистрация следва да съдържа информация за учреденото право на ползване.

(2) Правото на ползване възниква от момента на вписване на залога по съответната сметка в регистъра.

(3) Обезпеченото лице има право да нареди с едностранно съобщение прехвърлянето на финансовите инструменти, предмет на ФО, по посочена от него сметка до размера на вписаното обезпечение.

(4) С прехвърлянето на финансовите инструменти по ал. 3 се вписва и промяна на размера на обезпечението по залога или заличаване на вписаното обстоятелство, в случаите, когато е упражнено правото на ползване по отношение на целия размер на обезпечението.

(5) При прехвърляне на равностойно обезпечение по чл. 8, ал. 3, т. 1 от ЗДФО, с предмет безналични финансови инструменти, първоначално вписаният залог се счита за вписан върху равностойното обезпечение в съответствие с чл. 8, ал. 4 от ЗДФО.

(6) Прехвърлянето на равностойно обезпечение се извършва с едностранно съобщение от страна на обезпеченото лице.

(7) Съобщения за вписване на последващи залози с право на ползване върху финансовите инструменти, предмет на обезпечение по ал.1 се подават след получаване на съгласия от първоначалния кредитор.

Чл.210. (1) При неизпълнение обезпеченото лице има право без съдебна намеса да реализира финансовото обезпечение при спазване условията на договора за залог и изискванията на действащото законодателство, включително при прекратителни процедури спрямо обезпечителя.

(2) Прехвърляне на финансовите инструменти, предмет на залога при реализиране на финансовото обезпечение се извършва въз основа на съобщение от обезпеченото лице чрез член на ЦД по заявените титуляр/и и сметка/и.

(3) При реализиране на финансовото обезпечение, обезпеченото лице подава съобщение към СКС чрез член на ЦД, въз основа на което се заличава вписването на обстоятелствата в регистъра на ЦД.

Регистрация на прехвърляне на финансови инструменти с цел предоставяне на финансово обезпечение

Чл.211. (1) Регистрация на прехвърляне на финансови инструменти с цел предоставяне на финансово обезпечение се извършва въз основа на съобщения, подадени чрез членовете на ЦД към СКС.

(2) Връщането на ФИ, предмет на договора, по сметка на обезпечителя се извършва чрез съобщения изпратени от членове на ЦД към СКС при наличие на съответните обстоятелства (изпълнение на финансовото задължение, изтичане срока на договора) .

(3) Заличаване на вписването на в регистъра на ЦД се извършва въз основа на съобщение от обезпеченото лице към СКС чрез член на ЦД.

Глава двадесет и първа Запори върху безналични финансови инструменти

Чл.212. (1) ЦД изпълнява нареждания за налагане на запор върху финансови инструменти по реда на ГПК, ДОПК и в съответствие с нарежданията на компетентния за конкретното обезпечение изпълнителен орган.

(2) ЦД вписва запорите при следните условия:

1. наличие на финансови инструменти, регистрирани в ЦД, като собственост на задълженото лице;
2. не е настъпил моментът на окончателност на сетълмента, съгласно настоящия правилник.

Чл.213. (1) При изпращане на запорно съобщение и/или запитване за изготвяне на справка за наличности по сметки на задължено лице, съответният орган посочва:

1. за физически лица – трите имена и ЕГН. При липса на тези данни, както и при заявка, относно чуждестранно физическо лице се посочват еквивалентните наименования и идентификационни номера;
2. за юридически лица: пълно наименование, съгласно регистрацията в Търговския регистър и ЕИК/БУЛСТАТ. При липса на тези данни, както и при заявка, относно чуждестранно юридическо лице се посочват еквивалентните наименования и идентификационни номера;
3. за самия запор: точния брой на запорираните финансови инструменти, сметката на длъжника, по която тези финансови инструменти се намират, ISIN и наименование на емисията, от която са запорираните финансови инструменти. ЦД не извършва служебно и предпочтително подбиране на сметките и бройките по тези сметки на финансовите инструменти, предмет на конкретен запор.

(2) В случай, че запорното съобщение не съдържа описаните по-горе реквизити, ЦД изпраща в рамките на същия работен ден на органа подател писмо, с искане на допълнителна информация по конкретния запор.

Чл.214. (1) ЦД не осъществява директни прехвърляния от сметка на длъжник по изпълнително дело по сметката на вискателя по същото дело, включително и при възлагане на вземането.

(2) *(Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* След получаване на съобщение за започване на процедура по принудително изпълнение, ЦД прехвърля финансовите инструменти, предмет на запора, по специалната сметка по чл.115, т.1, б. „ж“ от настоящия правилник на разпореждане на органа по изпълнението.

(3) *(Нова - Протокол № 11 от 14.04.2021г.)* Органът по изпълнението извършва съответните действия на разпореждане с безналичните ценни чрез специалната сметка по чл.115, т.1, б. „ж“ по реда на оперативните инструкции за работа на СКС.

Чл.215. (1) Вписването на запора се извършва въз основа на запорно съобщение, подадено от съответния изпълнителен орган.

(2) В регистъра за особените залози се вписват обстоятелствата по наложения запор, съгласно реквизитите на запорното съобщение.

(3) Финансовите инструменти, предмет на запора се блокират от ЦД.

(4) В случай, че притежаваните от длъжника по запора финансови инструменти са по-малко от посоченото в запорното съобщение количество, се блокира цялото количество налични финансови инструменти.

(5) *(Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* Изградените връзки между сметката в регистрационната система, по която се съхраняват ценните книжа, върху които е наложен запор, към събирателни сметки в СКС се прекратяват, съответно заделянето на ценни книжа за сетълмент операции, извършено по реда на оперативните инструкции на СКС се отменя, най-късно до регистрацията на запора в ЦД.

Чл.216. (1) ЦД уведомява писмено изпълнителния орган, наложил запора в тридневен срок за обстоятелствата по вписването в регистъра.

(2) В случай вписването на запора е невъзможно, изпълнителният орган се уведомява писмено в тридневен срок, че запорът не може да бъде изпълнен, като се посочват конкретните причини за това.

Чл.217. (1) Вдигане/заличаване на запори се извършва въз основа на писмено нареждане от изпълнителния орган, който е наложил запора.

(2) Обстоятелствата по вдигане на запора се вписват в регистъра на особените залози и финансовите инструменти, предмет на запора, се деблокират от ЦД.

Чл.218. Всички заявки и нареждания от съдебни изпълнители се придружават от документ за платена такса съгласно Тарифата за таксите, събирани от ЦД.

Чл.219. (1) В случаите на преобразуване на дружество-емитент на финансови инструменти в резултат на вливане, сливане, разделяне и отделяне, промяна на номиналната стойност на една акция чрез разделяне на акциите при запазване на общия размер на емисията, ЦД извършва вписване на наложените вече запори върху новите финансови инструменти, въз основа на представените данни и документи към заявление по образец, подадено от лицето заявило регистрация на съответното корпоративно действие.

(2) При първоначална регистрация – обездвижване и дематериализиране на финансови инструменти, както и при дерегистрация на финансови инструменти, вписването на запора се извършва служебно съгласно чл. 261г, ал.2 от ТЗ. За тази цел при регистрацията емитентът представя в ЦД заявление по образец, а при дерегистрацията, дружеството-емитент на финансовите инструменти подава в ЦД декларация по образец.

Глава двадесет и втора

Блокиране и деблокиране на финансови инструменти

Чл.220. Блокиране и деблокиране на финансови инструменти по лична молба на собственика се извършва въз основа на заявление по образец.

Чл.221. (1) Блокирането на финансови инструменти по получено заповорно съобщение се извършва по реда за вписване на запори върху безналични финансови инструменти.

(2) Деблокирането на финансови инструменти, блокирани във връзка с наложен заповор, се извършва по нареждане на съответния изпълнителен орган, наложил запора по реда за вписване на запори върху безналични финансови инструменти, в следните случаи:

1. при вдигане на запора;
2. при пристъпване към изпълнение на заповор – по нареждане на изпълнителния орган, наложил запора;
3. при регистрацията на корпоративни действия - по реда за вписване на корпоративни действия в регистъра на ЦД.

Чл.222. (1) Блокирането на финансови инструменти, във връзка с приключване на сделки се извършва по реда на част четвърта от правилника.

(2) Деблокирането на финансовите инструменти се извършва при приключване на сѣтълмента по реда на настоящия правилник.

Чл.223. (1) Блокиране по лична молба се извършва в рамките на 1 работен ден.

(2) При наличие на вписани тежести в регистъра на ЦД не се изпълняват постѣпили заявления за блокиране по лична молба.

(3) Подписите на заявленията за блокиране/деблокиране по лична молба се полагат пред служител на ЦД. При изпращане на заявка за блокиране или деблокиране от физическо лице, по пощата или чрез куриер, подписът на наредителя трябва да бѣде нотариално заверен. За юридическите лица, заявленията за блокиране и/или деблокиране трябва да бѣдат подписани от представляващия/представляващите и да бѣде положен печат на дружеството. В случаите, когато заявленията за блокиране и/или деблокиране по лична молба се подписват в офиса на ЦД, се прилага и копие на документите за самоличност на лицата, които подписват заявленията.

(4) Всички документи за блокиране/деблокиране, които са изготвени и заверени в чужбина, трябва да бъдат преведени и легализирани в съответствие с изискванията на действащото законодателство.

Част осма **Гаранционен фонд за вреди**

Чл.224. (1) Към ЦД функционира гаранционен фонд за обезщетяване на вреди, възникнали при осъществяване на дейността на ЦД (Гаранционен фонд).

(2) Средствата на фонда се разходват за обезщетяване на вреди, възникнали при осъществяване на дейността на ЦД в резултат от негови незаконосъобразни действия или бездействия, причинени на емитенти, притежатели на финансови инструменти, членове на ЦД и участници в системата за сетълмент.

(3) Гаранционният фонд се управлява от СД на ЦД.

(4) СД на ЦД:

1. организира и отговаря за събирането на средствата на фонда;
2. следи за редовното изплащане на дължимите към фонда вноски от членовете на ЦД;
3. при установяване недостиг на средства на фонда за изпълнение на неговите функции определя начина за покриване на недостига;
4. разглежда и се произнася по искания за изплащане обезщетения от фонда;
5. *(нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* взема решение за разходване на средства от фонда при доказани вреди по ал.2;
6. *(предишна т.5 - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* организира, контролира и отговаря за законосъобразното и целево разходване на средствата на фонда;
7. *(предишна т.6 - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* приема годишен отчет за дейността на фонда;
8. *(предишна т.7 - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* приема правила за организацията и дейността на фонда;
9. *(предишна т.8 - Протокол № 9 от 18.04.2023г.)* разглежда и решава други въпроси, свързани с дейността на фонда, произтичащи от нормативен акт.

(5) Годишният отчет за дейността на фонда е част от годишния доклад за дейността на ЦД и включва информация за набраните средства, постъпилите искания по чл. 227 и изплатените обезщетения.

Чл.225. (1) Средствата на фонда се набират от:

1. встъпителни вноски от членовете на ЦД;
2. годишни вноски от членовете на ЦД;
3. отчисления от приходите от дейността на ЦД;
4. заеми;
5. дарения;
6. чуждестранна помощ;
7. други източници.

(2) Всеки член на ЦД е длъжен да внесе в гаранционния фонд встъпителна и последващи годишни парични вноски в размер, определен в настоящия правилник.

(3) В гаранционния фонд се отнасят отчисления от приходите от дейността на ЦД в размер на минимум 1 % по решение на СД на ЦД.

(4) Административните разходи на фонда са част от и са за сметка на бюджета на ЦД

(5) Средствата на фонда могат се инвестират по решение на изпълнителния директор на ЦД в следните активи:

1. финансови инструменти, издадени или гарантирани от държавата;
2. депозити в банки;
3. депозити в БНБ.

Чл.226. (1) *(Изм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.)* Встъпителната вноска е в размер на 100 (сто) евро и се внася в срок до един месец от съобщаване на решението на СД за приемане на съответния член.

(2) (Изм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.) Годишната вноска е в размер на 30 (тридесет) евро и се внася в срок до 31 януари на съответната година.

Чл.227. (1) Обезщетения за вреди се изплащат от Гаранционния фонд в случаите на доказана претенция от емитенти и притежатели на финансови инструменти.

(2) Постъпилите от емитенти и притежатели на финансови инструменти искания за изплащане на обезщетение за вреди от Гаранционния фонд се разглеждат от СД на ЦД.

(3) Искането за изплащане на обезщетение се подава лично, чрез законните представители на лицето или чрез пълномощник, упълномощен с изрично пълномощно с нотариална заверка на подписа.

(4) Искането трябва да съдържа подробно изложение на обстоятелствата и доказателствата, на които се основава и размер на претендираното обезщетение. Към искането за изплащане на компенсация се прилагат:

1. данни за идентификация на лицето;
2. пълномощно, когато искането се подава от пълномощник;
3. документи, удостоверяващи неговата основателност.

(5) ЦД извършва проверка на редовността на постъпилите искания за обезщетение съобразно изискванията на предходната алинея. Ако в резултат на проверката бъдат констатирани непълноти или нередовности в подаденото искане, до съответното лице се изпраща съобщение с искане за отстраняването им или за представяне на допълнителна информация, като се определя достатъчен срок за това.

(6) Искането се оставя без разглеждане, когато:

1. не е подадено от лице, имащо право на обезщетение;
2. ако в срока, определен по реда на ал. 5, нередовностите на искането не са били отстранени.

(7) Въз основа на събраната информация и писмени документи СД на ЦД се произнася с мотивирано решение, с което уважава изцяло или частично искането или го отхвърля.

(8) (Изм. - Протокол № 11 от 14.04.2021г.) Решението по ал. 7 се взема в двумесечен срок от постъпване на искането.

(9) В тридневен срок от датата на заседанието на СД, на което е прието решението по ал. 7, то се изпраща на лицето, направило искането.

(10) При уважаване на искането изплащането на обезщетението се извършва в едномесечен срок от приемане на решението на СД.

(11) (Нова - Протокол № 9 от 18.04.2023г.) С решение на СД средствата от фонда могат да бъдат използвани за изплащане на обезщетение на доказани вреди.

Чл.228. (1) При прекратяване на членството в ЦД при условията на чл. 20, ал.1, т.1 от настоящия правилник, съответният член на ЦД получава сумата, съответстваща на неговия дял в гаранционния фонд.

(2) В случай, че членът на ЦД има парични задължения към ЦД, подлежащите на възстановяване средства по ал. 1 служат за покриване на тези задължения. Когато размерът на паричните задължения е по-малък от размера на сумата по ал.1 на члена на ЦД се възстановява остатъка след покриване на задълженията.

(3) За всички останали случаи на прекратяване на членство, извън хипотезата на ал.1 направените вноски в гаранционния фонд не се възстановяват.

(4) При ликвидиране на фонда, членовете на ЦД получават своите дялове след покриване на задълженията им към ЦД.

Част девета

Функции за спазване на изискванията, вътрешен контрол и вътрешен одит
(загл.изм. - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)

Глава двадесет и трета **Общи положения**

Чл. 229. (1) *(Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Функциите по спазване на изискванията, вътрешен контрол и вътрешен одит в ЦД се осъществяват в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) № 909/2014 и делегиран Регламент (ЕС) 2017/392.

(2) *(Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Не се допуска съвместяване на дейностите по спазване на изискванията и вътрешен контрол и вътрешен одит.

(3) *(Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Организацията на вътрешния контрол и вътрешния одит се подчинява на изискванията за икономичност, ефективност и разумна достатъчност.

(4) *(Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Звената, които осъществяват функциите по ал.1 са независими от останалите структурни звена в организационната структура на ЦД АД.

(5) *(Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* СД на ЦД приема и периодически преглежда:

1. организационната структура на ЦД;
2. стратегията и плана за дейността на ЦД;
3. политиката и вътрешните правила за управление и контрол на риска;
4. правилата и процедурите за организация на функциите по спазване на изискванията и вътрешен контрол и вътрешен одит.

(6) *(Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Вътрешните правила по ал.5, т.4 уреждат правомощията на лицата, заети с вътрешноконтролни и одитни функции, реда за извършване на контролни действия, тяхното документиране и докладване на резултатите. Правилата следва да осигуряват разделение на задълженията във всички случаи, при които може да възникне конфликт на интереси, както и недопускане съвместяване на дейностите по одобряване, изпълнение и отчитане на операциите.

Глава двадесет и четвърта **Спазване на изискванията и вътрешен контрол** *(загл.изм. - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)*

Чл. 230. (1) *(Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Осъществяването на функцията по спазване на изискванията и вътрешен контрол се подчинява на следните основни цели и принципи:

- 1.наблюдение и контрол спрямо вътрешните документи уредба за съответствие с приложимите регулативни разпоредби;
- 2.оценка на влиянието на промени в нормативната рамка върху дейността на ЦД АД;
- 4.проверка за съответствие на новите процедури със съществуващата правна рамка и с всички известни предстоящи промени в нормативната уредба и надзорните изисквания;
- 5.контрол за законосъобразност на дейността на ЦД и съответствие с политиките, плановете, вътрешните правила и процедури.

(2) *(Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Вътрешният контрол се разглежда като съвкупност от системи за контрол, които да осигуряват:

1. постигане на целите и задачите;
2. икономичното и ефективно използване на ресурсите;
3. опазване на активите;
5. надеждност и цялостност на информацията;
6. законосъобразност на дейността, съблюдаване на вътрешните правила и процедури.

(3) *(Нова - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Елементи на вътрешния контрол са системите за:

1. управленски контрол;
2. контрол, осъществяван от звеното за регулаторно съответствие в ЦД.

(4) *(Нова - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Функцията по спазване на изискванията в ЦД се осъществява от звеното за регулаторно съответствие, определено съгласно приети от СД вътрешни правила за осигуряване за спазване на нормативните изисквания.

Глава двадесет и пета **Вътрешен одит. Одитен комитет** *(загл.изм. - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)*

Чл. 231. (1) *(Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Вътрешният одит е независима оценъчна дейност, която се осъществява от лица, определени от СД на ЦД.

(2) *(Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Основна цел на вътрешния одит е да предоставя увереност чрез извършване на редовни, независими и обективни одити, обхващащи операциите на ЦД, процесите за управление на риска и механизмите за вътрешен контрол и спазване на разпоредбите.

(3) *(Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* СД на ЦД приема статут на звеното по вътрешен одит и одобрява плана за вътрешен одит и неговия преглед.

(4) *(Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Статутът на вътрешния одит осигурява:

1. независимост и инициатива при планиране и възлагане на проверки;
2. неограничен достъп до активите и информацията;
3. преки взаимоотношения с органите за управление;
4. недопускане конфликт на интереси при изпълнение на задачите;
5. условия за привличане на експерти при извършване на специфични контролни действия.

Чл.232. (1) *(Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Към ЦД функционира одитен комитет, чиято задача е да консултира СД на ЦД относно дейността на функцията за вътрешен одит, за чистото изпълнение той следи.

(2) *(Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* СД на ЦД приема правила за осъществяване на дейността на одитния комитет.

Част десета **Правила за управление на риска**

Глава двадесет и шеста **Общи положения**

Чл. 233. (1) ЦД прилага правила и мерки за контрол на риска, които включват:

1. определяне на потенциалните финансови, операционни и технически рискове за оперираните от него системи, както и на вътрешните и външните източници на риск;
2. мерки за управление на риска и оценка на рисковете;
3. наблюдение и периодична оценка за съответствие на вътрешните правила за управление на риска, съобразно пазарните условия и добрите практики;
4. ред и процедури за оценка на риска, както и за допускане на изключения в случаи на извънредни ситуации;
5. вид, структура и периодичност за отчитане на рисковете.

(2) ЦД поддържа информационна система, която отговаря на изисквания за мрежова и информационна сигурност с оглед осигуряване на защитата срещу неправомерен или случаен достъп, промяна или унищожаване, доколкото такива събития или действия могат да нарушат достъпността, автентичността, целостта и конфиденциалността на съхраняваните данни.

(3) *(Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Управлението на риска в ЦД се извършва при спазване на изискванията на Регламент (ЕС) № 909/2014 и в съответствие с правилата на внедрените системи за управление на качеството по стандарт ISO 9001:2008 и информационна сигурност по стандарт ISO 27001:2005.

Чл.234. (1) Правилата за управление на риска уреждат:

1. идентифицирането на възможните рискове, които биха могли да причинят потенциални загуби и прекъсване на процесите на работа на системите, управлявани от ЦД;
2. средствата за контрол и управление на идентифицираните рискове;
3. разпределението на отговорностите във връзка с управлението на рисковете.

(2) Политиката за управление на риска на ЦД включва:

1. процедурите за установяване на рисковете, свързани с дейностите, осъществявани от ЦД и системите, оперирани от ЦД, и за определяне на допустимо ниво на риск, ако такова може да бъде установено;
2. процедури и мерки за управление на рисковете, свързани с дейностите и системите на ЦД;

3. механизми за осъществяване на наблюдение върху адекватността и ефективността на политиката и процедурите по т. 1 и върху спазването на процедурите и мерките по т. 2;
 4. механизми за наблюдение върху адекватността и ефективността на предприетите мерки за отстраняване на констатирани непълноти и несъответствия в политиката и процедурите по т. 1 и процедурите и мерките по т. 2, вкл. невъзможност за спазването им.
- (3) Управлението на риска в ЦД се извършва в съответствие с правилата на внедрените системи за управление на качеството по стандарт ISO 9001:2008 и информационна сигурност по стандарт ISO 27001:2005.

Чл.235. (1) *(Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Лицата и органите, ангажирани в управлението на риска са:

1. съвет на директорите;
2. комитет по управление на риска;
3. изпълнителен директор;
4. директор по управление на риска;
5. директори на дирекции;
6. служители в ЦД.

(2) *(Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Функциите и отговорностите във връзка с управление на риска, видовете рискове и процедурите за управлението им (идентификация, оценка и контрол) се уреждат в Политиката по управление на риска, която се приема от СД на ЦД АД.

(3) *(Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Дирекция „Управление на риска“ осъществява следните функции:

1. координира всички дейности по управлението на риска и начините, по които те трябва да бъдат планирани, изпълнявани, контролирани и наблюдавани от СД;
2. организира дейностите по управление на риска и докладва пред Комитета по управление на риска, изпълнителния директор и Съвета на директорите;
3. изготвя и прилага рамката по управление на риска и приложимите политики и процедури и ги предоставя за одобрение на Комитета по управление на риска;
4. преглежда, анализира, променя и актуализира политиката за управление на риска;
5. осигурява докладване на всички оперативни рискове чрез риск експертите за всеки отдел на ЦД;
6. обединява постъпилата информация за всички оперативни рискове от всички структурни звена и докладва на Съвета на директорите, изпълнителния директор и Комитета по управление на риска поне два пъти годишно за всички значителни рискове, пред които е изправен ЦД, както и за всички рискове, чиято експозиция надвишава значително възприетия „апетит за поемане на риска“ чрез обобщен регистър на рисковете;
7. изготвя, разпространява и архивира протоколите от събранията на Комитета по управление на риска;
8. представя годишен доклад за управлението на риска пред Съвета на директорите, изпълнителния директор и Комитета по управление на риска.

(4) *(Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.)* Комитетът по управление на риска осъществява следните правомощия:

1. консултира Съвета на директорите относно текущото и бъдещото равнище и стратегия за поемане на риск;
2. одобрява рамката по управление на риска и приложимите политики и процедури за управление на риска в ЦД;
3. въвежда механизми за текущо наблюдение, контрол и изразяване на увереност;
4. осъществява контрол за осигуряване на това, че всички изисквания на политиката за управление на риска са спазени и се прилагат последователно на всички йерархични нива в ЦД;
5. извършва преглед на процеса по управление на риска в ЦД;
6. извършва оценка на ефективността на изградената в ЦД контролна среда, включително организационна структура, информация, комуникация и докладване;
7. извършва преглед на рисковата експозиция на ЦД за следващата година и анализ относно приложението на изградената система за вътрешен контрол спрямо тази експозиция;
8. осъществява и други функции, предвидени в Политиката за управление на риска в ЦД.

(5) (Изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.) Служителите на ЦД са задължени да се запознаят и да спазват процедурите, предвидени в Политиката за управление на риска.

Глава двадесет и седма

Видове рискове и процедури за управление (отм. глава - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)

Чл. 236. (Отм - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)

Чл. 237. (Отм - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)

Чл. 238. (Отм - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)

Чл. 239. (Отм - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)

Чл. 240. (Отм - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)

Чл. 241. (Отм - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)

Глава двадесет и осма

Идентификация, оценка и контрол на риска (отм. глава - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)

Чл. 242. (Отм - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)

Чл. 243. (Отм - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)

Чл. 244. (Отм - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)

Чл. 245. (Отм - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)

Чл. 246. (Отм - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)

Чл. 247. (Отм - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)

Чл. 248. (Отм - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)

Чл. 249. (Отм - Протокол № 13 от 10.09.2018г.)

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на правилника:

1. „Сетълмент” е изпълнение на задълженията по сделка с финансови инструменти за тяхното регистриране по сметка за финансови инструменти на приобретателя в ЦД и за тяхното заплащане.

2. „Сетълмент цикъл” е периодът от момента на сключване на сделката до момента на прехвърляне на финансовите инструменти.

3. „Сетълмент сметка” е сметка, по която се държат парични средства и/или финансови инструменти и която служи за извършване на сетълмент на сделки между участници в системата за сетълмент.

4. „Несетълмент сметка” е сметка за пари, чрез която се извършват разплащания между участниците в системата за сетълмент и техните клиенти.

5. (Изм. - Протокол № 17 от 13.11.2025г.) „Сетълмент сесия” е обработка на нарежданията в системата на ЦД за сетълмент на сделки с доставка срещу заплащане, която е свързана с изпращане на инструкции до T2S или друга платежна система, която ЦД използва, за извършване на транзакции и разплащания възоснова на тях и получаване на потвърждение за извършените разплащания, както и изготвяне на нареждания до търговските банки за осчетоводяване на преводите по сетълмент сметките за пари на членовете на ЦД.

6. (изм.- Протокол № 13 от 10.09.2018г.) „Финансови инструменти” са инструментите по смисъла на чл. 4 от Закона за пазарите на финансови инструменти.

7. „Нареждане за прехвърляне” в системата е всяко нареждане от участник в система за сетълмент за прехвърляне на право на собственост или други права, свързани с един или повече финансови инструменти чрез записване в съответните регистри.

8. „Срещане на съобщения” (matching) е процес за сравняване и установяване на еднаквост на реквизитите при насрещни съобщения.

9. „Едностранно нареждане” е съобщение, което се обработва самостоятелно в СКС (без насрещно съобщение за matching).

10. „Двустранно нареждане” е съвкупност от съобщения, които се обработват заедно в СКС след установено съвпадение по реквизитите (matching) между тях.

11. „Нетиране“ е преобразуване в едно нетно вземане или в едно нетно задължение на всички вземания и задължения, произтичащи от нареждания за прехвърляне, които участник или участници дават на или получават от един или повече други участници, така че само едно нетно вземане може да се претендира или едно нетно задължение да се дължи.
12. „Системно нарушение“ е налице, когато са констатирани повече от три нарушения на Правилника от член на ЦД в продължение на една година.
13. „Платежна част“ е частта от сетълмент процедурите, която осигурява разплащането с пари по сделки с финансови инструменти. При сделки на централизирани и неприсъствени публични търгове, платежната част може да се отнася до компенсаторни инструменти, които са платежното средство по тези сделки.
14. „Прехвърляне в СКС“ е всяко движение на финансови инструменти, отразено чрез запис на транзакция от една сметка в друга.
15. „Прехвърлител“ е лице, прехвърлящо финансови инструменти от негови сметки за финансови инструменти.
16. „Приобретател“ е лице, придобиващо финансови инструменти по негови сметки за финансови инструменти.
17. „Блокиране“ е услуга по ограничаване на разпореждането с финансови инструменти.
18. „Деблокиране“ е услуга по отмяна на ограничението за разпореждане с финансови инструменти.
19. „Клиринг“ са процедури по определяне на вземанията и задълженията на всеки един от членовете на ЦД и взаимното им прихващане във връзка със сключените сделки с финансови инструменти.
20. „Корпоративно действие“ е събитие, което води до промяна на обстоятелства по регистрирана емисия безналични финансови инструменти и/или засяга интересите на притежателите на финансови инструменти.
21. (Нова - Протокол № 17 от 13.11.2025г.) „Съгласие за директен дебит“ е писмен документ, чрез който участник в СКС дава съгласие на ЦД да инициира кредитни и дебитни операции от съответната сетълмент сметка и удостоверява връзка на тази сметка с DCA в кредитна институция – участник в TARGET или друга обслужваща платежна система.

§ 2. Употребените в този правилник термини, които не са дефинирани, се разбират в смисъла, в който се използват в ЗППЦК, ЗПФИ, ЗПУПС и актовете по прилагането им, съответно в останалото действащо законодателство и търговската практика.

Преходни и заключителни разпоредби

- § 3. Правилникът се приема на основание чл. 129, ал. 4, т. 1 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа.
- § 4. Правилникът отменя Правилника за дейността на Централния депозитар, приет с решение на СД на ЦД (Протокол № 143 от 15.12.2006г.) с всички последващи изменения и допълнения.
- § 5. Заварените към влизане в сила на този правилник членове на ЦД имат статут на директни членове по смисъла на правилника.
- § 6. Издадените от ЦД депозитарни разписки имат действие на удостоверителни документи за притежавани финансови инструменти.
- § 7. Централен депозитар изготвя споразумението за системата за сетълмент, управлявана от него, и създава Фонд за гарантиране на сетълмента в срока по § 59 от ПЗР на Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 8 от 2003г. за Централния депозитар на ценни книжа.
- § 8. Набраните средства в Гаранционния фонд по чл. 24 и следв. от част VI на Правилника за дейността на „БФБ-София“ АД, могат да бъдат използвани като първоначален източник на средства във Фонда за гарантиране на сетълмента по чл. 45в от Наредба № 8, след прехвърлянето им по законоустановения ред.

§ 9. Централен депозитар изгражда и въвежда в експлоатация електронната система за предоставяне на информация по чл. 109, ал.6 в срок до шест месеца от влизането на правилника в сила.

§ 10. (1) СД на ЦД определя с решение срок за влизане в сила на правилника след приключване на законовите процедури по издаване на необходимите административни актове за одобрение.

(2) При определяне на срока по ал. 1 се отчита степента на готовност на членовете на ЦД за осъществяване на връзка със системата за сетълмент и привеждане на организацията им в съответствие с изискванията на правилника.

(3) Решението по ал. 1 се публикува на интернет страницата на ЦД.

§ 11. Членовете на ЦД и емитентите на финансови инструменти, които са допуснати съответно регистрирани преди влизането в сила на този правилник, уведомяват ЦД АД за издаване на идентификационен код на правния субект в сроковете, определени в действащото законодателство.

§ 12. Регистрираните емисии безналични ценни книжа, които отговарят на изискванията на чл.127, ал. 1 от ЗППЦК, се вписват служебно в ЦРЦК и се администрират въз основа на сключените договори за администриране на емисии финансови инструменти, които запазват действието си, доколкото не противоречат на действащата нормативна уредба.

§ 13. Разпоредбите на настоящия правилник, които уреждат правила и изисквания, свързани с участието на ЦД в T2S влизат в сила и се прилагат от датата на присъединяване на ЦД към T2S. Датата на присъединяване се обявява на интернет страницата на ЦД.

§ 14. СД на ЦД определя с решение началната дата, от която членовете на ЦД могат да кандидатстват за оторизация като директен участник в T2S.

Настоящият правилник е приет от Съвета на директорите на „Централен депозитар” АД с Решения по Протокол № 3 от 19.03.2013 г. и № 5 от 03.06.2013 г., Изм. и доп. с Решение по Протокол № 9 от 28.07.2014 г., Изм. и доп. с Решение по Протокол № 6 от 19.06.2015 г., Изм. и доп. с Решения по Протокол № 1 от 27.01.2017 г. и № 3 от 16.03.2017 г., Изм. и доп. Протокол № 10 от 18.10.2017 г., Изм. и доп. Протокол № 13 от 10.09.2018 г., Изм. и доп. Протокол № 11/28.11.2019г., Изм. и доп. Протокол № 11/14.04.2021г., Изм. и доп. Протокол № 5 от 02.03.2022г., Изм. и доп. Протокол № 9 от 18.04.2023г., Изм. и доп. Протокол № 6 от 23.05.2024г., Изм. и доп. Протокол № 15 от 22.11.2024г., Изм. и доп. Протокол № 17 от 13.11.2025г.

Правилникът за дейността на ЦД влиза в сила от 01.01.2014г. (решение на СД на ЦД по Протокол № 13 от 07.11.2013 г.)